

Budsjett 2016

Økonomi- og handlingsplan 2017-2019

Kommunestyrets vedtak

Innholdsfortegnelse

Politisk behandling	5
---------------------------	---

Kap. 1 Rådmannens innledning og økonomiske forutsetninger

a. Rådmannens innledning	24
b. Forslag til vedtak	29
c. Økonomiske forutsetninger	30
d. Befolkningsutvikling	38

Kap. 2 Delbudsjetter for det enkelte tjenesteområde - drift

a. Fellestjenester	41
b. Opplæring	44
c. Samfunnsutvikling	49
d. Helse og velferd	54
e. Barnehage	62
f. Idrett, kirke og politiske organer	66
g. Driftstiltak – samlet oversikt og ikke prioriterte tiltak	67
h. Ikke prioriterte driftstiltak	68

Kap. 3 Bevilgningsskjema, investeringsprogram og finansieringsplan

a. Bevilgningsskjema drift	71
b. Investeringsprogram utstyr, vei og bygg	72
c. Investeringsprogram idrett og friluftsliv	75
d. Investeringsprogram boligsosial handlingsplan, sentrum og tomteområder	77
e. Investeringsprogram selvfinansierende tjenester – vann, avløp og renovasjon	79
f. Finansieringsplan investeringer	80

Kap. 4 Vedlegg

a. Gebyrsatser for 2015	82
b. Obligatoriske oppstillinger budsjett og økonomiplan 2015 - 2016	91
c. Prosjektliste – alle investeringer	94
d. Kostnadsoversikt pr. bygg	96

Forklaringer til tabeller i dokumentet:

- Referansegruppen er: Hå, Time, Klepp, Eigersund og Strand
- Budsjettet og regnskapstall er nominelle priser frem til 2016. Fra 2016-2019 i 2016 priser
- Budsjett og regnskapstall er oppgitt i hele 1000,-. I tabeller med både utgifter og inntekter er inntektene og driftsreduksjoner vist med – (minus)

Framsidedfoto: Nesjane barnehage på padletur på Edlandsvatnet

Foto: Reidun Skjørestad

Politisk behandling

Saksnummer		Vedtaksdato
010/15	Formannskapet	20.11.2014
108/15	Kommunestyret	08.12.2014

Kommunestyret 14.12.15

Tom Kalsås, H, presenterte fellesforslaget fra Ap, H og Sp.
Andreas Eidsaa Jr., Krf, presenterte forslaget fra Krf.
Espen Aa. Karlsen, Frp, presenterte forslaget fra Frp.

Det ble votert i følgende rekkefølge:

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp fikk 17 stemmer (Ap, H, og Sp).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Krf fikk 6 stemmer (Krf).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Frp fikk 4 stemme (Frp).

Espen Aa. Karlsen, Frp, fremmet følgende endring i punkt 16 i rådmannens forslag til vedtak:

16. Eventuelle ekstraordinære inntekter / frigjorte midler avsettes 50/50 til reservefond og eiendomsskattfond.

Frps forslag fikk 4 (Frp) mot 23 stemmer og falt.

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp ble vedtatt.

1. Forslag til budsjett 2016 og økonomi- og handlingsplan 2017-2019 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2016 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseidommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponerer fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 87 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Betalingssatsene for SFO og Kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca 2,7 %.
11. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
12. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2016 er kr. 3135,-.
13. Barn som har rett til barnehageplass vil tilbys dette fra 1. august. Barn som søker etter fristen eller er født etter 1. september året før nytt barnehageår, har ikke rett til barnehageplass.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2014, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2015 og 2016 (deflator). For 2016 settes satsene til henholdsvis 192 293 kr for barn 0-2 år og 92 356 kr for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under samfunnsutvikling vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.
17. Følgende 4 målsettinger skal ligge til grunn for fremtidige budsjett- og økonomiplaner:
 - a. Netto driftsresultat skal budsjetteres med et gjennomsnitt på minimum 2 % pr år for hver fireårsperiode.
 - b. Låneopptak som varig belaster driftsbudsjettet skal ikke overstige 8 % av frie inntekter.
 - c. Minimum 2 % av kommunens frie inntekter skal brukes til investeringer.
18. Lånegjeld (lån til bolig- og næringsformål ikke medtatt) i % av driftsinntektene skal ikke overstige 80 % og søkes redusert ned mot 60 % frem mot 2020.

Formannskapet 26.11.15

Møtebehandling:

Tom Kalsås, H, presenterte fellesforslaget fra Ap, H og Sp.
Andreas Eidsaa Jr., Krf, presenterte forslaget fra Krf.
Espen Aa. Karlsen, Frp, presenterte forslaget fra Frp.

Det ble votert i følgende rekkefølge:

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp fikk 7 stemmer (Ap, H, og Sp).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Krf fikk 3 stemmer (Krf).

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt forslag fra Frp fikk 1 stemme (Frp).

Espen Aa. Karlsen, Frp, fremmet følgende endring i punkt 16 i rådmannens forslag til vedtak:

16. Eventuelle ekstraordinære inntekter / frigjorte midler avsettes 50/50 til reservefond og eiendomsskattfond.

Frp's forslag fikk 1 (Frp) mot 10 stemmer og falt.

Rådmannens innstilling med de endringer som følger av vedlagt fellesforslag fra Ap, H og Sp ble vedtatt.

Innstilling:

1. Forslag til budsjett 2016 og økonomi- og handlingsplan 2017-2019 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2016 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringseierdommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponerer fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 87 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Betalingssatsene for SFO og Kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca 2,7 %.
11. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
12. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2016 er kr. 3135,-.
13. Barn som har rett til barnehageplass vil tilbys dette fra 1. august. Barn som søker etter fristen eller er født etter 1. september året før nytt barnehageår, har ikke rett til barnehageplass.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2014, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2015 og 2016 (deflator). For 2016 settes satsene til henholdsvis 192 293 kr for barn 0-2 år og 92 356 kr for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under samfunnsutvikling vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.
17. Følgende 4 målsettinger skal ligge til grunn for fremtidige budsjett- og økonomiplaner:
 - a. Netto driftsresultat skal budsjetteres med et gjennomsnitt på minimum 2 % pr år for hver fireårsperiode.
 - b. Låneopptak som varig belaster driftsbudsjettet skal ikke overstige 8 % av frie inntekter.
 - c. Minimum 2 % av kommunens frie inntekter skal brukes til investeringer.
18. Lånegjeld (lån til bolig- og næringsformål ikke medtatt) i % av driftsinntektene skal ikke overstige 80 % og søkes redusert ned mot 60 % frem mot 2020.

Arbeiderpartiet

Kommentarer og presiseringer til budsjettforslaget fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet.

Gjesdal kommune fortsetter å vokse, men tall fra tredje kvartal i 2015 viser svakere vekst. De økonomiske utsiktene er annerledes, og preget av mer usikkerhet enn på lenge. Den lave oljeprisen har skapt en situasjon der mange virksomheter i vår region opplever stagnasjon og tilbakegang. Arbeidsledigheten stiger og er på et høyere nivå enn på lenge. Disse endringene må møtes med aktive grep i budsjettet.

Rådmannen viser i sitt budsjettframlegg til at omstilling, tidlig innsats og bærekraft er viktig. AP, H og SP har forsterket dette, og tatt grep på investeringssiden for å redusere gjeld, minske risiko ved investeringer og redusere kostnader knyttet til dette. Låneopptak og gjeld er redusert med 38 000 i fireårsperioden. Vi opprettholder balansen i rådmannens forslag, men har foretatt noen justeringer både gjennom økte inntekter og reduserte kostnader. Dette har skapt rom for å foreta endringer og klare omprioriteringer. Netto driftsresultat for perioden sett under ett, er noe bedre enn rådmannens forslag.

Økt økonomisk handlingsrom

I vårt budsjett legges det opp til at kommunen må handle og tenke annerledes for å få mer ut av ressursene. Rådmannens budsjettframlegg viser klar vilje til å holde igjen på utgiftene, men vi mener det er ytterligere rom for dette. Vi har lagt opp til å dempe kostnadsveksten grunnet forventet lavere befolkningsvekst. Dette er tallfestet til 650 for 2016 og 1 000 for de siste tre årene i den økonomiske handlingsplanen. Vi tror og det er rom for ytterligere å skape inntekter ved å selge kommunale tjenester, skaffe prosjektinntekter og satse på omstilling. Dette er estimert til 800 pr. år i perioden. Endringer på investeringsbudsjettet bidrar til også å skape økt handlingsrom i tillegg til at gjeldsgraden er redusert.

Endringer i investeringsbudsjettet

AP, H og SP går inn for at kommunen selger seg ned i Midtfjell utviklingsselskap i tråd med vedlagte boligpolitiske strategi. Nedsalget til 34% er budsjettet i 2016. Dette bringer noen inntekter, men først og fremst reduserer det kommunens andel av investeringene på Midtfjell og reduserer kommunens risiko.

Investeringene i Kodlidalen utsettes til siste år i handlingsplanen. Utviklingen på boligmarkedet gjør det sannsynlig at utbygger vil ønske å vente med å sette i gang på områdene innenfor den planlagte tunellen. Gjennom dette oppnår vi noen av de samme virkningene som for grepene på Midtfjell – altså lavere investeringsnivå i perioden og redusert risiko for kommunen. Det er etter vår oppfatning fornuftig å vise slik forsiktighet i dagens økonomiske situasjon.

Rådmannen har foreslått å utsette utvidelsen av Solås skole, og har lagt opp til en trinnvis etablering av moduler for å avhjelpe på romsituasjonen. Vi finner en midlertidig løsning til Husafjell barnehage er bygget om for å inngå i Solås skoles romprogram, og framskynder utbygging av skolen for å komme i gang senest i 2019. Det settes av 30.000' til dette. Utbyggsbehovene skal vurderes i samråd med skolens organer.

Lavkonjunktoren i Rogaland gjør det rimelig å ta inn noe på investeringsbudsjettet. Vi har lagt inn 1% innsparing for 2016 og 2,5% for de neste tre årene. For noen anbud er det sannsynlig eller mulig med større innsparinger enn den prosentsatsen vi har lagt oss på.

Driftsendringer

Som nevnt opprettholder vi balansen i rådmannens forslag, men har foretatt noen justeringer som har skapt rom for å foreta endringer og klare omprioriteringer.

Økt lærertetthet – styrking av tidlig innsats

Samarbeidspartiene AP, H og SP er enig med rådmannens forslag om å gjøre tidlig innsats i skolesektoren til et satsingsområde. I en overgangsperiode må det likevel opprettholdes ekstra innsats også på ungdomstrinnet og mellomtrinnet. Vi avsetter 900' til dette for 2016 som trappes ned til 800', 700' henholdsvis 500' for å øke lærertettheten i forhold til rådmannens budsjettframlegg.

Omstilling omsorgstjenestene

AP, H og SP ønsker en omlegging av omsorgstjenesten velkommen med større vekt på hverdagsrehabilitering som gir resultat i årene framover. For 2016 legges det inn en ekstra bevilgning på kr 600'. Gode og trygge hjelpetiltak hjemme hos de med behov er også avhengig av forutsigbare tjenester og personell. Like viktig er nok kapasitet til de med behov for syke- og pleieplasser i livets siste fase.

To barnehageopptak

Vi vil fase inn en ordning med to opptak i året i løpet av fireårsperioden. Det betyr barn som er født i perioden 1. september til 31. desember får tilbud om plass ved dette andre opptaket. Vi har beregnet at dette vil koste ca. 3 500'. Ordningen innføres over fire år slik at det i 2019 er midler til denne ordningen fullt ut.

Grus og asfalt

Vi har funnet rom for denne ordningen også i de kommende fire år. Slik det har vært tidligere ønsker vi 100' øremerket grusing, mens resten av det beløpet som er lagt inn også gir rom for å asfaltere kommunale grusveier og parkeringsplasser, som f.eks ved Dirdal kirke.

Elever med nedsatt funksjonsevne

Dette er tiltak som det ikke er funnet rom for i rådmannens forslag til budsjett. Samarbeidspartiene ønsker å legge dette inn med 300' hvert år i hele fireårsperioden.

Vedlikehold Oltedal skole

Vi har funnet rom for å komme i gang med vedlikeholdet av Oltedal skole i slutten av perioden. Her er det satt av 2 000' i 2019.

Idrettshall i tråd med kommunens avtale med Åfk

Vi har satt av midler til å planlegge den idrettshallen som skal bygges på sentralidrettsanlegget på Solås i tråd med den avtalen kommunen har inngått med Ålgård fotballklubb. Det er satt av 500´ til planlegging og prosjektering av dette i 2019.

Lærlinger i Gjesdal kommune

Samarbeidspartiene AP, H og SP ønsker at Gjesdal kommune skal være en aktiv bidragsyter for å skaffe lærlingeplasser i kommunen. Det er et mål at det i kommunal regi skal være 2 lærlinger pr. 1000 innbyggere innen utgangen av den kommende fireårsperioden. Rådmannen bes utarbeide en plan for å realisere dette. Vi har tro på at dette kan gjennomføres på en måte som ikke medfører økte utgifter. Lærlingene krever ressurser til oppfølging, veiledning og opplæring, men de utgjør og en ressurs på den måten at de bidrar til tjenesteproduksjonen.

Blinkfestivalen 2016

Samarbeidspartiene AP, H og SP ønsker at Gjesdal kommune deltar i et samarbeid med arrangørene av Blinkfestivalen i Sandnes, der et langløp på rulleski gjennom Gjesdal og start fra Ålgård er skissert. Midler til dette tas fra næringsfondet.

Gjesdal konserthus som kulturarena i Gjesdal

AP, H og SP ønsker at Gjesdal kommune går i dialog med Kongeparken for å se på mulighetene for å bidra til å gjøre Gjesdal konserthus (Kongeparken amfi) til en kulturarena i kommunen. Her vil vi også at Kongeparken amfi vurderes som base for kulturskolen.

Livssynsnøytralt seremonirom

Flertallspartiene ønsker at det utredes muligheter for å finne et godt livssynsnøytralt seremonirom i kommunen.

Rehabilitering av Gjesdal kyrkje

Vi har ikke funnet rom for å fremskynde dette i vårt budsjettalternativ, men ber rådmannen se på muligheten for å komme raskere i gang med denne rehabiliteringen dersom regjeringens regler for rentekompensasjon muliggjør dette. Som en del av dette bør vi samtidig undersøke om det finnes andre statlige støtteordninger som muliggjør en raskere igangsetting av dette tiltaket.

Moms ved utbygging av kommunal infrastruktur

AP, H og SP er opptatt av at kommunen skal bidra til at folk kan få billigere boliger. Vi har laget en boligpolitisk strategi som gjør rede for hvordan vi ønsker dette. For at de områder der kommunen er grunneier skal komme ut med tomtepriser som bidrar til at vår boligpolitiske strategi kan realiseres er det nødvendig at kommunen ser på spørsmålet om moms knyttet til offentlig infrastruktur. Rådmannen bes om å se på de kommunale regler for momskompensasjon med det mål for øyet å komme frem til ordninger som sikrer konkurransedyktige tomtepriser.

Gjesdal Arbeiderparti

Gjesdal Høyre

Gjesdal Senterparti

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Utsatt investering Kodlidalen		-21 000	-25 000	-50 000	
Igangsettelse Kodlidalen				25 000	
Konjunkturjusterte anbud	-1 300	-2 200	-1 900	-2 400	
Nedsalg Midtfjell utviklingsselskap	-5 000				
Redusert andel investering Midtfjell	-3 200	-6 400	-6 400	-6 400	
Redusert salg fast eiendom		10 000	17 500	25 000	
Salg eiendom sentrum	-6 000				
Igangsetting Oltedal skole				2 000	
Planleggingsmidler idrettshall Solås				500	
Utsettelse modulbygg	-4 000				
Endringer Solås skole	1 000	500	-5 000	30 000	
Sum endringsforslag Investeringer	-18 500	-19 100	-20 800	23 700	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Sum endringsforslag Investeringer	0	0	0	0	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2016	2017	2018	2019	
Låneopptak	17 000	18 560	21 420	-18 960	
Mva-kompensasjon investeringer	1 500	540	-620	-4 740	
Sum endring finansieringsplan investeringer	18 500	19 100	20 800	-23 700	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Drift	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Justering netto driftsresultat	-570	910	1 410	-610	
Salg tjenester, omstilling innovasjon	-800	-800	-800	-800	
Nedjustert drift basert på lavere folkevekst	-650	-1 000	-1 000	-1 000	
Igangsetting tidlig rehabilitering	600				
Omstillingsmidler tidlig innsats/økt lærertetthet	900	800	700	500	
Elever med nedsatt funksjonsevne	300	300	300	300	
Innfasing to barnehageopptak	1 000	1 500	2 500	3 500	
Grus private veier og asfaltering	200	400	400	400	
Sum endringsforslag Drift	980	2 110	3 510	2 290	
Endring renter (rentesats 1,75 % i 2016, 2,0 % i 2017)	-300	-680	-1 220	-750	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	-680	-1 430	-2 290	-1 540	
Sum endring (skal være 0,-)	0	0	0	0	

Alle tall i hele 1.000,-

Kommentarer og presiseringer til budsjettforslaget fra Kristelig Folkeparti

INNLEDNING

Gjesdal kommune har en ung befolkning, sterk befolkningsvekst og høy lånegjeld. KrF ønsker å sikre primær oppgavene til kommunen, som er blant annet barn og unge, eldre, samferdsel og folkehelse, samtidig med at det føres en ansvarlig økonomisk politikk. utfordringer med økt arbeidsledighet og stagnasjon i nærings- og boligmarked vil gi kommunen nye og andre typer utfordringer enn vi har sett de siste årene.

SOLÅS SKOLE

Skole og utdanning er noe vi i KrF vil satse på. Vi ønsker å gi barn og unge en god ramme rundt læringen, og nettopp derfor vil vi sørge for å prioritere en langsiktig og god utbygging av Solås skole. I dag er situasjonsbildet preget av store elevkull, mangel på klasserom og dårlige sanitæranlegg. Det er ikke en ideell skolehverdag for elevene på skolen, og derfor vil KrF finne rom til å avsette de nødvendige midler, slik at skolen fremstår som en robust læringsarena. Vi ønsker å fremskynde utbyggingen, og så langt det lar seg gjøre, unngå at det må tas i bruk midlertidige løsninger på kapasitetsutfordringene ved Solås.

SATSING PÅ MIDTFJELL OG SENTRUM

Gjesdal kommune har i en årrekke hatt sterk vekst i innbyggertallet. Det er en stor styrke at vi blir sett på som en attraktiv kommune. Samtidig skaper det utfordringer i forhold til å kunne opprettholde det gode tjenestetilbudet. Vi ønsker å holde en bærekraftig veksttakt som ikke svekker tilbudet til de som allerede bor i kommunen.

I lys av de endringene vi iser i hele regionen, med påfølgende arbeidsledighet og brems i boligvekst, finner vi det nødvendig å forslå en utsettelse av utbygging i Kodlidalen, og dermed også utsettelse av tilkomstvei/tunnell til boligområdet.

Vår prioritering er å satse på sentrum og Midtfjell i første omgang, i tillegg til utbyggingen Ålgård nord, Oltedal og Gllja. Det medfører at vi skyver ut Kodlidalen som utbyggingsområde utenfor 4-års plan.

TRAFIKKSIKRINGSTILTAK FOR TRYGGE SKOLEVEIER

Gode og trygge veier, og i særdeleshet skoleveier, er avgjørende viktig for våre innbyggere.

Det er gledelig at vi nå endelig har fått en sykkelsti som går fra Dirdal og fram til Dirdal skole. Dette skaper trygghet for skolebarna og deres familier i Dirdal. I den forbindelse ønsker vi å legge inn midler til å sette opp belysning på de 13 stolpene i Samslåttveien med LED-belysning, og legger derfor inn kr 250.000 i 2016.

Parkeringsplassen ved Dirdal kirke er til tider svært sølete. Det er lite ønskelig spesielt ved seremonier som bryllup og begravelser. Vi ønsker å prioritere asfaltering, og legger derfor inn kr 150.000 til dette i 2016.

Øvrige strakstiltak for trafiksikring sikres med kr 100.000 per år i perioden.

ØKNING I STØTTE I INNSATSEN FOR BARN OG UNGDOM

Gode oppvekstvilkår for barn og unge i Gjesdal kommune er særdeles viktig. Tradisjonelt har de frivillige organisasjonene lagt ned en voldsom og prisverdig innsats på dette feltet. Vi mener at bygdeungdomslag, idrettslag, fotballklubber, menigheter og andre frivillige foreninger driver både bedre og mer økonomisk enn kommunen vil klare fordi det inkluderer dugnad. Dette er både et prinsipielt standpunkt og noe som er bygget på erfaring.

Vi ønsker å forsterke det gode tilbudet vi har, og legger derfor inn 300.000 kr per år for at de frivillige organisasjonene i kommunen kan utvide sine tilbud til barn og ungdom. Med tilstrømming av flyktninger og asylsøkere, er det viktig å gi det frivillige ekstra mulighet til å bidra med aktiviteter som gjør integreringsarbeidet lettere.

Med samme begrunnelse reverseres 2/3 av kuttet til kirkelig fellesråd som rådmannen foreslo, med 200 000 kr, slik at ikke tilbudet til barn og unge settes i fare ved stillingskutt. Dette inkluderer også arbeidet med Stasjonsklubben for både barn og voksne som diakonen er med i. Mennesker med psykiske funksjonshemninger trenger i særdeleshet vår støtte til et godt liv på Ålgård.

SKOLEHELSETJENESTE

Vi ser mange utfordringer for ungdom som sliter i skolen. Samtidig har vi en svært lav andel skolehelsebemannning (helsesøster) per elev ift normtallet. Helsedirektoratets normtall er 1 helsesøster per 300 elever. Vi har i Gjesdal 1 per 1500 elever. Dette ønsker vi å styrke, og legger derfor inn kr 300.000 per år i perioden.

LEAN-TENKNING og SMART CITY

Vi ønsker at Gjesdal kommune skal som en kommune som søker smarte løsninger og effektive prosesser. Vi støtter derfor tiltakene som bidrar til at kommunen på sikt framstår med en holdning og tenkemåte som gir gode, effektive og kostbesparende løsninger for innbyggere, kunder og besøkende.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Fjerne andre utvidelse modulbygg			-5 000		Ikke nødvendig med flere modulbygg ved fremskyving av Solås skole.
Solås skole		2 000	4 200	70 000	Skole er en kjerneoppgave, samt at det er en god tid å bygge på med lave priser.
Utsetting Kodlidalen		-21 000	-25 000	-50 000	Skyves ut i tid pga satsing i sentrum og på Midtfjell
Lys Samslåttveien	250				Lys på eksisterende stolper - dette er starten på ny sykkelsti.
Asfaltering parkeringsplass Dirdal kirke	150				Viktig i forbindelse med begravelser og høytidsdager.
TS-plan - strakstiltak	100	100	100	100	Styrking - satsing på trafikksikkerhet for skolebarn i kommunen
Sum endringsforslag Investeringer	500	-18 900	-25 700	20 100	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Sum endringsforslag Investeringer	0	0	0	0	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2016	2017	2018	2019	
Låneopptak	-400	15 120	5 560	-31 080	
Ikke salg av tomter i Kodlidalen			15 000	15 000	Vi ønsker å utsette investeringer i Kodlidalen, noe som innbefatter mindre salg.
Mva-kompensasjon investeringer	-100	3 780	5 140	-4 020	
Sum endring finansieringsplan investeringer	-500	18 900	25 700	-20 100	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Drift	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Støtte til frivillige lag og foreninger - barn og unge	300	300	300	300	Vi ønsker å satse på frivillige lag og foreninger, i stedet for Blink-festivalen.
Delvis reversering driftstilpasning kirkelig fellesråd	200	200	200	200	Kirken jobber mye blant barn og unge, og blant vanskeligstilte.
Skolehelsetjeneste	300	300	300	300	Vi ligger øverst i Norge i andel barn og unge, og her må vi jobbe forebyggende.
Bruk/avsetning fond	-830	90	460	-1 570	
Sum endringsforslag Drift	-30	890	1 260	-770	
Endring renter (rentesats 1,75 % i 2016, 2,0 % i 2017)	10	-300	-440	340	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	20	-590	-820	430	
Sum endring (skal være 0,-)	0	0	0	0	
Alle tall i hele 1.000,-					

Kommentarer og presiseringer til budsjettforslaget fra Fremskrittspartiet

INNLEDNING

Gjesdal Fremskrittsparti mener alt i alt at rådmannen har lagt frem et godt og offensivt budsjett for Gjesdal kommune, som samtidig bygger videre på den tilpassingslinjen vi har jobbet med de siste budsjettperiodene.

Gjesdal kommune har mange positive muligheter i etableringen av Norwegian Outlet (som skisserer 200 arbeidsplasser), i utviklingen av sentrum, og i salg av tomter i sentrum, på Skurve, i Kodlidalen, og på Midtfjell.

Gjesdal kommune kommer fortsatt til å være en vekstkommune, med de muligheter og utfordringer som ligger i dette. Fremlagte budsjett møter på mange måter disse mulighetene og utfordringene.

Noen endringer mener vi allikevel er på sin plass, og vi vil forsøke å beskrive disse i dette dokumentet.

BARNEHAGE

Gjesdal Fremskrittsparti mener at private alternativer må brukes der de finnes. Spesielt i en situasjon hvor kommunens lånegjeld er høy. Derfor vil vi at den planlagte nye Øygardsvatnet Barnehage tas ut av kommunens investeringsbudsjett, og legges ut for privat utbygging.

Kommunen vil på denne måten få på plass en kvalitetsmessig god barnehage som dekker de skisserte behov, uten å belaste med kommunale låneopptak. Det er en primæroppgave for Gjesdal kommune å tilby barnehageplasser, men det er ikke en primæroppgave å bygge og drive dem så lenge det finnes gode, private alternativ.

Videre ønsker vi fleksibelt barnehageopptak, og legger inn 2 MNOK i hvert av årene i budsjettperioden.

SKOLE

Det er uomtvistelig et behov for å utvide kapasiteten og den bygningsmessige kvaliteten ved Solås Skole. Ved å bygge Øygardsvatnet Barnehage i privat regi, frigjør vi midler til å prioritere Solås Skole allerede i 2016. Derfor legger vi inn som endring en sum på 40 MNOK i 2016, og 35 MNOK i 2017.

VEDLIKEHOLD AV KOMMUNALE BOLIGER

Vi mener at det er riktig å prioritere vedlikeholdet av den kommunale bygningsmassen. I forkant av valget i høst, så vi et eksempel på forfall blant annet ved en av boligene i Fiskebekkveien. Slikt forfall kan ikke fortsette. Verken med tanke på bokvalitet for beboere, eller med tanke på at dette er felles verdier som kommunen har et ansvar for å ta vare på.

Derfor fremskynder vi vedlikeholdet, og legger inn 1.75 MNOK i 2016. Reduserer tallet tilsvarende i 2018.

TOMTESALG

Gjesdal kommune har tilgang på store områder for salg av tomter.

Skurve, sentrum, Kodlidalen og Midtfjell. I en situasjon hvor vi har en egen næringsansvarlig i kommunen, mener vi at det bør tas ut langt større volum av det potensialet som ligger i tomt salg.

Norwegian Outlet kjøpte nylig et område i sentrum på 1.6 mål for 12.4 MNOK.

Det viser potensialet som vi besitter, Gjesdal Fremskrittsparti mener vi bør ha høyere ambisjoner om realisering av dette potensialet.

Derfor legger vi inn 140 MNOK i ekstra salg i 4 års perioden.

TEKNISK

Slik Gjesdal Fremskrittsparti vurderer det vil det være feil å ikke asfaltere i henhold til anbefalt nivå, og vi øker derfor midlene avsatt til asfaltering med 1.1 MNOK i hvert av de 4 budsjettårene.

Videre ønsker vi å ansette 1 person til i teknisk etat. Denne personen finnes i det private markedet, en person med kompetanse innen anleggsdrift. Gjesdal kommune vil kunne spare millionbeløp på dette tiltaket.

EIENDOMSSKATT

Gjesdal Fremskrittsparti mener fortsatt at eiendomsskatt på privat bolig er en usosial skatt, og at Gjesdal burde vært foruten.

I et forsøk på å få til en bevegelse på dette området, som flere partier kan støtte anbefaler vi denne budsjettperioden å endre 1.b , pkt 16 (rådmannens forslag til vedtak) i økonomi og handlingsplanen.

Endringen består i at pkt 16. endres til:

«Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes 50/50 til reservefond og *eiendomsskattfond*».

Resterende beløp tas ved driftstilpasninger.

SALG AV SYKEHJEMSPLASSE, OMDISPONERING AV MIDLER

I et kommunestyrevedtak tidligere i år ble det, mot vår stemme, besluttet å selge 1 plass mindre til Sandnes i 2016.

Gjesdal Fremskrittsparti har tiltro til at de helsefaglige vurderinger som gjøres om man skal ha plass på sykehjem eller ikke, er gode i Gjesdal. Det er ikke slik at eldre i kommunen ligger på gangen i lengre tid, mens beboere fra Sandnes har enerom. I de fleste tilfeller dreier det seg om noen få dager i påvente av at man skal hjem til egen bolig.

Nettopp dette siste mener vi i Gjesdal Fremskrittsparti skal være hovedprioriteringen; fokus på tiltak som kan gjøre at folk kan bo lengst mulig i eget hjem. Derfor mener vi at vi tilbyr Sandnes den ekstra sykehjemsplassen, som det er overveiende sannsynlig at de kjøper, for så å bruke de 900.000,- på andre måter.

Vi foreslår derfor å styrke satsningen på omsorgslønn og andre relevante tiltak for å legge forholdene til rette for at folk kan bo i eget hjem lengst mulig, med 500 000,- i 2016. De resterende midlene går til å bygge opp reservefond, eller kan søkes om dersom det kommer opp relevante tiltak på området i 2016.

Investeringer (Inkl. mva) (Skjema 2B)	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Barnehage Øygardsvatnen	-55000				Bygges i privat regi
Solås Skole	40 000	35 000			Fremskynde investering (sysselsettingspakke)
Påkostning kommunale boliger	1 750		-1 750		Fremskynde investering (sysselsettingspakke)
Sum endringsforslag Investeringer	-13 250	35 000	-1 750	0	
Investeringer VAR (eks. mva) (Skjema 2B)	2016	2017	2018	2018	Kommentarer
Sum endringsforslag Investeringer	0	0	0	0	
Finansiering av investeringer (Skjema 2A)	2016	2017	2018	2019	
Låneopptak	40 600	2 000	31 400	50 000	
Salg Kodlidalen, Skurve, Midtfjell, Sentrum	-30 000	-30 000	-30 000	-50 000	Forventede inntekter av tomtesalg
Mva-kompensasjon investeringer	2 650	-7 000	350	0	
Sum endring finansieringsplan investeringer	13 250	-35 000	1 750	0	
Kontrollsum investeringer (Skal være 0,-)	0	0	0	0	

Drift	2016	2017	2018	2019	Kommentarer
Asfaltering	1 100	1 100	1 100	1 100	Sysselsettingspakke
Fleksibelt barnehageopptak	2 000	2 000	2 000	2 000	
Salg av 1 ekstra sykehjemsplass til Sandnes	-900				Friggjøre kapital til andre tiltak innen helse og omsorg
Tiltak omsorg	500				Omsorgslønn/andre tiltak (bo lengre hjemme-tiltak)
Ekstra stilling teknisk etat	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	Ansette 1 person ekstra på teknisk etat
Ekstra stilling teknisk etat	1 000	1 000	1 000	1 000	Redusert kjøp av konsulent tjenester/annen bistand teknisk
Avsetning til fond	-350	-630	1 420	4 670	Regulering reservefond
Sum endringsforslag Drift	2 350	2 470	4 520	7 770	
Endring renter (rentesats 1,75 % i 2016, 2,0 % i 2017)	-720	-760	-1 550	-2 800	
Endring avdrag (avdragstid 25 år)	-1 630	-1 710	-2 970	-4 970	
Sum endring (skal være 0,-)	0	0	0	0	

Alle tall i hele 1.000,-

Bevilgningskjema drift – kommestyrets vedtak

Budsjettskjema 1A	2015	Budsjett Rev 2015	2016	2017	2018	2019
Skatteinntekter	-300 500	-292 500	-314 000	-317 000	-320 000	-324 000
Eiendomsskatt	-15 700	-15 700	-15 900	-16 100	-16 300	-16 500
Rammetilskudd	-255 100	-258 700	-278 000	-280 000	-281 000	-284 000
Rentekompensasjon	-3 800	-3 800	-3 100	-3 100	-3 100	-3 100
Konsesjonskraft	-2 500	-2 500	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum frie disponible inntekter	-577 600	-573 200	-613 000	-618 200	-622 400	-629 600
Utbytte Lyse	-3 600	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Renteinntekter	-11 000	-11 000	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400
Renteutgifter	23 710	23 710	22 700	23 220	23 880	26 050
Renter VAR-sektor	-2 850	-2 850	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Avdragsutgifter	28 610	28 610	30 720	31 270	31 710	34 260
Avskrivninger VAR-sektor	-5 400	-5 800	-5 620	-5 920	-6 220	-6 520
Netto finansområdet	29 470	28 670	36 200	36 970	37 770	42 190
Overført kapitalregnskap	12 000	10 300	16 350	17 000	18 000	19 000
Tillegg avsatt/bruk reservefond	1 015	-4 000	-570	910	1 410	-710
Netto avsetninger	13 015	6 300	14 780	17 910	19 410	18 290
Til fordeling fellesområder	-535 115	-538 230	-562 020	-563 320	-565 220	-569 120
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	535 115	538 230	562 020	563 320	565 220	569 120
Mer/mindreforbruk (prognose)	0	0	0	0	0	0
Budsjettskjema 1B	2015	Budsjett Rev 2015	2016	2017	2018	2019
Fellesutgifter til fordeling						
Lønns og pensjonsreserve	9 500	3 271	11 400	11 400	11 400	11 400
Flyktningetilskudd	15 380	15 380	17 965	19 615	20 415	21 215
Flyktninger inkl. fondsavsetn/bruk	-15 380	-15 380	-17 965	-19 615	-20 415	-21 215
Ikke fordelt vekst nye behov	1 100	0	2 200	2 200	2 200	2 200
Vekst - barn og unge 2017-2019				1 300	350	2 200
Nedjustert drift pga lavere folketall				-1 000	-1 000	-1 000
Til fordeling tjenesteområdene						
Internt servicesenter	27 426	28 472	28 960	29 060	29 060	29 060
Kontrollutvalg	784	784	800	800	800	800
Opplæring	142 857	143 973	146 350	146 950	148 250	149 550
Samfunnsutvikling	58 347	58 596	60 140	58 790	58 740	58 740
Helse og velferd	171 271	178 535	184 200	185 150	185 750	185 500
Barnehage	110 600	111 369	114 650	115 350	116 350	117 350
Tilskudd ÅFK og Dirdalhallen	5 000	5 000	4 500	4 500	4 500	4 500
Kirkelig fellesråd	8 230	8 230	8 820	8 820	8 820	8 820
Sum bevilgningsområder	535 115	538 230	562 020	563 320	565 220	569 120

Vedlegg – Obligatoriske oppstillinger – kommunestyrets vedtak

Hovedoversikt drift	Regn- skap 2014	Bud- sjett 2015	Budsjett 2016	Bud- sjett 2017	Bud- sjett 2018	Bud- sjett 2019
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	25 586	26 262	28 496	28 496	28 496	28 496
Andre salgs- og leieinntekter	63 999	62 751	61 280	61 280	61 280	61 280
Overføringer med krav til motytelse	88 113	79 367	82 396	82 396	82 396	82 396
Rammetilskudd	255 818	258 700	278 000	280 000	281 000	284 000
Andre statlige overføringer	20 423	22 157	24 426	26 403	27 465	28 478
Andre overføringer	4 875	4 765	4 190	4 190	4 190	4 190
Skatt på inntekt og formue	281 779	292 500	314 000	317 000	320 000	324 000
Eiendomsskatt	15 486	15 700	15 900	16 100	16 300	16 500
Andre direkte og indirekte skatter	941	890	950	950	950	950
Sum driftsinntekter	757 021	763 092	809 638	816 815	822 077	830 290
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	377 750	394 590	401 499	401 799	401 799	401 799
Sosiale utgifter	102 473	108 113	109 269	109 269	109 269	109 269
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	88 515	75 785	78 999	78 999	78 999	78 999
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	85 385	84 899	93 428	93 428	93 428	93 428
Overføringer	61 217	64 904	72 299	75 949	78 649	83 249
Avskrivninger	35 529	28 600	30 620	30 620	30 620	30 620
Fordelte utgifter	-15 621	-6 719	-4 670	-5 020	-5 020	-5 020
Sum driftsutgifter	735 247	750 172	781 444	785 044	787 744	792 344
Brutto driftsresultat	21 774	12 920	28 194	31 771	34 333	37 946
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	26 352	15 091	9 400	9 400	9 400	9 400
Mottatte avdrag på utlån	78	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	26 430	15 091	9 400	9 400	9 400	9 400
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	32 820	23 984	22 730	23 250	23 910	26 080
Avdrag på lån	28 264	28 610	30 720	31 270	31 710	34 260
Utlån	153	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	61 237	52 594	53 450	54 520	55 620	60 340
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-34 807	-37 503	-44 050	-45 120	-46 220	-50 940
Motpost avskrivninger	35 529	28 400	30 620	30 920	31 220	31 520
Netto driftsresultat	22 496	3 817	14 764	17 571	19 333	18 526
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	20	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	10 362	5 573	882	312	312	312
Bruk av bundne fond	2 537	1 006	1 339	1 339	1 339	1 339
Sum bruk av avsetninger	12 919	6 579	2 221	1 651	1 651	1 651
Overført til investeringsregnskapet	4 790	10 300	15 350	17 000	18 000	19 000
Avsatt til disposisjonsfond	18 049	10	1 559	2 146	2 908	1 101
Avsatt til bundne fond	3 032	86	76	76	76	76
Sum avsetninger	25 872	10 396	16 985	19 222	20 984	20 177
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	9 543	0	0	0	0	0

Vedlegg – Obligatoriske oppstillinger – kommunestyrets vedtak

Hovedoversikt investeringer	Regn- skap 2014	Bud- sjett 2015	Budsjett 2016	Bud- sjett 2017	Bud- sjett 2018	Bud- sjett 2019
Inntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	13 741	5 000	20 200	14 800	17 500	25 000
Andre salgsinntekter	559	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	12 779	8 400	10 760	5 200	6 500	8 600
Kompensasjon for merverdiavgift	20 206	18 720	20 630	12 780	7 740	20 220
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	47 285	32 120	51 590	32 780	31 740	53 820
Utgifter						
Lønnsutgifter	0	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produk- sjon	121 742	109 930	109 720	82 630	62 560	105 480
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produk- sjon	0	0	0	0	0	0
Overføringer	22 563	19 020	22 130	12 780	9 240	21 720
Renteutgifter og omkostninger	1 965	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	146 269	128 950	131 850	95 410	71 800	127 200
Finanstransaksjoner						
Avdrag på lån	5 971	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utlån	6 695	15 000	0	15 000	15 000	15 000
Kjøp av aksjer og andeler	8 834	9 000	6 000	1 000	1 000	1 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	24 702	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	46 202	29 000	11 000	21 000	21 000	21 000
Finansieringsbehov	145 186	127 530	91 260	83 630	61 060	94 380
	0	0				
Dekket slik:	0	0				
Bruk av lån	114 609	104 630	70 000	56 770	30 140	65 440
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	6 904	5 900	5 910	5 900	5 900	5 900
Overført fra driftsbudsjettet	4 790	10 300	15 350	17 000	18 000	19 000
Bruk av tidligere års udisponert	18 805	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	78	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	5 000	0	3 960	7 020	4 040
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	145 186	125 830	91 260	83 630	61 060	94 380
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Vedlegg – Obligatoriske oppstillinger – kommunestyrets vedtak

Anskaffelse og anvendelse av midler	Regn- skap 2014	Bud- sjett 2015	Budsjett 2016	Bud- sjett 2017	Bud- sjett 2018	Bud- sjett 2019
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel	757 021	763 092	809 638	816 815	822 077	830 290
Inntekter investeringsdel	47 285	32 120	51 590	32 780	31 740	53 820
Innbet. ved eksterne finanstrans.	147 943	125 621	85 310	72 070	45 440	80 740
Sum anskaffelse av midler	952 249	920 833	946 538	921 665	899 257	964 850
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel	699 718	711 563	731 607	732 057	732 557	733 057
Utgifter investeringsdel	144 305	128 950	131 850	95 410	71 800	127 200
Utbet. ved eksterne finanstrans.	84 701	81 594	64 450	75 520	76 620	81 340
Sum anvendelse av midler	928 724	922 107	927 907	902 987	880 977	941 597
Anskaffelse - anvendelse av midler	23 525	-1 274	18 631	18 378	18 280	23 253
Endring i ubrukte lånemidler	-24 309	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	-783	-1 274	18 631	18 678	18 280	23 253
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	65 122	96	1 635	2 222	2 984	1 177
Bruk av avsetninger	31 801	11 579	2 221	5 611	8 671	5 691
Til avsetning senere år	9 795	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	23 525	-11 483	-586	-3 389	-5 687	-4 514
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	76 476	61 609	68 790	72 740	74 840	76 940
Interne utgifter mv	76 476	61 719	68 794	72 444	74 244	76 044
Netto interne overføringer	0	-110	-4	296	596	896
Budsjettsskjema 2A - investering	Regn- skap 2014	Bud- sjett 2015	Budsjett 2016	Bud- sjett 2017	Bud- sjett 2018	Bud- sjett 2019
Investeringer i anleggsmidler	146 269	128 950	131 850	95 410	71 800	127 200
Utlån og forskutteringer	6 695	15 000	0	15 000	15 000	15 000
Kjøp av aksjer og andeler	8 834	9 000	6 000	1 000	1 000	1 000
Avdrag på lån	5 971	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	24 702	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	192 471	157 950	142 850	116 410	92 800	148 200
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	114 609	104 630	70 000	56 770	30 140	65 440
Inntekter fra salg av anleggsmidler	13 741	5 000	20 200	14 800	17 500	25 000
Kompensasjon for merverdiavgift	20 206	18 720	20 630	12 780	7 740	20 220
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	19 684	14 300	16 670	11 100	12 400	14 500
Andre inntekter	559	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	168 798	142 650	127 500	95 450	67 780	125 160
Overført fra driftsbudsjettet	4 790	10 300	15 350	17 000	18 000	19 000
Bruk av tidligere års udisponert	18 805	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	78	5 000	0	3 960	7 020	4 040
Sum finansiering	192 471	157 950	142 850	116 410	92 800	148 200
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Vedlegg – Obligatoriske oppstillinger – kommunestyrets vedtak

Budsjettskjema 2B - investeringer	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Egenkapitaltilskudd KLP	1 000	1 000	1 000	1 000
Rettedalen 1, ventilasjon, rehabilitering	0	0	200	2 000
Rettedalen 11, ventilasjon voksenopplæring	0	500	0	0
Digital løsning politikere	250	0	0	0
Påkostninger universell utforming	0	800	300	0
Kapasitetsutvidelse og fornyelse servere	300	0	0	0
IKT til elever i skolene	1 500	2 000	2 000	1 500
Torg i Sentrum	0	21 000	0	0
Turvei Øygardsvatnet	900	0	0	0
Torggate inkl VA	28 000	0	0	0
Grøntområde og kanal sentrum	10 000	22 000	0	0
Ålgård skole - utvidelse moduler	0	4 000	0	0
Solås skole - utvidelse	1 000	500	0	30 000
Dirdal skole/barnehage - utbedringer	0	0	1 000	10 000
Bærlandshuset - dusjer og fasade	400	0	0	0
Ålgård svømmehall - påkostninger	2 500	1 500	13 100	0
Gjesdal ungdomsskole - påkostninger		0	4 400	0
Gjesdalahallen - trinn 4	0	0	0	5 800
Nye lokaler kulturskolen	0	500	0	0
Kjøp av kommunale boliger	2 500	7 500	0	0
Digital vaktbok HV	150	0	0	0
Rehabilitering - utleieboliger	750	2 500	2 500	0
Flyktningeboliger/kommunal utleieboliger	7 500	0	7 500	7 500
Minibuss Helse og velferd	0	660	0	0
Utlån og avdrag på lån	5 000	20 000	20 000	20 000
Gjesdal Kirkelige Fellesråd	0	0	0	3 000
Sikring natursteinsmur	500	2 000	0	0
Tilbakeslagssikring vann	700	0	0	0
Boliger med heldøgns omsorg	12 000	0	10 000	0
Utstyr vintervedlikehold	0	400	400	0

Vedlegg – Obligatoriske oppstillinger – kommunestyrets vedtak

Budsjettskjema 2B - investeringer fortsettelse	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Energi og klimaplan - ENØK tiltak	0	1 000	1 000	1 000
Utstyr boliger Flassabekken	300	0	0	0
Boliger for demente	0	0	0	17 600
Oppgradering veier og bruer	2 000	2 000	2 000	2 000
Lager Grovika - uteområde og garderober	500	1 000	0	0
Takoverbygg høydebasseng Myrhaugen	650	0	0	0
Utskifting renovasjonsbil	0	2 500	0	0
Traktor	0	1 600	0	0
Utredning ny brannstasjon	300	0	0	0
VA ledning Solåsveien	0	3 300	0	0
Utskifting kvikksølpærer gatelys	0	1 700	1 400	2 200
Trafikksikkerhetstiltak	300	300	300	300
Gangsti kamphåla	0	500	0	0
Adkomstvei Kodlidalen /tunnel)	0	0	0	25 000
Utskifting AC-ledninger Åfaret	4 800	0	0	0
Vannmåleravlesning WEB	150	0	0	0
Utstyr beredskapsplan	0	1 000	500	400
Sikring vannforsyning Ålgårdsslåtten	0	0	0	2 400
Omlegging spillvann - v/Jæderfabrikken	0	0	0	2 500
Vannledning Flådvåveien-Ålgårdsheia	0	0	3 600	0
Boligfelt Midtfjell - ved Timegrensen	1 800	13 600	13 600	13 600
Garderober hjemmetjenesten	200	0	0	0
Redskapsbærer	1 650	0	0	0
Veveriplassen, fortau, p-plasser og ny bru	0	0	5 000	0
Sikringstiltak bygg	0	0	600	0
Høydebasseng Varaliå	0	1 500	0	0
Driftsmateriell teknisk	1 050	1 250	400	400
Kunstgras Ålgård skole	0	0	2 000	0
Øygarðsvatnet barnehage	53 700	0	0	0
Ombygging Husafjell barnehage	0	500	0	0
Påkostninger Bamsebo barnehage	500	0	0	0
TOTALT	142 850	116 410	92 800	148 200

1.a. Rådmannens innledning og økonomiske forutsetninger

Innledning

Omstilling er jobb nummer en!

Ved inngangen til en ny økonomiplanperiode, 2016-19, konstaterer rådmannen at framtidsbildet for Gjesdal kommune er preget av usikkerhet og uforutsigbarhet. Endringer i næringsliv og sysselsetting slår inn med merkbare konsekvenser både for den enkelte og for lokalsamfunn. I vår sterkt oljeavhengige region merkes dette spesielt sterkt. De økonomiske utsiktene er mer usikre enn på lenge. Fra øverste politisk hold blir det stadig oftere og mer tydelig uttalt: *Omstilling vil i årene som kommer være vår største utfordring – vår jobb nummer en!*

Omstilling vil også være Gjesdal kommunes hovedutfordring i den kommende økonomiplanperioden. Gjesdal har over lengre tid vært blant de kommunene som har størst folkevekst. Kommunestyret har lagt til grunn at den positive vekst-trenden skal fortsette med en gjennomsnittlig folketallsøkning per år på 2,5 %. Dersom en negativ utvikling i regionen skulle vedvare over lengre tid, kan det bli vanskelig å oppnå en så høy vekst. Det vil i så fall gi reduserte skatteinntekter og gjøre den økonomiske situasjonen i Gjesdal kommune mer krevende enn hva det er tatt høyde for i budsjett og økonomiplaner fram til nå.

Gjesdal kommune har i 2014 og 2015 gjennomført betydelige driftstilpasninger for å redusere kommunens utgifter. Rådmannen mener at det har gitt oss et godt utgangspunkt for å møte de utfordringene som venter i den kommende planperioden. Kommunens overordnede mål er fortsatt å sikre innbyggerne kvalitetsmessig god service og tjenesteyting og lengst mulig unngå kutt i kjernetjenestene. For å lykkes i arbeidet med å tilpasse tjenester og velferdstilbud til krevende økonomiske rammebetingelsene trenger vi å bli enda mer bevisste og dyktige i arbeidet for å utvikle kloke og bærekraftige løsninger og omstillingstiltak. I tillegg er det behov for å bygge opp en økonomisk buffer for å gjøre kommunen mer robust til å møte en framtidig situasjon preget av økt uforutsigbarhet og usikkerhet.

Økonomisk situasjon – status og framtidsutsikter

Rådmannen mener det er grunnlag for å karakterisere Gjesdal kommunes økonomi som stram. Rask og stor befolkningsøkning over tid har gitt sterk aktivitetsvekst og medført et ambisiøst investeringsnivå. Det er satset bevisst på store investeringer til både formålsbygg og store prosjekter som Gjesdal idrettspark (120 mill), Dir-dalhallen (27 mill) og ny kirke (55 mill). Samtidig bidrar andre forhold til å gjøre situasjonen ytterligere mer krevende. Inntektsutviklingen holder ikke tritt med kostnadsutviklingen. Kommunen har opplevd betydelig kostnadsøkning til sosialhjelp, barnevern og ressurskrevende tjenester til barn og unge. I løpet av de siste 3 årene har utgiftsveksten til nevnte formål økt med anslagsvis 22 mill og trenden synes å fortsette også inn i 2016.

Gjesdal forutsettes i 2016 å få en realinntektsvekst på 2 %. Kommunen vil ha netto finansutgifter på i overkant av 38 mill kroner. Rådmannen ville ha ønsket å kunne budsjettere med et årlig driftsresultat på 3 %, som er en langsiktig ambisjon for en sunn og bærekraftig kommune-økonomi. For Gjesdal bør dette fortsatt være et mål, men for å sikre en ansvarlig tilpasning av tjenestene anbefaler rådmannen at det foretas en styrking av netto driftsresultat over et lengre tidsperspektiv. I økonomiplanforslaget er det for 2016 lagt til grunn et netto driftsresultat med 1,9 %, med en liten økning utover i planperioden til i overkant av 2 %. Netto driftsresultat for fireårsperioden 2016-2019 har et snitt på ca 2 %.

Det foreslåtte investeringsomfanget innebærer at kommunens gjeld fortsatt vil øke ytterligere de kommende årene, og gjeldsgraden vil overstige dagens måltall. Rådmannen foreslår å endre måltallene fra henholdsvis 70 og 50 % til 80 og 60% når vi måler netto lånegjeld i forhold til driftsinntekter.

Kommuneøkonomien merker tydelig ringvirkningene av lav oljepris og nedbemanning i oljesektoren. Det må i planleggingen tas høyde for at trenden vil kunne vedvare utover i perioden. Arbeidsledigheten i kommunen er i dag på et nivå som er høyere enn på mange år – 4,7 %,

mot et landsgjennomsnitt på 2,9 %. Gjesdal er per oktober 2015 nummer tre på lista over Rogalandskommuner når det gjelder høy arbeidsledighet.

På tross av mange usikre utviklingstrekk har rådmannen i sitt forslag til budsjett og økonomiplan valgt å legge til grunn at Gjesdal i årene framover vil få betydelig inntektsvekst i form av mer skatt og høyere rammetilskudd fra staten. Det er forutsatt at kommunen oppnår den planlagte befolkningsveksten. Kommunen må samtidig ta konsekvensene av at det ligger et betydelig tidsetterslep i inntektssystemet. Statsbudsjettet for 2016 innebærer at Gjesdal får ca 35 mill kroner i økte frie inntekter, herav 0,8 mill. kroner i økt veksttilskudd. Tallene illustrerer at kommunen samlet sett også i kommende økonomiplanperiode må planlegge med basis i negativt avvik mellom utgifter og inntekter.

Budsjettrammer og prioriteringer

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan innebærer at tjenesteområdene får en realvekst i forhold til 2015. Den største økningen i budsjettrammene i 2016 går med til å finansiere kostnadsvekst innen tjenesteområdet Helse og velferd, samt å dekke økte finansutgifter på ca 5 mill.

Det aller meste av den fordelte veksten går med til å kompensere for økt aktivitet som følge av økt antall brukere på flere områder. I virkeligheten er det derfor helt nødvendig å ha stram kontroll og holde igjen både når det gjelder drifts- og investeringsutgifter. Rådmannen foreslår derfor flere konkrete innstrammingstiltak i planperioden.

Rådmannen har hatt kommuneplanen som en rettesnor i sitt arbeid med økonomiplan 2016–2019 og foreslår tiltak som er i samsvar med de langsiktige målene i vedtatt kommuneplan. Det legges opp til et fortsatt høyt investeringsnivå med en total investeringsramme på 520 mill kroner i hele planperioden. Oppstart og ferdigstillelse av vedtatte prosjekter preger de første årene av planen.

Med utgangspunkt i den stramme økonomiske situasjonen har det vært viktig for rådmannen å foreta en streng vurdering av investeringene, med høyest prioritet til prosjekter som gir størst bærekraft og behov som utløses av befolkningsutviklingen. Det er lagt et ekstra stort trykk på investeringene i Smart City Ålgård; det foreslås totalt i planperioden å investere 85 mill kroner i nye sentrum.

Rådmannen mener at Gjesdal har rehabiliteringsbehov for formålsbygg. Regjeringen har i stats- og nasjonalbudsjettet for 2016 foreslått å bevilge 500 mill. kroner til engangstilskudd til vedlikehold og rehabilitering av skoler og omsorgsbygg i kommunene. Av dette beløpet tilfaller 1,1 mill. kroner Gjesdal kommune. Kommunen bruker samlet sett 4,1 mill kroner til vedlikehold i 2016.

Omstillingstiltak og bærekraftige strategier

I utgangspunktet mener rådmannen det er grunnlag for å hevde at Gjesdal kommune leverer gode tjenester til innbyggerne sine. Samtidig erfarer vi at kommunens utgifter år for år øker mer enn inntektene. Kostnadsutviklingen er spesielt merkbar innen tjenesteområdet Helse og velferd.

En utvikling med vedvarende avvik mellom inntekter og utgifter er ikke bærekraftig over tid og krever derfor økt oppmerksomhet. Rådmannen ser derfor utover i planperioden behov for å ha enda større fokus på prioritering og kritisk gjennomgang både av forventninger, standarder og arbeidsmåter.

Etter rådmannens vurdering må Gjesdal i kommende planperiode konsentrere innsatsen mot å konsolidere og videreutvikle kommunens kjerne-tjenester slik at de i størst mulig grad kan tilpasse seg fremtidige utfordringene. I slike situasjoner er det lett å bli ensidig opptatt av å lete etter budsjettkutt og driftsreduksjoner. Rådmannen ønsker å ha et annet fokus og vil at alle deler av kommunens virksomhet skal sette omstilling og innovasjon i fokus. Oppskriften skal være å ta vare på alt det positive og samtidig lete etter og iverksette løsninger som gir mer igjen for de investerte ressursene. Omstillingsarbeidet skal forankres i endrede behov, oppdatert fagkunnskap, teknologiutvikling og innbyggermedvirkning. Gjesdal bør ha som ambisjon om å være i fremste rekke og delta i kunnskapsutviklingen innen de fagområdene som berører kommunens kjerne-tjenester.

I det framlagte forslaget til budsjett for 2016 er det foreslått omstillingstiltak i størrelsesorden 8 mill. kroner. I tillegg er det lagt inn forslag til investeringer som skal medvirke til raskere og mer bærekraftig omstilling.

Omstilling gjennom Tidlig innsats og «Smart City»-tenkning

Rådmannen mener at et kontinuerlig utviklings- og omstillingsarbeid i Gjesdal kommune blant annet kan hente inspirasjon og praktiske ideer i

to prinsipielt viktige tilnærminger: *Tidlig innsats* og *Smart city-tenking*.

Tidlig innsats

Tidlig innsats representerer en måte å tenke og handle på som innebærer at man har fokus på tidligst mulig oppdaging, forebygging og iverksetting av tiltak. Gjesdal kommune har over tid satset målrettet på tidlig innsats som strategi for å oppfylle prioriterte mål for god oppvekst. Forskning er entydig på at forebygging og tidlig innsats er bedre enn reparasjon. Vi vet blant annet at langsiktig investering i barns og unges oppvekstmiljø gir positive langtidsvirkninger både i form av folkehelse, livskvalitet, kompetanse og bærekraftig samfunnsutvikling. Men tidlig innsats som tenkemåte og strategi kan også ha positiv effekt på andre områder, for eksempel som basis for forebyggende tiltak for eldre og syke, prioritering av vedlikehold etc.

Rådmannen er opptatt av at Gjesdal kommune i et målrettet omstillingsarbeid i alle sektorer skal videreutvikle sin forståelse og satsing på tidlig innsats, både som tenkemåte og handlingsstrategi. Investering i tiltak som kan forebygge feilutvikling og gi positiv effekt i et langsiktig tidsperspektiv skal prioriteres.

Smart City-tenkning

Et enstemmig kommunestyre har vedtatt at Gjesdal de kommende årene skal være en "Smart City"-kommune og ha stor oppmerksomhet mot konseptets bærende prinsipper: *Bærekraft, økonomisk utvikling, motstandsdyktighet mot indre og ytre farer og høy livskvalitet*. Rådmannen tolker dette som uttrykk for en ambisjon om at Gjesdal skal være en nytenkende og bærekraftig kommune. Vedtaket bør følges opp og få konkret betydning både gjennom kultur og vilje til nytenking og innovasjon og gjennom konkrete prioriteringer og tiltak.

Rådmannen er innstilt på å følge dette opp på ulike måter, - i tett samarbeid med de folkevalgte, lokalt næringsliv, frivillige organisasjoner, brukergrupper, pårørende og innbyggerne generelt. Smart City-konseptet er opptatt av å dra optimalt nytte av ideer og energi som kommer nedenfra, i stedet for å satse på styring og initiativ ovenfra. Erfaring viser at nytenkings- og omstillingskultur har best utviklingsvilkår der offentlige og private aktører i lokalsamfunnet reflekterer sammen og samarbeider om tiltak.

Etter rådmannens vurdering er kommunens viktigste oppgave å ta ansvar for god og framtidig utvikling av kjernetjenester, fremme innbyggernes egenutvikling og mestring og legge til rette for en aktiv og sunn folkehelse. Gjesdal kommune bør derfor ha stor oppmerksomhet mot rollen som samfunnsutvikler. I møte med en

utvikling preget av stadig mer krevende utfordringer, økte forventninger og økonomisk usikkerhet er det tid for å prioritere samtaler og workshops med aktiv medvirkning fra et bredest mulig spekter av aktører i lokalsamfunnet. Blant nøkkelspørsmålene som bør stilles er blant annet:

- Er dagens prioriteringer og arbeidsmåter smarte og bærekraftige?
- Hvordan utnytter vi optimalt de betydelige ressursene som ligger i kommunens investeringer i idrettsanlegg, kulturlokaler, kirke etc.?
- Hvordan kan vi utnytte ny teknologi (eks. IKT i opplæringen og velferdsteknologi innen Helse og velferd) på måter som gir kvalitativt bedre tjenester for mange?
- Hvordan få optimal effekt på ressursutnyttelse og kvalitet av kommunens satsing på lederutvikling, kompetansebygging og investering i ny teknologi?
- Hvordan kan vi i enda større grad dra nytte av en frivillighetsressurs som vi i framtida vil bli stadig mer avhengig av i arbeidet for økt velvære, livskvalitet og sosial integrasjon?

Kommunen har gjennom Smart City-konseptet allerede hatt positive erfaringer med bruk av *medvirkningsverksteder* sammen med brukere og pårørende, og med andre aktører som fylket, næringsliv og frivillige. Rådmannen ønsker å bygge videre på dette i kommunens kontinuerlige omstillingsarbeid. Aktiv innbyggermedvirkning og medvirkning fra næringslivet og ulike interesseorganisasjoner kan gi innspill og ideer som kan bidra til bedre og mer tilpassede løsninger for brukerne, mer effektiv bruk av ressursene og mer treffsikker hjelp til selvhjelp gjennom de kommunale tjenestene.

Fokus på livskvalitet, velferd og folkehelse

Både tidlig innsats og Smart City-tenkning kan anvendes i alle kommunale sektorer. Erfaringer med kommunens satsing på det nyopprettede tjeneste- og koordineringskontoret viser så langt at ny vedtaksutforming og revurdering skal bidra til at tjenesteomfanget tilpasses fortløpende, reduseres og avsluttes når behovet avtar. Fokus skal være på behov og i mindre grad på standard løsninger/tilbud som kommunen tradisjonelt har gitt. Tilsvarende skal bedre koordinering av tjenester på tvers og satsing på høy tjenestekvalitet i barnehage, skole og oppvekstmiljø, bidra til at barn og unge gis et fundament til å bli aktive deltakere i samfunns- og arbeidslivet. Kommunens rolle er da mer som «tilrettelegger» enn som «utfører». Satsing på folkehelse har forebyggingsseffekt, og suksess avhenger i stor grad av

tett samarbeid mellom kommune og frivillig sektor.

Ved den økende arbeidsledigheten vi ser nå må kommunen prioritere veiledning og oppfølging av nye arbeidsledige i sin rådgivning. Satsingen på Drop-in prosjektet har gitt gode resultater og gir effekt i form av både høyere livskvalitet og reduserte utgifter for kommunen. Den ekstraordinære flyktningsituasjonen vil også utvilsomt sette økte krav til fleksibilitet og løpende tilpasninger fra kommunens side.

En endringsvillig og handlekraftig organisasjon

Dagens og ikke minst de framtidige oppgavene og utfordringene for Gjesdal kommune setter store krav og forutsetter en handlekraftig organisasjon som fanger opp og re-

Knut Underbakke
rådmann

sponderer hurtig på behovsendringer, styrer etter fellesskapets interesser og er god på intern og ekstern samhandling. Rådmannen vil prioritere utviklingstiltak og kompetansebygging som rigger den kommunale organisasjonen for kontinuerlig omstilling og tilpasning til endrede økonomiske rammer de kommende årene. Situasjonen vil ikke minst sette krav til god økonomistyring, effektiv drift og høy gjennomføringsevne.

Både samfunnsutviklingen generelt og endringer i tjenestebehov skaper interne omstillings-behov som forutsetter både høy kompetanse, jobbenjasement og endrings- og utviklings-kultur. I møte med disse utfordringer er de ansatte nøkkelaktørene, og rådmannen vil legge stor vekt på å involvere både ledere, tillitsvalgte og andre ansatte for å oppnå de beste og mest framtidrettede løsningene til beste for innbyggerne i

Gjesdal kommune.

Bjarte Madland
økonomisjef

1.b. Forslag til vedtak

1. Forslag til budsjett 2016 og økonomi- og handlingsplan 2017-2019 godkjennes.
2. Ved utskrivning av skatt på inntekt og formue brukes de maksimale satsene som Stortinget vedtar.
3. Eiendomsskatt for 2016 skrives ut i hele kommunen. Skattesatsen settes til 5 promille for næringsseiendommer og verk og bruk. For bolig- og fritidseiendommer settes skattesatsen til 2 promille. Bunnfradrag settes til 100 000 pr boenhet.
4. Budsjettet godkjennes som rammebevilgninger til hvert av tjenesteområdene og prosjektene slik de fremgår av bevilgningsskjema drift, investeringsprogram og finansieringsplan.
5. Kommunestyret vedtar selv postene under bevilgningsskjema drift og endring av disse.
6. Formannskapet får fullmakt til å omdisponere mellom alle postene på skjema 1B og mellom investeringsprosjektene på skjema 2B.
7. Rådmannen gis fullmakt til å fordele fellespostene på skjema 1B mellom tjenesteområdene på samme skjema, samt finanspostene innenfor reglementet for finansforvaltning.
8. Rådmannen gis fullmakt til å avsette til fond inntektsført premieavvik og disponerer fra fond til dekning av utgiftsført premieavvik.
9. Det tas opp lån til investeringer på inntil 87 mill i samsvar med finansieringsplan (skjema 2A). Lånet nedbetales over 25 år.
10. Betalingssatsene for SFO og Kulturskolen prisjusteres ut fra anslått kostnadsøkning, ca 2,7 %.
11. Vederlag for opphold i institusjon beregnes med hjemmel i Forskrift om vederlag i institusjon og Rundskriv I-47/98.
12. Maksimal kurdøgnpris for opphold i sykehjem for 2016 er kr. 3135,-.
13. Barn som har rett til barnehageplass vil tilbys dette fra 1. august. Barn som søker etter fristen eller er født etter 1. september året før nytt barnehageår, har ikke rett til barnehageplass.
14. Satser for tilskudd til private barnehager beregnes på bakgrunn av kommunens regnskapstall for 2014, oppjustert med lønns- og prisvekst for 2015 og 2016 (deflator). For 2016 settes satsene til henholdsvis 192 293 kr for barn 0-2 år og 92 356 kr for barn 3-5 år.
15. Gebyrsatsene for selvkostområdene og andre gebyrer under samfunnsutvikling vedtas i henhold til vedlagte oversikt.
16. Eventuelle ekstraordinære inntekter/frigjorte midler avsettes til reservefond.
17. Følgende 4 målsettinger skal ligge til grunn for fremtidige budsjett- og økonomiplaner:
 - a. Netto driftsresultat skal budsjetteres med et gjennomsnitt på minimum 2 % pr år for hver fireårsperiode.
 - b. Låneopptak som varig belaster driftsbudsjettet skal ikke overstige 8 % av frie inntekter.
 - c. Minimum 2 % av kommunens frie inntekter skal brukes til investeringer.
 - d. Lånegjeld (lån til bolig- og næringsformål ikke medtatt) i % av driftsinntektene skal ikke overstige 80 % og søkes redusert ned mot 60 % frem mot 2020.

1.c. Økonomiske forutsetninger

Fra langvarig høy vekst til stagnasjon

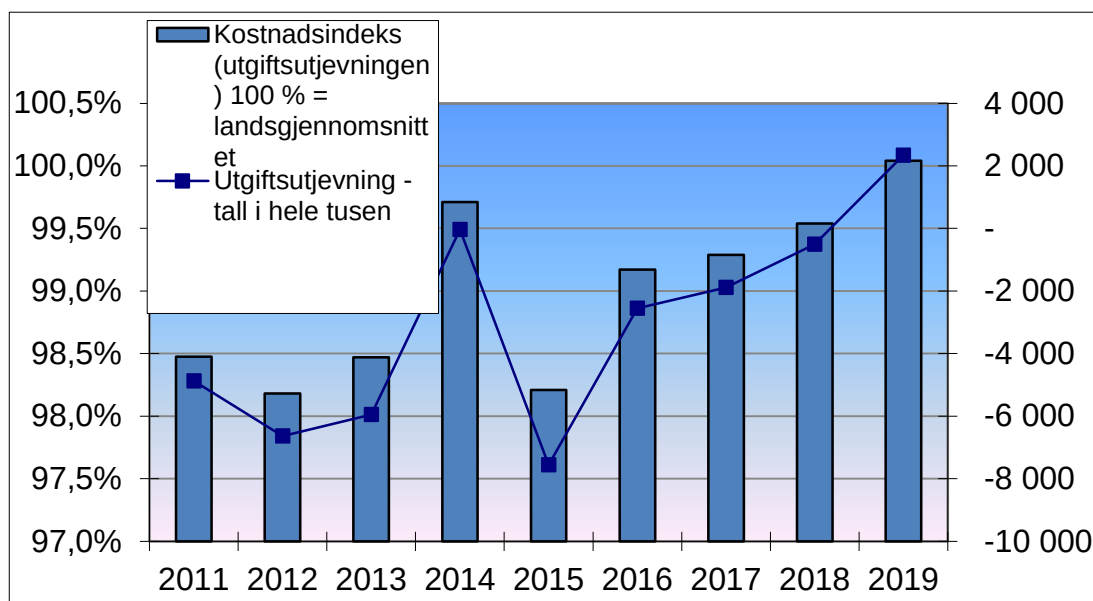
Nyheter om vedvarende lav oljepris, sviktende arbeidsmarked og oppbremsing i økonomien har preget det siste året. Vår region har gått fra å være en vekstmotor i nasjonal sammenheng til nå å ligge på toppen av arbeidsledighetsstatistikken. Nedgangen i oljesektoren er i ferd med å slå inn i andre bransjer og dette har gitt og vil fortsatt gi dempet utvikling i skatteinntektene for Rogaland og Gjesdal.

Kommuneopplegget 2016

I statsbudsjettet for 2016 legges det opp til en vekst i frie inntekter for kommunesektoren på til sammen 4,7 mrd. Dette er litt høyere vekst enn i 2015, og regjeringen legger inn ekstra midler for å dempe virkningen av den økonomiske nedturen. Det anslås at veksten i frie inntekter dekker folkeveksten, økning i ressurskrevende tjenester og økte pensjonskostnader. I tillegg blir det fra sentrale myndigheter forventet en satsing innen helsestasjon, rusvern og psykiatri. Den mye omtalte eldrebølgen kommer stadig nærmere, da de store etterkrigskullene har begynt å gå av med pensjon. Andelen pensjonister er økende i forhold til andel skatteyttere.

Konsekvenser for Gjesdal

Gjesdal har hatt og vil fortsatt ha en ung befolkning som vil bety en betydelig utbygging av tjenestetilbud for barn og unge. Aldersgruppen 0-15 år forventes å øke betydelig i antall, og vil kreve store ekstra ressurser i kommende planperiode. Dette illustreres i figuren under, der prognosen tilsier at vi i 2019 vil være en gjennomsnittskommune i forhold til objektive kriterier for hvor krevende en kommune er å drive. I kroner betyr dette at vi får økt samlet rammetilskudd gjennom et lavere trekk i utgiftsutjevningen enn tilfelle har vært de senere årene. Veksttilskuddet styrkes ytterligere i 2016 og Gjesdal kommer samlet bra ut i antatt økning i frie inntekter neste år. Likevel er det grunn til å understreke at beregnet vekst i inntekter som tallfestes i statsbudsjettet ikke er endelige tall. Med tiltakende arbeidsledighet og generelt mange piler som peker nedover i økonomien i Rogaland, er det vanskelig å budsjettere riktig skatteanslag. Gjesdal kommune har relativt lave reservefond, og dersom økonomien svekkes permanent i flere år fremover, vil vi måtte tilpasse tjenestene vi produserer relativt raskt.

Skatt

Skatt på inntekt og formue

- Skatteinntektene har de siste årene vokst vesentlig.
- Det er lagt inn relativt høy vekst i skatteinntektene i 2016 i tråd med anslag i statsbudsjettet.
- Ut fra dempet aktivitet i regionen legges det opp til lavere skatteinntekter pr innbygger i 2016 målt mot 2015.
- Rådmannen budsjetterer med 7,4 % økning i skatteinntektene.

Forklaring

Skatt er den viktigste inntektskilden for kommune-sektoren, og utgjør sammen med rammetilskuddet kommunens frie inntekter. Den del av skatten som tilfaller kommunen kommer stort sett fra personlige skatteyttere.

Skatteinntektene utgjør i 2016 ca 40 % av kommunens totale driftsinntekter.

Skatt på inntekt og formue

- Frem til og med sommeren 2014 var skatteveksten pr innbygger i Gjesdal meget god. I flere år har folkeveksten vært høy. Dette, kombinert med høy lønnsvekst og høyt aktivitetsnivå i regionen, har dette lagt grunnlaget for den gode utviklingen i frie inntekter. Høsten 2014 så vi et skifte i denne utviklingen med en dempet sysselsetningsvekst, økende arbeidsledighet og lavere aktivitet, særlig i oljebransjen. Skatteveksten har avtatt og forventes i 2015 å ligge lavere enn den gjennomsnittlige veksten i landet. Skatteinntekter pr innbygger går ned. Når rådmannen likevel legger inn en forventet skattevekst på 7,4 % fra 2015 til 2016, er dette begrunnet ut fra at regjeringen i statsbudsjettet legger opp til en økning i skattøret fra 11,35 % til 11,80 %

i 2016. En slik økning betyr at kommunen skal få en større andel av den totale skatten og fylke/stat får en mindre andel. Veksten måles ut fra de siste anslagene på skatteinntekter for 2015. Skattetallene for november og desember 2015 må foreligge før vi kan få et endelig grunnlag å beregne veksten ut fra.

- Det er lagt til grunn en realvekst videre i perioden for Gjesdal som er høyere enn i resten av landet (1,0 % hvert år fra 2017-2019). Denne er begrunnet med at det forventes en økt befolkning på anslagsvis 2 % i Gjesdal og 1 % i landet for øvrig. I forhold til landsgjennomsnittet (100%) forventes Gjesdal å ligge på 95-96 %. Dette er lavere enn i 2013 og 2014 da vi lå på 98 % av gjennomsnittet for landet.
- Det er fortsatt usikkerhet knyttet til aktivitetsnivået og den økonomiske utviklingen i regionen vår. Skatteanslaget er basert på en folkevekst i Gjesdal på over 2 % i snitt i planperioden. Forverres arbeidsmarkedet ytterligere inn i 2016 og videre ut i planperioden, ser rådmannen det som sannsynlig at tjenestetilbudet må justeres i tråd med utviklingen.

Eiendomsskatt

- **Eiendomsskatt holdes på samme nivå som i 2015**

Det legges opp til å videreføre samme skattesatser i 2016. Dette betyr en skattesats på 2 promille for bolig- og fritidseiendommer og 5 promille for næringseiendommer. Det er lagt inn en økning i eiendomsskatt på 200 000 kr hvert år i perioden ut fra antatt vekst i boliger/næringseiendommer.

Rammetilskudd

- Gjesdal får økt veksttilskudd i 2016 og befolkningsprognosen tilsier at tilskuddet opprettholdes på tilnærmet samme nivå i hele planperioden.
- Økning i antall barn 0- 5 år og i aldersgruppen 67-79 år gir et betydelig lavere trekk i utgiftsutjevningen enn det er lagt opp til i budsjett- og økonomiplan for 2015-2018.
- Forventet nedgang i skatt pr innbygger i % av landsgjennomsnittet gir høyere inntektsutjevning fra og med 2016.

Inntekter (tall i hele tusen)	2015	2016	2017	2018	2019
Utgiftsutjevningen	-7 552	-2 555	-1 883	-504	2 339
Inntektsutjevning	2 165	5 235	5 288	5 339	5 393
Innbyggertilskuddet	257 548	267 101	267 369	268 104	268 930
Overgangsordn/tillegg	2 501	1 164	1 839	1 839	1 839
Veksttilskudd	5 621	6 422	6 759	5 752	4 649
Skjønnsmidler m.m	600	600	600	600	600
Rammetilskudd	260 883	277 967	279 972	281 129	283 749

Forklaring

Rammetilskuddet er, i tillegg til skatt, den delen av inntektene til kommunen som kalles "frie inntekter". Dette utgjør for Gjesdal i 2014 ca 32 % av de totale inntektene. Tabellen over viser de ulike delene rammetilskuddet er satt sammen av, og de største endringene fra og med 2016 er knyttet til inntektsutjevning og utgiftsutjevningen.

Utgiftsutjevning

Utgiftsutjevningen baserer seg på ulike kriterier som skal gjenspeile hvor dyr den enkelte kommune er å drive. Gjesdal trekkes 5 mill mindre i 2016 enn i 2015, og dette er hovedsakelig knyttet til at antall barn i barnehagealder har økt, og at vi har fått vesentlig flere i gruppen 67-79 år. I tillegg er det en rekke forhold i kriteriene som trekker i riktig retning i forhold til 2015. Et lavere trekk i utgiftsutjevningen betyr at etterspørselen etter kommunale tjenester har økt i løpet av 2015.

Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen omfordeler skatteinntektene mellom kommunene. Gjesdal har gått fra en veldig lav % (86,9 % i 2005) til

ca 98 % av landsgjennomsnittet de siste årene. I løpet av 2015 viser de foreløpige tallene at vi nå ligger på 95-96 %. Regjeringen har siden 2008 trappet opp inntektsutjevningen fra 55 til 60 %, noe som isolert sett har gitt økte frie inntekter til Gjesdal.

Innbyggertilskuddet

Innbyggertilskuddet tilføres kommunen pr innbygger, og for 2016 utgjør dette 22 668 kr pr innbygger, en oppgang fra 22 425 kr i 2015. Økningen er % vis relativt liten, og henger sammen med at skattøre er økt. Økning i innbyggertall på 298, betyr at innbyggertilskuddet samlet likevel øker med ca 9,5 mill fra 2015 til 2016.

Skjønnsmidler og veksttilskudd

Gjesdal får veksttilskudd og ordinært skjønnsstilskudd også i 2016. Veksttilskudd gis i 2016 til kommuner som har vokst mer enn 1,5 % i gjennomsnitt de siste tre årene. Ordinært skjønn på 600 000 i 2016 videreføres i hele planperioden. Ekstra skjønn fordelt av fylkesmannen tildeles etter søknad, og det er ikke budsjettert med ekstraordinært skjønnsstilskudd i perioden 2016-2019.

Finansområdet

Konsesjonskraft

Gjesdal kommune kjøper og selger konsesjonskraft tilsvarende en mengde på ca 16 Gwh pr år. Utsiktene fremover tyder på at salgsprisene i hele planperioden vil ligge lavere enn i 2015. Kronekursen målt mot Euro har også betydning for inntektene fra konsesjonskraft, og det budsjetteres med en kurs på 9,00.

Lyse Energi AS

Utbytte

Rådmannen har lagt til grunn et stabilt utbytte fra Lyse, på samme nivå som i 2015.

Renter ansvarlig lån Lyse

Det er lagt til grunn en renteinntekt fra Lyse Energi på ca 800 000. Lånet forrentes med 3 Mnd NIBOR-rente + 2 %.

Avdrag ansvarlig lån Lyse

Nedbetalingene inntektsføres i investeringsregnskapet og brukes til finansiering av investeringer.

Rentekompensasjon

Gjesdal har fra 2009 til 2013 fått innvilget rentekompensasjon for til sammen ca 31 mill kroner i låneopptak knyttet til rehabilitering av Oltedal skole og ombygginger/utbedringer Bærlund skole. Med dette har Gjesdal kommune brukt opp sin låneramme, og det vil i 2016 ikke være mulig å få økt rentekompensasjon. Fra tidligere mottar kommunen rentekompensasjonstilskudd knyttet til Reform-97, utbygging av omsorgsboliger, sykehjem og Gjesdal ungdomsskole. Tilskuddene baserer seg på Husbankens lånerenter hvert kvartal.

Renteinntekter

For 2015 legges til grunn en rente på 1,5 %. Det legges opp til at noe av likviditetsoverskuddet plasseres i ulike fond og rentepapirer i henhold til vedtatt finansreglement. Videre legges det opp til å ta relativt lite risiko, men en liten andel av plasseringene er eksponert mot aksjemarkedet. Budsjetterte inntekter på 5,4 millioner inkluderer også renter fra Lyse Energi og rentebytteavtaler. Dette er vesentlig lavere

enn foregående år og forklares ut fra følgende faktorer: Gjennomsnittlig lavere driftslikviditet, et svært lavt rentenivå, ny bankavtale med lavere rentemargin og generelt lavere avkastning på midler plassert utenom ordinær bankavtale. Dersom en betaler ned lån knyttet til Gjesdal næringspark mot slutten av planperioden, vil både renteinntektene og renteutgiftene bli noe lavere enn budsjettert.

Renteutgifter

Det er lagt til grunn en markedsrente på 1,2 % i 2016, 1,5 % i 2017 og 2,0 % for resten av perioden. Renteprognosene er lave, og en ventet renteoppgang er skjøvet ytterligere ut i tid. Det er budsjettert med renter på eksisterende lån og nye lån i perioden i tillegg til rentebytteavtaler. Gjesdal kommune har over 30 % av lånene til fast rente, og dette gir betydelig høyere rentekostnader de neste årene enn om hele porteføljen var til flytende rente. Dersom rentene skulle stige i planperioden, vil dette ikke gi betydelig utslag i netto finanskostnader for Gjesdal kommune.

Avdrag

Avdrag på lån er budsjettert ut fra vedtatte avdragsplaner og godkjente låneopptak.

Renter VAR-sektor

I samsvar med "retningslinjer for selvkost" er det beregnet renteinntekter på gebyrfinansierte tjenester. Renteinntektene dekker renteutgiftene til lån for å finansiere investeringer på disse tjenestene. For 2015 er disse beregnet til 2,85 mill, men dette vil avhenge av fremdriften i det enkelte prosjekt innen VAR-sektoren og fastsettelse av endelig kalkylerente. Fra 2016 er det budsjettert med lavere renter selv om vi investerer relativt mye i nytt ledningsnett i planperioden. Dette fordi det lavere forventede rentenivået slår inn også her.

Avskrivninger VAR-sektor

I samsvar med "retningslinjer for selvkost" er det beregnet avskrivninger for gebyrfinansierte tjenester. Disse brukes til å dekke avdrag på lån for å finansiere investeringer på disse tjenestene. For 2016 er disse avskrivningene beregnet til 5,62 mill.

Utgiftsforutsetninger

Drift og investering

Forklaring

Kommunens utgifter består av en driftsdel og en investeringsdel. Ca $\frac{3}{4}$ av alle driftsutgifter knyttes til lønn til ansatte i kommunen, de resterende $\frac{1}{4}$ går til innkjøp av materiell til bruk i de ulike tjenestene kommunen produserer. Driftsutgiftene er nokså stabile hvert år, men øker med 4 til 6 % i snitt hvert år.

Investeringsdelen varierer fra år til år, og handler om enkeltkjøp som i Gjesdal kommune i stor grad finansieres ved å ta opp lån. Jo mer en klarer å finansiere ved hjelp av egne driftsinntekter, jo mindre renter og avdrag må en betale i fremtiden. Renter og avdrag er en betydelig driftsutgift for kommunen.

Lønn og pensjon

Lønnsoppgjøret 2015

Lønnsoppgjøret for 2015 ga en noe lavere kostnadsvekst enn forutsatt. Lønnsreserven ble ikke brukt opp til lønnsøkninger, men restmidlene på denne posten i 2015 vil bli brukt til å dekke merkostnader til pensjon og eventuelt andre merkostnader i løpet av året.

Lønnsvekst i planperioden

Det er budsjettet med en lønnsvekst i 2016 på ca 2,7 %. Dette er samme nivå som det legges opp til i statsbudsjettet. Lønnsveksten i Rogaland og Gjesdal forventes dermed å bli på samme nivå som landet ellers.

Pensjonspremiene

Gjesdal kommune har pensjonsordning for de ansatte i følgende ordninger:

1. Fellesordningen i KLP
2. Folkevalgtdordningen KLP
3. Lærerordningen i Statens pensjonskasse -SPK
4. Sykepleierordningen – KLP

Prognosene for neste års premie viser at premiesatsene i KLP - fellesordningen holdes på samme nivå som 2015. I tillegg er det tatt høyde for relativt lav avkastning og moderat lønnsvekst. Den garanterte avkastningen er blitt nedjustert fra 2,5 % til 2,0 %, noe som isolert sett gir høyere kostnad. Det legges opp til å bruke noe av premiefondet i 2016.

Premiesatsen for SPK reduseres fra 11,55 % til 11,15 %.

Budsjetterte premiesatser for arbeidsgivers andel er (tall for 2015 i parentes):

KLP- sykepleie:	19,00 % (19,00 %)
KLP-fellesordning:	14,30 % (14,30 %)
SPK - lærere:	11,15 % (12,25 %)

Pensjonskostnadene NRSP

Ved siden av pensjonspremien beregnes det pensjonskostnader etter en egen regnskapsstandard. Det er denne som skal legges til grunn når regnskapet avlegges. Forskjellen mellom betalt premie og beregnet kostnad føres som premieavvik og dekkes inn året etter. Gjesdal har tidligere vedtatt at premie-avviket avregnes mot fond slik at pensjonskostnadene dermed ikke har innvirkning på disponible midler i budsjett og regnskap.

Driftsutgifter utenom lønn

Alle driftsutgifter utenom lønn og pensjon er kompensert for prisstigning. Denne er satt til 2,1 %, som er reell prisvekst fra mai 2014 til mai 2015. Indeksen som er brukt er konsum-prisindeks korrigert for energipriser og avgiftsendringer (KPI – JAE).

Strømkostnader under tjenenesteområde samfunnsutvikling er i samsvar med forventet pris og volum i 2015. En del priser, særlig knyttet til byggebransjen, har økt mer enn ordinær prisvekst de senere år, og dette har det ikke blitt kompensert for gjennom økte inntekter. Fra og med 2015 ser det ut til at prisene har stagnert og i noen tilfeller er fallende. Det kan gi muligheter for noe lavere kostnader, særlig knyttet til større bygg- og anleggsprosjekter.

Hovedtrekk i den økonomiske utviklingen

Økt gjeldsbyrde – redusert gjeld fra 2018

(tall i hele tusen)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Samlet lånegjeld 1/1	774 299	830 364	898 734	954 334	966 964	954 524
Låneopptak	94 000	104 630	87 000	75 330	51 560	46 480
Avdrag	37 935	36 260	31 400	62 700	64 000	60 800
Samlet lånegjeld 31/12	830 364	898 734	954 334	966 964	954 524	940 204
Pr innbygger.	73	77	82	82	79	76

Nye lån utgjør i 2016 87 mill og lånegjelder øker med 55,6 mill. Videre i perioden legges det opp til samlet sett høyere avdrag på eksisterende lån enn det som er nye lånebehov. Det forutsettes at en fra og med 2017 starter nedbetalingen av lån til Gjesdal Næringspark med 30 mill pr år

frem til 2019. Den store barnehageutbyggingen i perioden 2013-2016 har, sammen med store investeringer i idrett og kirke, bidratt mest til den store gjeldsøkningen de senere årene. Fra og med 2018 legges det opp til at gjelden reduseres.

Fondsreserver

Fond	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Reservefond	12 562	8 562	9 000	10 000	10 000	10 000
Reserve Gjesdal Næringsp.	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Flyktningefond	4 799	5 000	3 000	3 500	4 000	4 500
Næringsfond	611	320	0	0	0	0
Sum disponible fond	22 972	18 882	17 000	18 500	19 000	19 500

Sum av alle reservefond vil ved utgangen av 2015 ligge på ca 19 mill. Da er restmidler fra tjenesteområdene, som utgjør ca 15,6 mill og er avsatt på egne fond, ikke medtatt. Det budsjetteres ikke med verken økninger eller reduksjon av samlede reserver i planperioden. Overskuddet (ca 2

% årlig) for hvert av årene går til å finansiere deler av investeringene samme år. Eventuelle restmidler fra investeringsprosjekter vises ikke her, de er fra tidligere satt av på egne investeringsfond til dekning av fremtidige utgifter i investeringsregnskapet.

Positivt netto driftsresultat

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter – prisjust.	757 021	775 000	819 638	856 815	892 077	930 290
Netto driftsresultat	22 496	6 000	15 334	16 661	17 923	19 136
Netto driftsresultat i %	2,97 %	0,77 %	1,87 %	1,94 %	2,01 %	2,06 %

Gjesdal kommune hadde et solid driftsresultat i 2014 på nesten 3 %. Prognosen for 2015 tilsier et resultat under 1 %. I planperioden legges det opp til et netto driftsresultat på ca 2 %, og rådmannen fo-

reslår at dette blir retningsgivende i fremtiden. I praksis innebærer dette at det for hvert av årene i planperioden er mulig å bruke mellom 15 og 20 mill av driftsinntektene til å finansiere nye investeringer.

Målsettinger som skaper handlingsrom

Hovedtall driftsregnskapet

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter	757 021	775 000	809 638	816 815	822 077	830 290
Driftsinntekter realvekst		775 000	819 638	856 815	892 077	930 290
Netto renter	3 319	6 060	12 300	13 200	14 400	16 100
Netto avdrag drift	22 591	22 810	25 780	26 780	27 780	29 280
Andel netto finansutg	3,42 %	3,73 %	4,65 %	4,67 %	4,73 %	4,88 %
Lån i % (eks næring/bolig)	61,80 %	77,77 %	76,17 %	74,11 %	74,72 %	74,84 %
Lånegjeld i % av driftsinnt.	87,00 %	93,90 %	96,79 %	95,23 %	91,19 %	86,98 %

Tabellen over viser noen av nøkkeltallene som det er viktig å holde oversikt over, da disse får konsekvenser for det økonomiske handlingsrommet i planperioden og videre fremover. Rådmannen viderefører forslag om konkrete målsettinger som legges inn som en del av forslag til vedtak. På grunn av ny stor kommunal barnehage og store investeringer i sentrum, vil målet om maksimal netto lånegjeld, nå justert fra 70 % til 80 %, ikke nås før arealer i sentrum og næringsarealene på Skurve er solgt. Det er ikke realistisk å redusere netto lånegjeld betydelig før i 2019, da markedet for salg av bolig- og næringseiendommer er vesentlig dårligere enn for ett år siden. Gjesdal kommunes samlede lånegjeld vil avhenge mye av markedsutviklingen i kommende planperiode.

1. Netto driftsresultat skal budsjetteres med et gjennomsnitt på minimum 2 % pr år for hver fireårsperiode.
2. Låneopptak som varig belaster drift skal ikke overstige 8 % av frie inntekter.
3. Minimum 2 % av kommunens frie inntekter skal brukes til investeringer.
4. Netto lånegjeld i % av driftsinntektene skal ikke overstige 80 % og forsøkes redusert til 60 % innen 2020.

Tabellen under viser hvordan de ulike målsettingene ivaretas i forslaget til budsjett- og økonomiplan for perioden 2016-2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter	757 021	775 000	809 638	816 815	822 077	830 290
Driftsinntekter progn. prisjustert	757 021	775 000	819 638	856 815	892 077	930 290
Frie inntekter progn. prisjustert	537 597	562 000	592 000	617 000	641 000	668 000
Netto driftsresultat realvekst (1)	2,97 %	0,77 %	1,87 %	1,94 %	2,01 %	2,06 %
Lån som dekkes av frie inntekter	26 900	64 750	39 650	3 230	31 960	20 580
Driftsbelastning lån % frie innt (2)	0,00 %	0,00 %	6,70 %	0,52 %	4,99 %	3,08 %
Andel frie inntekter til invest. (3)	2,48 %	2,14 %	2,20 %	2,27 %	2,34 %	2,40 %
Netto gjeld i % av dr.inntekt (4) (eks næring og bolig)	61,80 %	77,77 %	76,17 %	74,11 %	74,72 %	74,84 %
Netto gjeld i % av dr.inntekt (4)	87,00 %	93,90 %	96,79 %	95,23 %	91,19 %	86,98 %

Rådmannen foreslår å endre to av målsettingene i handlingsregelen. Ut fra gjeldende investeringsprogram er det ikke realistisk å legge opp til en lånegjeld på 70 %. Denne økes til 80 %, og samtidig foreslås det at netto driftsresultat skal budsjetteres med minst 2 %. I praksis betyr dette et overskudd på driften hvert år på mellom 15 og 20 mill. Dette brukes samme år i investeringsbudsjettet, og fører til redusert behov for nye låneopptak.

Tverrsektorielle mål

Visjon

- Gjesdal – vi strekker oss lenger

Verdier

- Gjesdal skal være en ansvarlig, modig og endringsvillig kommune
- Vi skal gi våre brukere rett tjeneste utført til rett tid og med rett kvalitet

Mål

- Fornøye brukere
- Ansvarsbevisste og stolte medarbeidere
- Framtidsrettede og funksjonelle løsninger
- Økonomi som gir handlingsrom

Krav til lederatferd

- Ledere skaper tillit gjennom at de utfordrer og delegerer
- Har fokus på helhet og strategi
- Kommuniserer åpent og ærlig
- Motiverer og skaper trivsel
- Er resultatorientert og tar ansvar
- Skaper positivt omdømme
- Opptreer lojalt overfor verdier og beslutninger

1.d. Befolkningsutvikling

Historikk

År	Folke- mengde 1. januar	Fødte	Døde	Fødsels- oversk	Inn-flyt- ting	Ut-flyt- ting	Netto- flyt- ting	Folke- tilvekst	Vekst i %
2005	9.273	131	54	77	467	392	75	153	1,60 %
2006	9.426	139	47	92	511	407	104	195	2,10 %
2007	9.621	124	60	64	510	464	46	108	1,12 %
2008	9.729	157	56	101	537	401	136	240	2,47 %
2009	9.969	162	60	102	565	430	135	239	2,40 %
2010	10.208	182	47	135	553	489	165	300	2,94 %
2011	10.508	175	48	127	754	603	152	270	2,57 %
2012	10.778	169	65	104	758	600	158	261	2,42 %
2013	11.039	184	60	124	706	553	153	278	2,52 %
2014	11.317	165	41	124	813	654	159	283	2,52 %
2015	11.600	108	30	78	387	283	104	182	1,57 %
2015*	11.782								
Gj.snitt siste 10 år			159	54	105	617	499	128	233
Gj snitt siste 5 år			175	52	123	717	580	157	278

*Kilde: SSB 1.juli 2015

Prognose for befolkningsutviklingen i planperioden

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Innb. 0-5 år	1 006	1 057	1 103	1 134	1 210	1 235	1 260	1 285	1 311
Innb. 6-15 år	1 626	1 639	1 648	1 641	1 655	1 690	1 720	1 770	1 823
Innb. 16-66 år	7 270	7 420	7 611	7 818	7 962	8 083	8 220	8 350	8 500
Innb. 67-79 år	545	554	602	657	721	770	800	830	855
Innb. 80-89 år	175	183	171	183	187	185	185	185	185
Innb. o/90 år	60	57	55	52	48	47	46	45	45
Totalt	10 682	10 910	11 190	11 485	11 783	12 010	12 231	12 465	12 719

Fordeling av folketall er pr 1.juli. Prognosen fra 2016-2019 er også pr 1.juli.

Siden 2011 har gruppen 0-5 år vokst betydelig, mens gruppen 6-15 år har ligget relativt stabilt i samme periode. Gruppen unge eldre (67-79 år) har økt spesielt mye de tre siste årene, og denne trenden vil fortsette. Andelen eldre i Gjesdal er svært lav, og vil fortsatt holde seg relativt lav, mens vi fremover vil få stor vekst i gruppen 6-15 år. Fødselskullene har blitt vesentlig høyere fra og med 2008, og forventes ikke å fortsette samme veksttakten fremover.

Prognose for samlet folkevekst er noe nedjustert. Dette har sammenheng med det vi i løpet av 2015 allerede har sett, at det startes opp færre nybygg i Gjesdal kommune. Fra og med 2016 er det sannsynlig at vi får en dempet vekst, da bolig- og arbeidsmarked i regionen er vesentlig dårligere enn for 1 år siden.

Foto: Ingvald Arnevik Aadnøy

2. Delbudsjetter for det enkelte tjenestekområde – drift

2.a. Fellestjenester

Hovedmål

- Service til innbyggerne gjennom å yte et bredt spekter av samordnede støttetjenester med god kvalitet.
- Service til tjenesteområdene gjennom å yte et bredt spekter av effektive og fremtidsrettede støttetjenester av god kvalitet.

Status og utviklingstrekk

Fellestjenester er etablert i april 2015 og består av alle stabs- og støttefunksjonene; økonomi, analyse, ikt, personal, organisasjon, lønn, arkiv, servicesenter og politisk sekretariat. Fellestjenester ledes av økonomisjef og personal- og organisasjonssjef.

Organiseringen skal:

- Sikre gode, effektive og helhetlige tjenester til innbyggere og tjenesteområder.
- Sikre god informasjon og kommunikasjon
- Bidra til at vi i større grad utvikler, implementerer og tar i bruk fremtidsrettede løsninger.
- Tilrettelegge for gode og samordnende rutiner for intern og ekstern samhandling.
- Bidra til mindre sårbarhet for å løse oppgaver ved fravær.
- Bidra til bedre samordning og mest mulig rasjonell drift.

Overordnet **beredskapsplan** og ROS-analyse ble vedtatt i 2014, og gjennom en egen beredskapskoordinator er planverk, øvelser og samordning med/tilknytning til andre regionale aktører prioritert.

Lederutvikling og felles lederforum er prioritert for å styrke og tydeliggjøre lederrollen under kontinuerlig omstilling, skape helhetsforståelse og gi kunnskap. Vi har også inkludert neste ledernivå i dette.

Heltidskultur videreføres; vedtatte mål om at vi ikke skal ha ufrivillig deltid innen 2018 og at gjennomsnittlig stillingsprosent da er 85%, samt at 55% av medarbeiderne arbeider heltid.

Ny **politisk organisering** er iverksatt fra og med denne valgperioden. Det tidligere Drifts- og miljøutvalget er erstattet av to utvalg: Utvalg for samfunnsutvikling og Utvalg for levekår, begge med 9 medlemmer. Det vil bli utarbeidet et nytt politisk delegeringsreglement i samsvar med endret politisk organisering.

Erfaringene med **elektronisk politikerløsning** fra sist periode er positive, og dette videreføres i inneværende periode. Flere leverandører har presentert tilbud, og valg av programvare og utstyr har skjedd etter anbefaling fra en politisk/administrativ arbeidsgruppe.

Omstillingstiltak og satsingsområder i planperioden

- **FFI forbedringskultur** er igangsatt med flere prosjekter som favner hele kommunen innen Lean, mestringsteknologi, merkantile prosesser, arbeidslag og innovative anskaffelser. Dette er en langsiktig satsing og et vesentlig element i arbeidet med omstilling og tilpasning til strammere rammer.
- Gjesdal kommune kommuniserer aktivt på **Facebook** og har en levende side som blir mye brukt av innbyggerne. En egen redaksjon har ansvaret for siden. Våren 2015 passerte vi 1 000 «likes».
- I tråd med forslaget i Digital strategi 2015-2018 er det opprettet et **IKT-råd** som behandler større aktuelle anskaffelser på IKT-området, med sikte på effektivisering og gevinstrealisering. Alle tjenesteområder er i gang eller setter i løpet av 2016 i gang med gjennomføring av handlingsplaner basert på vedtatt strategi. Gjennom investeringer i god kapasitet og sikkerhetssystemer sikres en effektiv tjenesteproduksjon og nye løsninger innføres.

- IKT-avdelingen samarbeider i dag mye med kommunene på Jæren. Avdelingen har stort fokus på å ta i bruk nye løsninger og jobbe med å utnytte eksisterende systemer og samhandlingen mellom disse på en enda bedre måte.

Det tas sikte på å holde bemanningen innen fellestjenester på samme nivå i planperioden. Dette innebærer at det må jobbes smartere og mer effektivt for å betjene en voksende organisasjon som skal yte service til stadig flere ansatte og ca 250 nye innbyggere hvert år.

Nøkkeltall

Område	Note	2011	2012	2013	2014
Innbyggere og brukere					
Brukertilfredshet					
Administrasjon/personal/økonomi	1	-	-	4,9	-
Personalavdeling	1	-	-		-
Økonomiavdeling	1	-	-		-
Økonomi					
Driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter pr innbygger i % av ref.gruppe	2	104 %	113 %	103 %	100 %
Medarbeidere					
Årsverk	3	19,6	19,6	18,9	20,1
Sykefravær	4	5,3 %	2,7 %	4,3 %	1,9 %
Medarbeidertilfredshet	5	4,1		4,7	

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2014	2015	2016	2019
Innbyggere og brukere					
Brukertilfredshet					
Personal – service - politisk sekr -arkiv	6		4,9	4,9	5,0
Økonomi –IKT - analyse	6		4,9	4,9	5,0
Økonomi					
Driftsutgifter til administrasjon, styring og fellesutgifter pr innbygger i % av ref.gruppe	7	100 %	100 %	99 %	95 %
Medarbeidere					
Årsverk	8	20,1	20,7	21	21
Sykefravær	9	1,9 %	3 %	3 %	3 %
Medarbeidertilfredshet	10		4,7	4,8	4,9

Kommentarer til nøkkeltall og måltall

1. Brukerundersøkelse ble gjennomført sist i 2013 med godt resultat.
2. Utgifter til administrasjon og styring har vært fallende og var i 2014 lavere enn på mange år målt mot referansekommuner.
3. Antall årsverk var høyere enn tidligere år, først og fremst knyttet til nyansatt controller/næringsansvarlig.
4. Svært lavt sykefravær i 2014, det laveste på mange år.
5. Medarbeidertilfredshet ble sist målt i 2013 med vesentlig bedre resultat enn i 2011.

6. Målsettingen er å opprettholde de gode resultatene fra 2013.
7. Målsetting i planperioden er å drive mer effektivt enn referansekommunene.
8. Det legges ikke opp til økning i antall ansatte i planperioden, det er en del av effektiviseringen at selv om organisasjonen vokser, skal vi ikke øke administrasjonskostnadene
9. Målsettingen over tid er å ligge på 3 %.
10. Målsetting om fortsatt høy og økende medarbeidertilfredshet.

Kommentarer til prioriteringer og tiltak i planperioden

1. Det innføres Office 365 i skolene og Office 2013 i resten av organisasjonen. Tidligere har vi kjøpt lisenser (Office 2007), men det legges nå opp til å leie lisenser for alle brukere. Dette gir økt funksjonalitet og muligheter for bedre integrasjon mellom de ulike systemene i kommunen.
2. Alle avdelinger i kommunen som tar i bruk LEAN som verktøy i omstillingsarbeidet får tilført 25 000 kr ekstra.
3. Det foreslås å avvikle den årlige julegaven til de ansatte og sette opp prisene i kantine på Storahuset.
4. Alle stillinger som ikke er direkte knyttet til tjenesteproduksjonen vurderes ved vakanse. Foreslått sum fordeles det enkelte tjenestoområde ut fra antall ansatte i slike stillinger. Dette er en vesentlig del av omstillingsarbeidet og sikrer at vi kontinuerlig stopper opp og vurderer hva vi bruker ressurser på og spør oss hvordan vi kan jobbe enda smartere.
5. Seniorordningen foreslås avviklet. Eksisterende ordning gir betydelige driftsmessige utfordringer og disse utfordringene vil med dagens ordning øke fremover i planperioden. Ny og mer fleksibel pensjonsordning gir nå andre mulighet for ansatte i denne aldersgruppen. Rådmannen vil komme nærmere tilbake til dette i egen sak.

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2015	28 210
Lønn- og pensjonsjusteringer	380
Prisjusteringer	228
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	1 993
Innarbeide tiltak 2016	-1 050
Budsjettramme 2016	29 660

Foreslåtte prioriteringer og tiltak i planperioden

Fellestjenester	2016	2017	2018	2019
Office 2013 og 365 - nye lisenser	600	700	700	700
Tilskudd LEAN - avdelinger	100	100	100	100
Velferdstiltak	-250	-250	-250	-250
Stillingsvurdering/kontroll vakanser	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Seniorordningen	-500	-500	-500	-500
Sum	-1 050	-950	-950	-950

2.b. Opplæring

Hovedmål

Læringsutbyttet hos elevene skal bli større

For å nå hovedmålet har vi fokus på disse delmålene:

- Delmål A: Elevene får gode grunnleggende ferdigheter.
- Delmål B: Fremme samarbeid og dialog mellom foresatte, elever, politikere og ansatte og mellom barnehage, grunnskole og videregående skoler.
- Delmål C: Elevene skal bli mer motiverte for læring.
- Delmål D: De enkelte avdelingene skal være lærende organisasjoner.
- Delmål E: Jobbe systematisk for å utvikle elevens sosiale kompetanse gjennom økt vektlegging av kvaliteten på læringsmiljøet.
- Delmål F: Flest mulig elever får sin faglige og sosiale opplæring innen klassens fellesskap.

Status og utviklingstrekk

Læringsutbyttet og læringsmiljø. Elevene i Gjesdal skårer godt på de nasjonale prøvene og ligger over landsgjennomsnittet. Selv om vi har relativt få elever i 1. – 3.klassetrinn som skårer på eller under bekymringsgrensen på kartleggingsprøvene i lesing og regning, ser vi likevel en svak tendens til at vi får flere elever som det er grunn til å sette inn tiltak for. De ansatte jobber målbevisst for å holde et godt læringstrykk. Eksamensskarakterene er rundt gjennomsnittet for landet. Den nasjonale elevundersøkelsen viser at elevene i Gjesdal trives på skolen.

Kompetanseheving. Gjesdal har 11 lærere som deltar innen den nasjonale ordningen "Kompetanse for kvalitet". Mange av disse deltar innen fagene matematikk og naturfag. Dette er med på å gi et løft for realfagene.

Bibliotek. Mens flere av nabokommunene opplever en tilbakegang i utlån, klarer Folkebiblioteket å holde besøkstallet og utlånet oppe. Det er gledelig å se at bibliotekets satsing mot barn og unge gir resultater. Utlånet til denne gruppen er relativt høyt.

Kulturskolen. Tilbudet utvikles stadig og holder en høy kvalitet. Kulturskolen har dyktige og velutdannede ansatte med svært god formidlings-evne. Kulturskolen burde hatt bedre lokaliteter, men innen dagens investeringsprogram er det vanskelig å realisere.

Jærskolen. Samarbeidet mellom de 35 jærskolene er med på å utvikle kvaliteten i våre skoler. Jærskolesamarbeidet gir en effektiviseringsgevinst samtidig som Gjesdal får ta del i et viktig utviklingssamarbeid.

Elevtallet. Elevtallet i Gjesdal er økende. Det vil føre til at vi fra neste skoleår må opprette flere klasser. Denne utviklingen vil fortsette i hele planperioden. Dette vil føre til et økt press på skolens arealer. Solås skole vil få behov for minst ett nytt klasserom/grupperom hvert eneste år i planperioden. Ålgård skole vil få samme behovet fra 2017. Selv om både elevtall og klassetall øker, vil det ikke være økonomisk rom for å kompensere dette fullt ut. Det vil føre til at lærertettheten vil gå noe ned i perioden. Det er også en økning i antall elever med omfattende hjelpebehov som vil ha behov for spesialtilpassede rammer og rom. Solås skole sin ATO-avdeling må utvides i perioden.

Språkstasjonen. Det er i dag 37 elever knyttet til språkstasjonen på Ålgård skole. Med den vedtatte økningen i antall flyktninger pr år vil elevtallet øke her. Det vil i perioden bli en utfordring å få gitt elevene en nok omfattende norskopplæring slik at de kan tilbakeføres til sin hjemskole.

Et mobbefritt læringsmiljø. Det skal i perioden fortsatt satses på å jobbe systematisk slik at "mobbetallene" fortsetter å synke. Det må satses på både forebyggende tiltak og på gode tiltak som skal settes inn når elever opplever et dårlig læringsmiljø. Jærskolen har startet arbeidet med å få til gode felles systemer for dette.

En utviklingsorientert skolekommune. Gjesdal har gjennom SOL-prosjektet blitt del av et større utviklingsprosjekt som har som mål å øke leseferdighetene til ungdom som står i fare for å falle av i videregående skole. Prosjektet er støttet av forskningsrådet. Gjennom å utvikle helt ny dataprogramvare skal ungdom ut fra sitt ferdighetsnivå få rett trening og læring. 150 000 elever er i dag innunder SOL-prosjektet.

Satsingsområder og prioriteringer 2016

Selv om antall elever og klasser vil øke i perioden, vil ikke de økonomiske rammene øke tilsvarende. Dette fører til at vi må tenke omstilling og en enda klarere prioritering. Gjesdal har som mål å opprettholde et bredt og godt læringstilbud til de store elevgruppene. Samtidig må vi se på om vi kan senke standarden noe innen marginale elevgrupper og samtidig gi et godt forsvarlig tilbud.

Følgende vesentlige prioriteringer vil bli gjort innen tjenesteområde:

- **Tidlig innsats 1.- 4.klasse.** For at elevene skal få en god første opplæring i lesing og regning vil Gjesdal prioritere at det alltid er to lærere inne i 1- 4.klasse i matematikk og i de fleste norsktimene for klasser der elevtallet er over 20. For elever som i utgangspunktet skårer under eller på kritisk grense i lesing og regning på kartleggingsprøvene,

vil vi prioritere tiltak som skal hjelpe elevene til et høyere mestringsnivå.

- **Kompetanseheving for lærere.** Faglig dyktige lærere er av betydning for at elevene skal få et godt opplæringstilbud. Gjesdal vil fortsette sin satsing på det nasjonale kompetansehevingsprogrammet "kompetanse for kvalitet" og fortsette å øke ansatte sin kompetanse i lesing gjennom SOL- prosjektet.
- **IKT- satsing.** IKT er et strategisk virkemiddel for å få til en bedre tilpasset opplæring for elevene innen de økonomiske rammene vi har. Det skal de neste årene satses målbevisst innen programvare, maskinvare til elevene, en robust digital infrastruktur og å bygge opp IKT kompetansen hos elever og ansatte.
- **2. spesifikke satsingsområder for hver skole.** Med utgangspunkt i en god analyse av læringsresultatene og læringsmiljøet ved hver skole, skal hver skole blinke ut 2 satsingsområder som det skal satses på.

Områder det ikke er funnet plass til:

Drift- og læremidler til elevene. Kostnader til drifts- og læremidler overstiger langt det skolen får tilført. Innføring av 8 valgfag på u-trinn som skal være praktisk rettet krever betydelige driftsmidler. Lisenskostnader øker kraftig, fornying av materiell og inventar er nødvendig og det bør prioriteres midler til en mer praktisk rettet undervisning. Det er et mål å styrke innsatsen til driftsmidler med 800 kr pr elev.	1 300 000
Elever med nedsatt funksjonsevne. Det er en vekst i elever med store og sammensatte vansker. Dette er elever som ikke kan nyttegjøre seg ordinær undervisning og må ha egne pedagoger og miljøarbeidere. Elevene er stort sett tilknyttet ATO- avdelingen på Solås skole eller på Gjesdal ungdomsskole. Elevene vil etter opplæringsloven §5 ha rett på et slikt tilbud. Tilbudet til denne elevgruppa tas innen gjeldende rammer og konsekvensen er at det vil bli færre ressurser mot tilpasset opplæring.	850 000
Utvidelse av Kulturskoletilbudet. I Kulturskoleplanen, vedtatt i kommunestyremøte 09.12.13, er et av tiltakene å utvide med 2 nye tilbud.	300 000

Nøkkeltall

Område	Note	2011	2012	2013	2014
Innbyggere og brukere					
Dekningsgrad SFO		54,2 %	55,3 %	57,9 %	56,1 %
Dekning i kulturskolen i % av grunnskole-elever	1	17,7 %	16,8 %	17,7 %	16,5 %
Lærertetthet i Gjesdal 1.–7. klasse I ref. gruppe	2	12,1 13,4	12,2 12,9	12,4 13,1	12,1 13,1
Lærertetthet i Gjesdal 8.–10. klasse I ref. gruppe	2	15,7 14,3	15,1 14,5	15,4 14,1	16,5 13,8
Økonomi					
Brutto driftsutgifter til grunnskole- undervisning per elev I referansegruppe	3	74.354 74.700	80.913 79.377	85.598 83.762	85.777 87.338
Brutto driftsutgifter til grunnskole-undervisning per elev, i % av ref.gr.	3	99,5 %	101,9 %	102,2 %	98,2
Medarbeidere					
Årsverk (skole, SFO, PPT, bibliotek, kulturskole)		224	226	223	222,5

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2014	2015	2016	2019
Innbyggere og brukere					
Grunnskolepoeng 10. klasse	3	39,5	40,1	40,1	40,1
Lesing % elever på/under kritisk grense 2. kl.		13,1 %	9 %	9%	9%
Regning % elever på/under kritisk grense 2. kl.		9,4 %	5 %	5%	5%
Nasjonal prøve i lesing 5.kl. Prosent elever på laveste nivå		8,2 %	19 %	19%	19%
Nasjonal prøve i lesing 8.kl Prosent elever på de to laveste nivåene		20,6%	24 %	24%	24%
Bibliotek – utlån pr innbygger		4,6	4,9	4,9	4,9
Medarbeidere					
Sykefravær	4	6,0 %	5,0 %	5,0%	5,0%
Medarbeidertilfredshet:		4,8	4,8		

Kommentarer til nøkkeltall og måltall

1. Det er et nasjonalt mål om at 30% av elevene i grunnskolen skal nyttegjøre seg Kulturskolens tilbud. For å få dette til må det en betydelig utvidelse av dagens tilbud.
2. I forhold til referansekommunene har Gjesdal en bra lærertetthet på barnetrinnet, men det på ungdomstrinnet er dårligere enn referansekommunene. Det er et mål for Gjesdal at vi prioriterer en større lærertetthet på de første skoleårene fordi det er her grunnlaget legges for om en skal lykkes i utdanningsløpet.
3. Det merkes i skolene at det nå er strammere økonomiske rammer. Gjesdal har noen år brukt noe mer enn referansekommunene. Det bildet er nå snudd.
4. Sykefraværet viser en noe stigende tendens. Det må jobbes med tiltak for å snu dette.

Kommentarer til foreslåtte prioriteringer og tiltak i perioden:

Økning elevtall/klassetall: Elevtallet vil stige i hele perioden. Det vil føre til at det må opprettes flere klasser.

Voksenopplæringen: Med den vedtatte økningen i antall bosetting av flyktninger, vil det bli behov for å øke innsatsen på dette området. Gjesdal ser også en kraftig økning i antall flyktninger som har behov for å gjennomføre grunnskole for voksne. For å kvalifisere seg til et framtidig yrkesliv, er det helt nødvendig at en har godkjent grunnskole. Gjesdal må kjøpe grunnskoleopplæring for voksne i Sandnes. Med flyktningsituasjonen som nå er i Europa, vil en måtte forvente å øke innstasen på dette området langt ut over dagens rammer.

Omstillinger: De økonomiske rammene vil bli trangere i årene som kommer. Gjesdalskolen blir nødt til å tenke omstilling de neste årene slik at vi kan klare å gi et tilfredsstillende skoletilbud til elevene. Vi vil måtte vurdere tiltak der vi kan senke standarden noe uten at det rammer det generelle skoletilbudet. Følgende tiltak vil bli vurdert i planperioden:

- Det er kommet nye krav i læreplanen til svømmeferdighet. Kravene er konkrete og har som mål at flere elever må lære seg å svømme. Når elevene har nådd disse kravene, vil vi måtte vurdere å kutte ut svømming som aktivitet i kroppsøvfagsfaget. Svømmeaktiviteten krever stor voksentetthet og det ligger en besparelse i å la elevene heller få

annen type kroppsøving som krever mindre voksentetthet. Gjesdal har satt stort på flotte idrettsanlegg de siste årene og elevene vil få et godt kroppsøvingstilbud her.

- For å sikre at elevene får god oppfølging i kjernefagene, må vi se på om vi kan øke lærertettheten her. Hovedfokuset vil være mot de første årene på barnetrinnet. For å få dette til må vi samtidig vurdere å svekke lærertettheten noe på elever på mellomtrinnet/ungdomstrinnet. Samtidig må vi foreta en analyse om bruken av ressurser mot elever med omfattende behov, og se på mulighetene for å kunne organisere tilbudet på en annen måte uten at det blir vesentlig svekket.
- Utnytte mulighetene som IKT kan gi. Ved å investere i mer IKT-utstyr til elevene, bedre programvare og å gi elever og ansatte økt kompetanse, kan Gjesdalskolen gi rom for smartere og bedre pedagogiske løsninger som i større grad kan gi tilpasset opplæring innen klassens ordinære ramme.
- Elevene har krav på et godt og kvalitativt skoletilbud som skal gjøre de skikket til å skape seg et godt fundament for et godt liv. I planperioden bør en foreta en analyse på skolestrukturen i Gjesdal. Målet er å se på om en har en god nok skolestruktur til å gi elevene et godt innholdsmessig skoletilbud.

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2015	142 857
Lønn- og pensjonsjusteringer	2 193
Prisjusteringer	225
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	-525
Innarbeide tiltak 2016	400
Budsjettramme 2016	145 150

Foreslåtte tiltak i perioden

Tjenesteområde opplæring	2016	2017	2018	2019
Økning naturfag	200	400	400	400
Økning elevtall/klassetall	700	2 200	3 600	5 000
Voksenopplæring	500	500	500	500
Omstillinger	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum	400	1 100	2 500	3 900

2.c. Samfunnsutvikling

Hovedmål og strategier

God samfunnsutvikling for mennesker og miljø. Dette innebærer

- Helhetlig samfunns- og arealplanlegging
- Tekniske tjenester av god kvalitet
- God drift og vedlikehold av anlegg og bygg til lavest mulig kostnad over tid
- Investeringer overlevert til rett tid og innenfor budsjettammer
- Et godt og variert kultur- og fritidstilbud
- Saksbehandling som imøtekommer den enkeltes ønsker og behov innenfor gjeldende rammer

Status og utviklingstrekk

Organisering

Tjenesteområdet Samfunnsutvikling omfatter avdelingene Byggforvaltning, Teknisk drift, Forvaltning/ Kart og oppmåling, Utbygging og Kultur.

Stabsfunksjonene er utgått. En stilling er flyttet over til Teknisk drift og en stilling fjernet/delvis overført til Fellestjenester. I tillegg er en stilling overført fra kultur til Fellestjenester. Forvaltning og Kart og oppmåling er slått sammen til en avdeling og dermed er en lederstilling omdisponert.

Kommuneplan

Kommuneplan for Gjesdal kommune ble vedtatt 07.09.2015 og gir føringer for kommunens satsingsområder i denne perioden.

Vekst og utbygging

Kommunen er fortsatt i sterk vekst slik det har vært de siste årene. Dette vil gå ut over kvaliteten på tjenestetilbudet, da kommunen stadig overtar nye bygg, veier, idrettsanlegg, kirkegård og grøntarealer uten at det legges inn ekstra midler til dette. Derfor er det behov for stadig å vurdere hvordan oppgavene skal utføres, og hva som er riktig kvalitet på tjenestene. Vi merker nedgang i plan- og byggesaker, og dette vil nok også videreføres for oppgaver innen matrikkelloven. Forvaltningsavdelingen har likevel mange ikke gebyrbelagte oppgaver som må utføres, eks. tilsyn i byggesaker, utbyggingsavtaler, ulovlighetsoppfølging, samt andre planer uten gebyrinntekter. Midler til lederstilling i forvaltningsavdelingen er omdisponert til dette formål.

Plan- og byggesaksdialog er innført som tredje kommune i Smart kommune samarbeidet. Dette innebærer at man kan finne reguleringsplaner med bestemmelser, samt alle pågående byggesaker på nett. Innbyggerne kan også gi innspill direkte på høringsaker.

Det vil om kort tid bli innført løsning på bestilling av situasjonskart direkte fra hjemmesiden.

Dette vil forenkle byggesaksprosessen for brukerne.

Barn og unge

Gjesdal kommune har en ung befolkning og de store investeringene er knyttet opp til barn og unge. Barnehage i Oltedal er ferdigstilt, sentral-idrettsanlegget på Solås, idrettshall i Dirdal og kunstgrasbaner på Berland og Torvmyra er ferdigstilt.

Det er startet opp nytt ungdomstilbud i den gamle stasjonsbygningen. Det tar tid å etablere og innarbeide et nytt sted, og arbeidet med dette vil være en viktig satsing fremover. Bygningen er gammel og trenger omfattende vedlikehold og brannsikkerhetstiltak for å kunne brukes fullt ut, men det er gitt en midlertidig brukstillatelse fram til utgangen av 2017.

Gjesdal kommune har deltatt i markeringen av Friluftslivets år i 2015. Hovedmålsettingen har vært å gi friluftsliv økt oppmerksomhet, blant annet gjennom ulike kulturarrangement og informasjonsmateriell med aktivitet- og turforslag.

Satsingsområder og prioriteringer 2016

Satsingsområdene gjenspeiler prioriteringer som er foretatt i kommuneplanen. Disse er hovedsakelig knyttet til områdene barn og unge, folkehelse, sentrum og samferdsel.

Ålgård sentrum

Områdeplan for sentrum er vedtatt, og opparbeidelse av flomsikring og sentrumsgate ferdigstilles i henholdsvis 2015/ 2016.

Det legges inn midler til detaljprosjektering av torg og park, samt opparbeidelse av torg i 2016/2017. For å skape engasjement og sikre at torget blir en god møteplass for alle, inviteres innbyggerne til medvirkning knyttet til aktiviteter og utforming. Prosessen bygger videre på idéverkstedene som ble gjennomført høsten 2013.

Det skal også gjennomføres temporære og permanente kunstprosjekter i Ålgård sentrum. Det er etablert kunstutvalg og søkt eksterne midler.

Prosjektene har foreløpig fått tildelt ca kr. 900 000 i tilskudd fra KORO og fra Rogaland fylkeskommune.

Energiprojekt: Det søkes å lage en felles løsning for energiforsyning i nye Ålgård sentrum. De lokale forutsetningene for produksjon av energi er undersøkt og forholdene ligger godt til rette for å nytte grunnvann, elvevann og kraftstasjon i et system med energisentraler som forsyner ny og gammel bygningsmasse og infrastruktur. Det er laget et skisseprosjekt som det må jobbes videre med. Det forutsettes også at det inngås avtaler med grunneiere og nye utbyggere i sentrum dersom det skal bli aktuelt å bygge en felles energiløsning i Ålgård sentrum.

Barn og unge

I 2015 ble det vedtatt en egen handlingplan for økt medbestemmelse for barn og unge. Fremover vil det jobbes med å gjennomføre tiltakene som skisseres her. Det er blant annet etablert et nytt Ungdomspanel som skal jobbe på et overordnet nivå. Medbestemmelse er også en sentral målsetting i utvikling og drift av det nye ungdomshuset.

Frivillige lag og foreninger driver mesteparten av fritidsaktivitetene for barn og unge i vår kommune. Det er derfor viktig å legge til rette for et godt samarbeid med - og gode vilkår for - det frivillige kulturarbeidet.

Planer

Kommuneplan, sentrumsplan og Midtfjell er vedtatt i 2015. Gjennomføring av planene vil bli et stort satsingsområde i planperioden.

Landbruksplan, hovedplan for vannmiljø, vannforsyning og avløp og trafikk-sikkerhetsplan er under revisjon. Kommunal planstrategi skal vedtas i løpet av 2016. Klima- og miljøplan vil revideres, Kulturminneplanen vil følges opp.

Folkehelse og friluftsliv

Gjesdal kommune samarbeider med statens vegvesen om et kart over sykkelruter. Målet med kartet er å få flest mulig til å sykle til sine daglige gjøremål.

Arbeidet med belysning langs Øygardsvannet vil bli utført i 2016. Grunnen til utsettelsen er en klage om drift av gatelys som var påklaget til KOFA. Denne er nå avgjort.

Kart- og ortofoto

Nye kart og flyfoto er under utarbeidelse og vil bli levert i 2016. Kartverket jobber også med å gjøre gamle flyfoto fra Gjesdal tilgjengelige på nettet.

Digitalisering og saksbehandling

Tjenesteområdet ønsker å satse på forbedring av kvalitetssikring og arbeidsflyt i saksbehandlingen.

Avdeling Byggforvaltning bruker kartleggingsverktøyet IK-Bbygg. Det utarbeides årlig en handlingsplan som legges frem til Utvalg for samfunnsutvikling. Det satses på en større grad av elektronisk dataverktøy i forbindelse med drift av byggene. I 2016 innføres dette i hele avdelingen med unntak av renholderne. Det vil forbedre rutinemessige oppgaver og krav om dokumentasjon. Brannvernarbeidet vil også bli bedre ivaretatt med enhetlige og sentraliserte løsninger.

Teknisk drift vil innføre Easy Jobtech. Dette er et program hvor man lager og kvitterer ut arbeidsordrer, FDV og dokumentasjon. Dette vil gi en bedre oversikt over arbeidsoppgavene og rutiner.

Det er startet med oppfølging av ulovligheter, og man vil ha fokus på tilsyn etter Plan- og bygningsloven. Det vil bli lagt frem en sak om strategi for tilsyn til politisk behandling.

Renovasjon – nytt tilbud!

Ny henteordning hvor vi istedenfor å ha vår opprydding og miljøstasjon innfører en ordning hvor vi tilbyr å hente grovavfall og hageavfall hjemme hos hver enkelt innbygger.

Detaljer vil legges ut på vår hjemmeside når ordningen kommer i gang. Til nå har Stavanger, Sandnes og Rennesøy tatt denne ordningen i bruk.

Heltid

Renholdsavdelingen er deltaker i prosjektet "Heltid" med et mål om å øke stillingsstørrelsen for ansatte. Samfunnsutvikling har fått deltidsansatte med unntak av renhold.

Omstilling:

Byggforvaltning

Kvaliteten på renholdsnivået vil vurderes, og det vil bli utarbeidet nye renholdsplaner. Det legges opp til at enkelte arealer i skolebygg kan ha et noe redusert renhold. Det antas at bemanningsbehovet kan reduseres med 20% på sikt. Omstillingsprosessen innebærer ikke oppsigelser, og antas å ha en varighet på 3 år.

Vaktmestertjenesten har en del brukeroppgaver. Det blir ikke ansatt ny vaktmester ved vakanse, og nivået på brukertjenesten vil derfor måtte reduseres. Bygningsmassen øker, noe som innebærer et fokus på effektivisering.

De kommunale byggene i Gjesdal er i følge KS sin undersøkelse i 2008 i en bedre forfatning enn landsgjennomsnittet. Det har i noen år vært satset på «tidlig innsats» i forhold til vedlikehold. I 2013 ble rammen utvidet med 2 mil-

lioner. Dette nivået klarer man ikke å opprettholde de kommende år da rammene er nedjustert for å dekke driftsbehovene til andre tjenesteområder i kommunen. For 2016 vil det meste bli brukt på akutt vedlikehold.

Prioriteringer/fokusområder 2015:

Sentrum	Se investeringsdelen
Øygardsvannet Barnehage	"
Lys langs Øygardsvannet	"
Flyktningeboliger	"
Vedlikehold	1 100 000
Asfalteringer veier	400 000

Områder det ikke er funnet plass til i budsjettet:

Begrenset rom for planlagt vedlikehold av kommunens bygg	2 000 000
Asfaltering i henhold til anbefalt nivå	1 100 000
Grusing av private veier	120 000

Nøkkeltall

Område	Note	2011	2012	2013	2014
Innbyggere og brukere					
Sum kg. avfall per innbygger	1	337	340,1	327,2	323,3
Energiforbruk kwh/m2 (bygg i enøkplan, 40.851 m2)	2	185	180	176	171
Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene	3	88,7	102,8	101,1	96,5
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal	4	1 801	1 891	1 891	1 891
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal	5	1 790	1 931	2 089	2 089
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal	6	2 460	2 585	2 720	2 720
Netto dr. utg. til kultursektor pr innb. I ref. gruppe	7	1 613 1 606	1 152 1 681	2 153 1 490	1 906 1 735
Medarbeidere					
Årsverk	8	75,8	71,2	73,2	82,1
Sykefravær	9	7,2	5,7	6,6	7,3
Medarbeidertilfredshet	10	4,6	4,9	4,9	-

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2014	2015	2016	2019
Innbyggere og brukere					
Saksbehandlingstid oppmålingstjenester (dager)	11	60	66	60	60
Saksbehandlingstid byggesaker - søknad om tiltak uten ansvarsrett	12	23	20	21	21
Saksbehandlingstid byggesaker - søknad om rammetillatelse	12	39	74	40	40
Saksbehandlingstid søknad om godkjenning av plan for nydyrking (høringstid inkludert)	12	124	120	120	120
Saksbehandlingstid søknad om bygging av landbruksvei (høringstid inkludert)	12	155	120	120	120
Energiforbruk kwh/m2 (bygg i enøkplan, 40.851 m2)	13	171	163	163	158
Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene	14	96,5	100	100	100
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal	15	1.891	2 023	2 225	2 648
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal	15	2.089	2.089	2 195	2 469
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal	15	2.720	2.720	2 610	2 851
Medarbeidere					
Sykefravær	16	7,3	7,0	7,0	7,0
Medarbeidertilfredshet	17	-	4,9	4,9	4,9

Kommentarer til nøkkeltall

1. Total mengde husholdningsavfall pr innbygger.
2. De fleste kommunale formålsbyggene inngår i målingen.
3. Beregningen bygger på en standard bolig på 120 m2. To av sammenligningskommunene til Gjesdal la om sin gebyrstruktur i 2012 og selvkost for disse fremkommer ikke i sammenligningsgrunnlaget som tabellen bygger på.
4. Årsgebyr for vannforsyning hadde en økning på 7 % fra 2014 til 2015.
5. Årsgebyr for avløpstjenesten hadde ingen økning fra 2014 til 2015.
6. Årsgebyr for renovasjonstjenesten hadde ingen økning fra 2014 til 2015. Til grunn ligger standard abonnement på 120 liters restavfall.
7. Gjesdal kommer godt ut i forhold til referansekommunene og dette skyldes store tilskudd i forbindelse med Gjesdal Idrettspark og Dirdalhallen.
8. Økningen i årsverk skyldes at kultur er organisert under tjenesteområdet samt at en ny byggesaksbehandler er ansatt.
9. Litt over målet for tjenesteområdet.

10. Medarbeidertilfredsheten er generelt bra i tjenesteområdet. Skalaen går fra 1 til 6 hvor 6 er best.

Kommentarer til måltall

11. 60 dagers behandlingstid i 2014, dette er lenger tid enn målet på 40 d (som har vist seg å være for lavt), men godt innenfor lovkravet på 80 d. Har mål om å ha 60 d saksbehandlingstid.
12. Saksbehandlingstid for byggesaker: her går søknadsmengde ned, men 2 av 3 saksbehandlere har vært ute i permisjon fram til sommeren 2015.
13. Flere ENØK- tiltak er gjennomført i 2014. Dette antas å gi utslag som angitt i tabellen.
14. Det forventes at samlet VAR-gebyr for Gjesdal kommune sammenlignet med referansekommunene vil ligge på 100%.
15. Det er lagt inn 10 % økning på vann for 2016 og 2017, 5% økning på avløp og 4% reduksjon på renovasjon grunnet stort fond. Videre er det beregnet en forventet prisstigning på gebyrer for vann med 4%, og for avløp og renovasjon med 3% årlig fram mot 2019. For renovasjon forventes det at det kan komme store investeringer

som kan medføre større økning i gebyret. Beregnet standardbolig 120 m².

16. Sykefraværet er satt til 7 % i planperioden.
17. Generelt er det en god medarbeidertilfredshet i tjenesteområdet. Det arbeides kontinuerlig for å bevare og videreutvikle dette i årene fremover.

Kommentar til gebyr etter plan og bygningsloven (se vedlegg, pkt 3)

Plan: Økning på 5%

Byggesak:

- Lagt inn pkt om overtredelsesgebyr i samsvar med §32-8 i pbl
- Endret gebyret for delingsvedtak
- Tatt vekk tiltaksklasser, brukt det som var klasse 1-2. Sjelden med tiltak i klasse 3, disse har også mer proffe utøvere og er ofte store bygg, dvs. arealtillegget fanger opp dette.
- Slått sammen noen tiltak som hadde samme gebyr. Minstegebyret økt fra 3120.- til 5500.- En betraktelig økning i gebyret på grunn av indirekte kostnader som det tidligere ikke er tatt høyde for.

- Timesatsen er økt fra 850.- til 1200.- pr. time, denne brukes hovedsakelig i ulovlighetsoppfølging.

Kommentarer til prioriteringer og tiltak:

1. I statsbudsjettet for 2016 ble det lagt inn ekstraordinære midler til vedlikehold, og Gjesdal kommune sin andel er på ca 1,1 mill.
2. Det legges inn midler til årlig veivedlikehold for kommunale veier. Asfaltering skjer ut fra prioritert liste over behov.
3. Det tas i bruk 8 nye boliger i ved Flassa-bekken i 2016 og 8 nye flyktningeboliger/kommunale utleieboliger fra 2017. Dette gir betydelige økninger i leieinntekter.
4. Det legges opp til å ta i bruk nye arealer knyttet til barnehage og skole, og det legges inn midler til renhold og drift av disse.
5. Det antas at bemanningsbehovet innen renhold kan reduseres med 20 % på sikt. Omstillingsprosessen innebærer ikke oppsigelser, og antas å ha en varighet på 3 år.

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2015	58 347
Lønn- og pensjonsjusteringer	740
Prisjusteringer	497
Helårsvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	-544
Innarbeide tiltak 2015	900
Budsjettramme 2016	59 540

Foreslåtte prioriteringer og tiltak i perioden

Tjenesteområde samfunnsutvikling	2016	2017	2018	2019
Ekstraordinære vedlikeholdsmidler	1 100			
Asfaltering kommunale veier	400	400	400	400
Økte leieinntekter utleieboliger	-550	-1 200	-1 400	-1 600
Driftskostnader nye bygg	550	1 000	1 300	1 500
Økt brukerstyrt renhold	-600	-850	-1 000	-1 000
Sum	900	-650	- 700	-700

2.d. Helse og velferd

Hovedmål

Et modig og endringsvillig tjenesteområde som yter helse- og sosiale tjenester til befolkningen i alle livs-faser. Tjenesteområdet skal ha folkehelse og forebygging som viktige perspektiv i utviklingen.

Delmål

- Sikre rett tjeneste til rett tid og en god utnytting av tilgjengelige ressurser.
- Sikre samhandling i tjenestene slik at brukeren og deres pårørende opplever et helhetlig tjenestetilbud fra kommunen.
- Målretta satsing på psykisk helse med prioritering av bygging av robuste barn og unge som håndterer livet.
- Tjenesteutøving som har fokus på aktive, ikke passive, mottakere.
- Sette organisasjonen i stand til å ta i bruk nye og mer bærekraftige løsninger.
- Øke heltidsandelen for våre ansatte.

Status og utviklingstrekk

- Befolkningsveksten generelt gir et økende trykk i form av volum vekst i de fleste tjenester, spesielt er det merkbart knyttet til tjenester for barn og unge.
- Det er økning i enkeltbrukere med omfattende behov for tjenester knyttet til yngre mennesker med nedsatt funksjonsevne (0-67).
- Nye oppgaver som flyttes til kommunen, kompleksitet og sammensetning i brukergruppene gir økt press på kompetanse og kapasitet i tjenestene på alle alderstrinn. Signaliserte nye oppgaver som spesielt vil ha betydning de nærmeste årene er knyttet til rus og psykiatri og til rehabiliteringsfeltet.
- Et svakere arbeidsmarked i 2015 med forventet fortsettelse i 2016 har gitt en økning hos NAV i oppfølgingsoppgaver, samt økonomisk råd og veiledning. Også utbetaling av økonomisk sosialhjelp har økt noe.
- Økt mottak av flyktninger medfører økt press på helsetjenestene, barnevern og boligoppfølging. I Europa har flyktningssituasjonen forverret seg kraftig i løpet av 2015. Derfor forventes det en økt pågang på bo-setting og integrering av flyktninger i 2016.
- Det har vært høy kapasitetsutnytting av sykehjemsplasser i 2016. God gjennomstrømming på korttids-/rehabiliteringsplassene er avgjørende for å unngå betaling for utskrivningsklare pasienter.
- Tjenestetilbud i institusjon er kostnadsdrivende, tiltak i hjemmet er viktig på alle alderstrinn.
- I økonomiplanperioden er det behov for å øke kapasiteten på tilrettelagte botilbud både knyttet til mennesker med nedsatt funksjonsevne, mennesker med rusproblemer og eldre. Dette medfører både økte investerings- og driftskostnader. Flassabekken omsorgsboliger tas i bruk i 2016.

- Større helhet og samarbeid i oppgaveløsning erpekt på som avgjørende satsingsområder i primærhelsemeldingen.
- Økningen i brukerbehov er større en tilgjengelig menneskelige og økonomiske ressurser – det krever både omstilling i oppgaveløsning og endring i standard på tjenester som skal gis fremover.
- En økt heltidsandel vil være avgjørende for tilgang på kompetanse og kapasitet i tjenestene og avgjørende for kvalitet og stabilitet i tjenestene.

Satsingsområder og prioriteringer i 2016

Innbyggermobilisering – Gjesdal samfunnet strekker seg lenger

- Tjenesteområdet jobber systematisk med å se på hvordan vi skal møte morgendagens behov. Vi ser på hvordan vi med tilgjengelige ressurser samlet sett kan møte nåværende og fremtidige behov. Dette innebærer både å se på måten vi jobber på og at vi skal utvikle tjenestestandarder for å kommunisere tydelig hva innbyggerne kan forvente av kommunen. I dette arbeidet vil vi legge stor vekt på dialogprosesser med innbyggerne
- Legge til rette for deltakelse og mestring for ulike brukergrupper i Gjesdal samfunnet. Innebærer at kommunen i større grad må bidra med informasjon og tilrettelegging på aktuelle arenaer og i enda større grad spille på lag med frivillige organisasjoner og privat næringsliv
- Gjesdal kommune tar et viktig ansvar med mottak og inkludering av flyktninger

Tidlig innsats som ledetråd i alt vi gjør

Satsingen på barn og unge er politisk og administrativt forankret i kommuneplanen og helhetlig oppvekstplan. Gjesdal kommune deltar også i den nasjonale satsingen "Sjumilssteget for en god oppvekst", som innebærer et felles løft for å gjennomføre FN's barnekonvensjon i kommunen.

- På bakgrunn av kartleggingen gjennom sjumilssteget, har prosjekt arbeidslag blitt etablert. Prosjekt arbeidslag er en hovedsatsing knyttet til tverrfaglig arbeid barn og unge. Vi ønsker å organisere det tverrfaglige samarbeidet i arbeidslag. Dette for å sikre god helhetlig hjelp til barn og unge. Arbeidslag er en ressurseffektiv metode for samarbeid og samhandling på tvers av tjeneste- og fagområder. Metoden bidrar til kvalitetsheving av tjenestene samtidig som man realiserer kompetanseheving gjennom tverrfaglig samhandling
- Arbeidet knyttet til barn og unge er styrket gjennom prosjekt og integreringsmidler til helsestasjon/skolehelsetjeneste, psykisk helse og rusvern og barnevern
- Psykisk helse og rusvern vil ved en gradvis opptrapping utvide sin målgruppe til og å omfatte aldersgruppen 0-18 år. Det vil i forbindelse med denne opptrappingen gjøres en vurdering knyttet til om kommunen bør søke om midler til en psykologstilling

"Drop in "

- Meningsfull aktivitet/arbeid er avgjørende for å forebygge helse og sosiale utfordringer. Satsingen på dropp inn blant unge voksne fortsetter i 2016. En egen ungdoms-koordinator og ungdomsteam i NAV har etablert et tett samarbeid med fylkeskommunens oppfølgingstjeneste for å bidra til at flere fullfører videregående skole. Alle tjenesteområder har stilt opp med praksisplasser (over 50 plasser) med ulike typer oppgaver.

Miljøtjenesten og Psykisk helse og rusvern arbeider med å se på nye muligheter for å legge til rette for meningsfylt aktivitet og arbeid for sine brukergrupper. Denne innsatsen kvalifiserer innbyggere til fast arbeid og forebygger skadelig passivitet, ødelagt

døgnrytme, redusert tro på egne ressurser og dårligere helse, og støtter opp om aktive brukere med gode vaner tilpasset arbeidslivets behov og krav.

Kompetanse og utvikling

- Organisatoriskfragmenterte tjenester og kompleksitet i oppgaver krever lederkompetanse og ledertetthet på alle nivå. Dette påpekes og satses på både fra sentralt hold og lokalt i kommunen
- Kompetansebygging gjennom interkommunalt samarbeid, nettverk og formell utdanning, her er tilskuddsordninger en stor del av finansieringen. Gjesdal skal sammen med Time og Klepp se på et utvidet kompetanse og utviklingssamarbeid i 2016
- Tiltak som øker heltidsandelen og fremmer heltidskultur. Bemanningsenhet iverksettes, andre bemanningsordninger vurderes
- Omprioritering av ressurser for å styrke tilsynslegefunksjon på sykehjem

Bærekraftige løsninger

- Mestring og trygghet er viktige faktorer for at den enkelte skal kunne leve et selvstendig og aktivt liv. Vi har to prosjekter som arbeider med plan for og implementering av velferdsteknologi i tjenestene med utgangspunkt i å se på hvordan velferdsteknologi kan supplere og/eller erstatte deler av det ordinære arbeidet med å fremme trygghet og mestring
Vi har konkret samarbeid med Smartly knyttet til de nye omsorgsboligene på Flassabekken. Boligene vil nyttes til utprøving av ulike løsninger og bidra til å sette organisasjonen i stand til å implementere velferdsteknologiske løsninger som en del av total-løsningene
- Digitale løsninger som fremmer kommunikasjon mellom samarbeidsparter og forenkler arbeidsoppgavene er prioritert.

Helse, trygghet og mestring

- Rett tjeneste, til rett tid – på lavest mulig omsorgsnivå. Nye brukerbehov er ivaretatt. Tjeneste- og koordineringskontoret har prioritert tiltak inn i dette arbeidet.
- Prioritering av oppbygging av hjemmetjenester foran institusjon i alle aldersgrupper.
- Fleksible boligløsninger.

Områder det ikke er funnet plass til:

Iverksetting av hverdagsrehabilitering og derigjennom styrke blant annet fysio- og ergoterapikompetansen – det ligger inne at det skal iverksettes fra 2017. Klarer vi å få et raskere resultat av omstillingstiltakene som ligger til grunn for totalbudsjettet i 2016 vil vi prioritere oppstart av hverdagsrehabilitering høsten 2016	600 000
Styrking av funksjonen ambulerende vaktmester, behovet er knyttet til: - Administrering og oppfølging av kommunale boliger og framleieboliger. Boligmassen er sterkt økende, oppgavene utføres i samarbeid mellom samfunnsutvikling og Helse og velferd. Det er behov for å styrke den samla kapasiteten. - Kommunen har fått tilført flere arbeidsoppgaver knyttet til tekniske hjelpemidler, det er behov for å styrke kapasiteten knyttet til kommunens ansvar for hjelpemiddelformidling. - Det er behov for aktivitetstilbud/arbeid for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det har ikke vært rom for å sette av egne midler til dette i budsjettet for 2016 – men vi arbeider med å se på om vi kan kombinere dette behovet med løsninger på de to punktene over, samt oppgaver som vaktmestertjenesten ikke kan prioritere å løse fremover.	500 000
Økning i kompleksitet i behandling og habiliterings/rehabiliteringsbehov knyttet til korttids-/rehabiliteringsavdelingen og brukere i omsorgsbolig. Det er ikke funnet rom for å dekke denne kostnadsøkningen innenfor rammen. Inndekning må tas gjennom beskrevne omstillingstiltak	600 000

Nøkkeltall

Område	Note	2011	2012	2013	2014
Innbyggere og brukere					
Andel som har mottatt økonomisk sosialhjelp		2,0 %	2,1 %	2,2 %	2,4%
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde		49,3 %	52,6 %	58,7 %	58,3%
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp		-	-	6,6 %	6,8%
Venteliste antall bosatte vanskeligstilte/omsorgsboliger		15/Ikke målt	15/Ikke målt	17/4	16/9
Antall bosatte flyktninger / Kom.st.vedtak		11/15	20/15	15/15	17/15
Antall barn med hjelpetiltak/plassert utenfor hjemmet	1	76/2	77/1	88/4	59/7
Antall barn under omsorg		12	14	13	17
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst I ref. gruppe	2	83% 91%	98% 92%	91% 86%	76% 93%
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2 års alder I ref gruppe	2	91% 107%	102% 87%	81% 90%	86% 94%
Andel skolehelsesøsterstilling brukt på antall skoleelever	3	0,7 /1607	1,3/ 1613	1/1607	1,2/1596
Antall 1.g konsultasjoner hos jordmor nyfødte/antall fødsler		131/176	116/185	124/186	131/165
Antall barn/timer (pr uke) med støttetiltak utenfor institusjonen	5	17/97*	18/95*	20/159*	49/392
Antall mottakere/ timer tildelt omsorgslønn pr uke	6	-	-	-	21/156
Antall barn som med botilbud eller avlastning i institusjon /timer pr uke		8/326	7/282	11/361	11/350
Antall timer tildelt miljøarb tj (alle) per uke/antall brukere				1020/22	1114/36
Rus: Antall brukere med tjenester mellom 18-24 år				10	8

Psyk: antall timer vedtak/antall brukere				526/95	513/95
Amb.hj.tj: Antall brukere/antall vedtakstimer					111/315
Antall frisklivshenvisninger					46
Antall frivillige/antall faste tilbud				227/24	201/26
Psykisk helse: antall kurs/grupper					6
Miljø: antall brukere/vedtakstimer					389/21
antall VTA-plasser		12	12	12	12
antall brukere med kommunalt dagtilbud					12
Utnyttelsesgrad av plasser i sykehjem	7	97,2%	95,7%	84,7%	97%
Andel korttidsplasser/langtidsplasser	7	45,7/ 51,3	48,5/ 47,1	40,4/ 44,3	41,3/ 55,7
Brukerundersøkelser					
Brukertilfredshet Psykisk helse			3,7 av 4		Ikke målt
Brukertilfredshet helsestasjon			5,1 av 6		Ikke målt
Brukertilfredshet Frivilligsentral			4,8 av 5	4,9 av 5	Ikke målt
Brukertilfredshet barnevern			3,8 av 6		Ikke målt
Brukertilfredshet NAV			2,7 av 4	5,1 av 6	Ikke målt
Brukertilfredshet Solås bo- og rehabilitering				5,4 av 6	Ikke målt
Brukertilfredshet hjemmetjenestene (Ambulant hjemmetjeneste og ÅBOAS omsorgsboliger)				4,9 av 6	Ikke målt
Brukertilfredshet Fysio- og ergoterapi				5,1 av 6	Ikke målt
Økonomi					
Netto driftsutgifter pr innb. i kommunehelse- tjenesten I ref.gruppe		1.398 1.587	1.353 1.699	1.532 1.727	1.596 1.922
Brutto driftsutgifter pr barn som ikke er plassert av barneverntjenesten	1	13 845	16193	16141	45 844
Brutto driftsutgifter pr barn som er plassert av barneverntjenesten		262 529	204 552	239 882	267 919
Netto driftsutgifter til forebygging, helsesta- sjons- og skolehelsetjeneste. 0-20 år Ref gruppe:	4	1 261 1 399	1 421 1 493	1 575 1 487	1 548 1 660
Netto driftsutgifter tilb.pers.rusprobl.pr innb. 20-66 I ref.gruppe		98 130	316 122	342 147	281 153
Netto driftsutgifter pleie og omsorg per innb 80+ I ref.gruppen		392 699 372 137	437 384 401 127	471 420 418 840	477 719 435 778
Medarbeidere					
Årsverk/antall ansatte (Tidligere omsorg)		127/234	134/234	139/258	
Årsverk/antall ansatte (Tidligere ressurs)		46,7/62	56,3/68	60,8/80	
Sykefravær (Tidligere omsorg)		7,6	8,1	8,83	
Sykefravær (Tidligere ressurs)		7,2	5,5	8,7	
Medarbeidertilfredshet (Tidligere omsorg)		4,4	4,6		
Medarbeidertilfredshet (Tidligere ressurs)			4,8		
Antall stillinger Helse og velferd					314
Antall årsverk Helse og velferd					194
Nærvær /sykefravær Helse og velferd					93,4/6,6
Medarbeidertilfredshet Helse og velferd					Ikke målt

Måltall

Område	Note	Status 2014	2015	2016	2018
Innbyggere og brukere					
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde		58,3%	< 50 %	< 50 %	< 50 %
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp		6,8%	< 4 %	< 4 %	< 4 %
Antall barn med hjelpetiltak/plassert utenfor hjemmet	8	59/7	75/5	75/3	85/2
Antall barn under omsorg		17	15	15	15
Andel hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst I ref. gruppe.		76%	90%	90%	95%
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2 års alder Ref gruppe		86%	85%	85%	90%
Andel skolehelsesøsterstilling brukt på antall skoleelever	10	1,2/1596	1,3/1625	1,3/1625	2,5 /1625**
Antall 1.g konsultasjoner hos jordmor nyfødte/antall fødsler		131/165	110/220	110/220	110 /170
Antall barn/timer (pr uke) med støttetiltak utenfor institusjonen	13	49/392	33/431	33/431	33/400
Antall mottakere/timer tildelt omsorgslønn pr uke	9	21/156	12/132	12/132	5/50
Antall barn som får botilbud/avlastning i institusjon /timer pr uke	13	11/350	10/399	10/399	10/408
Amb.hj.tj: Antall brukere/antall vedtakstimer		111/315	115/320	115/320	130/400
Antall deltagere Hjemmerehabilitering	11	0	0	10	100
Miljø: antall brukere som bruker velferdstekn mlm 18-30 år		0	0	8	15
Antall plasser VTA		12	12	12	12
Antall brukere med kommunalt dagtilbud		12	12	14	19
Antall frisklivshenvvisninger		46	70	100	100
Antall frivillige/faste tilbud		201/26	205/30	205/30	210/35
Antall kurs/grupper psyk helse	12		6	8	10
Rus: antall brukere med tjenester mellom 18 og 24 år		8	10	10	10
Antall frivillige/antall faste tilbud		201/26	201/26	210/30	210/35
Andel korttidsplasser/ langtidsplasser		41,3/55,7	50/50	60/40	60/40
Brakerundersøkelser					
Brukertilfredshet snitt tjenesteområdet					
Medarbeidere					
Årsverk/antall ansatte		194/314			
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	14				
Sykefravær		6,6	7,5	7,5	7,5
Medarbeidertilfredshet			4,7	4,7	4,8

Kommentarer til nøkkeltall

1. Barneverntjenesten har som mål at flest mulig barn skal motta hjelp i hjemmet ved hjelpetiltak. Noen barn er plassert utenfor hjemmet som hjelpetiltak. Det skal lite økning til i plasseringer utenfor hjemmet før vi

får en vesentlig økning i kostnadene. Tall hentet fra rapporteringsbanken.

2. Vi har tidlig intervensjon som mål i kommunen. Denne oppgaven er en av flere viktige indikasjoner på om denne gruppen prioriteres.
3. Dette vil si noe om skolehelsetjenesten sin mulighet til å jobbe forebyggende. Samtidig

- må en se dette i sammenheng med de totale ressursene vi bruker på forebygging der blant annet oppvekstteam og oppvekstkoordinator også er viktige ressurser.
4. Se i sammenheng med noten over.
 5. Gjelder støttekontakter/privat avlasting/timebasert avlastning/BPA . I tallene 2011-2013 ligger bare privat avlastning.
 6. Omsorgslønn gis til foreldre som har spesielt tyngende omsorgsoppgaver. Kommunens økonomi har betydning for fastsettelse av denne lønnen.
 7. Utnyttelsesgrad sier noe om hvordan plassene nyttes, sirkulasjon i plassene og kan ha innvirkning på utgifter til utskrivningsklare pasienter. Andelen av korttidsplasser kan over tid si noe om resultat satsing på målretta satsing på rehabilitering og behandling for å oppretteholde evne til egenomsorg på lavere omsorgsnivå.

Kommentarer til måltall

8. Barneverntjenesten sin andel barn med tiltak i hjemmet bør øke. Andel barn plassert i tiltak utenfor hjemmet bør være lavt. Måltall påvirkes av at Gjesdal er en raskt voksende kommune med unge tilflyttere. Kommunen skal også ta imot mange flyktninger. Dette vil påvirke tallene. Gjesdal ligger også lavt i gjennomsnittet i barn som er plassert utenfor hjemmet.
9. Forventes reduksjon av to årsaker: noen brukere passerer 18 pr og går over til annen avdeling. Den andre årsaken er at vi skal redusere bruk av omsorgslønn.
10. Mål å øke skolehelsetjenesten til 2,5 stillinger. Antall elever vil sannsynligvis være høyere.
11. Oppstart hjemmerehabilitering evt høst 2016.
12. Antall kurs = antall grupper, en gruppe per kurs.
13. Måltallene her må bearbeides i forbindelse med flytting av saksbehandling og tjenesteutmåling til nytt Tjeneste- og koordineringskontor.
14. På grunn av teknisk feil i personalsystem, må tallene her hentes ut og settes inn i etterkant.

Kommentarer til prioriteringer og omstillinger

Omstilling i arbeidet med vurdering av behov og tildeling av tjenester

Som tidligere nevnt er vi opptatt av at dette er en prosess som må gjøres i dialog med innbyggere og enkeltbrukere og at det er en omstillingsprosess som gjennomføres over tid

Vi vil i arbeidet fremover legge vekt på:

- Grundig kartlegging for å få frem de reelle behov
- Løsninger som i størst mulig grad fremmer egenmestring for bruker
- Bruker skal ha en mer aktiv rolle både i behovsbeskrivelse og løsningsutforming – vil medføre at tjenesteyter må omstille for å kunne levere
- Vedtaksutforming som er tydelig på mål. Tjenester som ikke har effekt skal avsluttes.
- Vedtak som er utformet etter gjeldende lov og rettskrav

Dette medfører følgende i handlings- og økonomiplanen:

1. Vi omdisponerer interne ressurser til styrking av Tjeneste og koordineringskontoret

Det er avgjørende å bygge kompetanse og kapasitet ved kontoret slik at forvaltning og planlegging av tjenestene foregår på en riktig måte. Tjenestebehov knyttet til yngre brukere er sterkt økende. Vedtak som fattes binder store ressurser langt fremover i tid. Å sikre tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til konkret tjenesteplanlegging er derfor avgjørende. Kvalitetssikring av tjenestetildelingen vil og være avgjørende for å sikre et planleggings- og beslutningsgrunnlag for tjenestene som helhet.

2. Reduksjon i tjenesteomfang og nivå

Med utgangspunkt i punktene over vil det gjennomføres en systematisk gjennomgang av eksisterende vedtak for å vurdere om de er i henhold til en praksis som bygger på aktiv medvirkning fra bruker og løsninger som fremmer mestring. Denne gjennomgangen vil gjøres sammen med bruker. Det kan medføre at enkeltbrukere får endring i type tjeneste og omfang av tjenester, eksempelvis:

- Har vi gitt tjenester over tid til en bruker som ikke har hatt effekt, vil det enten vurderes andre tiltak eller tjenesten vil avsluttes
- Har vi gitt tjenester ut over det bruker har rett på og tjenesten ikke er målretta vil den reduseres.
- Tjenester med fokus på å identifisere behov og finne løsninger sammen med bruker – kan i flere tilfeller bety at behovet er mindre enn det vi tidligere har gitt – men løsningen krever kanskje at vi må gi tjenesten på annen måte enn vi er vant til (vi som tjenesteyter må omstille oss)
- Mer effektive og målretta tiltak i hel-døgns boliger, kan medføre reduksjon i totaltilbud

Vi må i tillegg vurdere følgende med tanke på tjenestefomfang og nivå:

- Vurdere kvalitet, blant annet samla kompetansenivå i enkeltsaker
- Vurdere totaltilbud i barnehage eller skole og Helse og velferd
- Vurdere total innsatsbemanning i saker der bruker er til fare for omgivelser eller seg selv
- Legge til rette for at flest mulig kan skaffe seg egen bolig enten ved eie eller leie, ikke via kommunen. Dette er viktig for alle brukergrupper og i alle aldre. Egen bolig fremmer egenmestring

3. Tiltak i hjemmet framfor institusjon

Gjelder barnevern, barn og avlastning og tilbud til voksne og eldre. Det er i de fleste tilfeller bedre og ønskelig for bruker med hjelp i hjemmet, og det er mest kostnadseffektivt.

Betyr konkret at kapasiteten på sykehjemmet/heldøgnsstilbud til eldre ikke økes før i slutten av økonomiplanperioden. Kompetanse og kapasitet knyttet til hjemmetjeneste og rehabilitering prioriteres fra 2017. Det må understrekes at Gjesdal kommune har en fremtidsretta profil med tanke på fordeling institusjon/hjemmetjenester, da vi er blant de kommunene som har lavest andel institusjon-/heldøgns plasser. En satsing på rehabilitering og hjemmetjenestene vil derfor være med å sikre at vi har en bærekraftig fordeling og når antallet eldre øker, samtidig som nettopp økning i antall eldre vil medføre at vi og på sikt må øke antallet heldøgns plasser for å holde en dekningsgrad som nå. Stabil bemanning i barnevernet prioriteres for forebygging av plasseringer utenfor hjemmet.

Barn og unge

Det er lagt inn en styrking knyttet til forebygging og oppfølging av barn og unge gjennom prosjekt og integreringsmidler. Tjenestefområdet er opptatt av å få til en god utnyttelse av den samla kompetansen og kapasiteten vi har disponibel. Vi har derfor en satsing på:

- Prosjekt arbeidslag. Dette er et hovedsatsningsområde for kommunen. Dette er en tverrfaglig satsning som krever involvering på tvers av avdelinger og tjenestefområder. I tillegg til prosjektmidler vil prosjektet kreve at den enkelte avdeling er villig til omstilling gjennom å se på måten en jobber på, og å være med å definere kvaliteten på de tjenestene vi skal yte
- Gjennom prosjekt og integreringsmidler er tjenestene psykisk helse og rusvern, Oppvekstteam, helsestasjon/skolehelsetjenesten og barnevern styrka med 1.600 000. 500 000 via integreringsmidler – 1.100 000 prosjektfinsieres i 2016 og 2017. Lagt inn fra 2018.

Barnevern - nye plasseringer

- Barnevern. Barneverntjenesten skal ha fokus på tidlig innsats slik at behovet for tiltak utenfor hjemmet reduseres.

Volumøkninger/ressurskrevende tjenester

Det er lagt inn styrking knyttet til konkret volumøkning.

- Ressurskrevende tjenester. Det er lagt inn styrking knyttet til konkret behovsøkninger ressurskrevende tjenester.
- Det er lagt inn driftskostnader Flassa-bekken omsorgsboliger.
- Det er i totalbudsjettet for kommunen lagt inn en buffer knyttet til forventet kostnadsøkning ressurskrevende tjenester. Denne bufferen tar ikke fullt ut høyde for enkeltbruker som vi vet vil trenge økt tilbud i økonomiplanperioden.

Heldøgnsstilbud rus

Boligsosial handlingsplan legger opp til bygging av heldøgnsboliger for mennesker med rusproblemer. Heldøgnsdrift av boliger vil ha en kostnad på rundt 4 000 000. Dette er i langtidsbudsjettet lagt inn med 2000 000 da vi forventer delfinansiering via opptrappingsplan for rusfeltet som skal legges frem i høst.

Økning kapasitet sykehjem

- Det er lagt inn styrking av kapasitet på sykehjemmet med 1 sengeplass.

Øyeblikkelig hjelp tilbudet

- Finansiering fra øremerking til ramme.

Omstilling av organisasjonen for forbedring og forenkling

- Mer fleksibel bruk av kompetanse på tvers. Bemanningsordninger som i større grad tar høyde for ulike og raske variasjoner i brukerbehov.
- En mer kostnadseffektiv drift av heldøgnsstilbud
- Øke innkjøpskompetanse for å redusere kostnader på tjenester vi må kjøpe.
- Analyse og vurdering av om det er oppgaver vi bør samarbeide med andre kommuner om eller kjøpe tjenester av private fordi det er mer kostnadseffektivt enn å bygge kompetanse i egen kommune.
- Forbedring av digitale løsninger knyttet til bemanningsstyring, fraværsoppfølging.

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2015	171 271
Lønn- og pensjonsjusteringer	2 541
Prisjusteringer	192
Helårsvirkning vedtatte tiltak/interne justeringer	4 396
Innarbeide tiltak 2016	5 200
Budsjettramme 2016	183 600

Foreslåtte tiltak i perioden

Tjenesteområde helse og velferd				
Reduksjon tjenestenivå/standard	-750	-2 350	-2 600	-2 600
Barn og unge - prosjektmidler	0	0	1 100	1 100
Barnevern - nye plasseringer	1 100	1 100	1 100	1 100
Ressurskrevende tjenester	2 000	2 000	2 000	2 000
Drift Flassabekken omsorgsboliger	2 600	2 600	2 600	2 600
Heldøgntilbud rus	0	2 000	2 000	2 000
Økt kapasitet sykehjem - 1 seng	900	900	900	900
Avvikling av 5 sengeplasser	0	-3 500	-3 500	-3 500
Inntektstap ikke salg 5 sykehjemsplasser	0	4 650	4 650	4 650
Styrking hjemmetjenester/rehabilitering	0	1 600	1 600	1 600
Fraværsregistrering	100	-50	-50	-50
Omlegging turnusordninger	0	-500	-750	-1 000
Reduksjon sosialhjelp	0	-750	-750	-750
Legetjenesten	-250	-450	-450	-450
Bedre innkjøpskompetanse ress tjenester	-500	-500	-500	-500
Sum	5 200	6 750	7 350	7 100

2.e. Barnehage

Hovedmål

- Framskaffe nok barnehageplasser til alle barn med rett til barnehageplass
- Tilby barnehageplasser med fokus på kvalitet
- Utvikle et kompetent personale
- Utvikle kultur for læring i den enkelte barnehage

Status og utviklingstrekk

- **Barnehagedekning:** Gjesdal kommune har pr. definisjon full barnehagedekning. Det betyr at alle barn som fylte ett år innen utgangen av august, og som søkte plass innen fristen for hovedopptaket, fikk tilbud om barnehageplass. Det er nylig utarbeidet en felles barnehage- og skolebruksplan for 2016-2027. Planen viser utfordringer innenfor både barnehage og skole og vil bl.a. skissere hvordan kommunen også for framtiden vil tilpasse barnehagetilbudet til etterspørselen. Planen skal ut på høring før den blir vedtatt.
- **Ledige plasser:**
På Ålgård: står det ledig en avdeling for 18 barn i Flassabekken. I Kodlidalen er det 6 færre barn enn året før. Her har vi redusert bemanningen tilsvarende med ett årsverk. De andre avdelingene i de andre kommunale barnehagene er fylt opp med barn uten rett til barnehageplass (9 til sammen). De private barnehagene har også fylt opp 11 plasser med barn uten rett til plass. Dette skyldes at flere barn (med rett) enn tidligere år takket nei til tilbud om plass. I Oltedal er barnehagen nå flyttet til nye lokaler. 83 barn har tilbud her. Barnehagen har 8 ledige plasser over 3 år. I Dirdal / Gilja barnehage går det til sammen 50 barn. Barnehagen har 16 ledige plasser over 3 år.
- **Barn bosatt i Gjesdal med barnehageplass i private barnehager i omliggende kommuner** utgjør en stadig større andel, og er en økonomisk utfordring for Gjesdal kommune, fordi kommunen har plikt til å dekke disse utgiftene. I 2014 fikk vi en samlet utgift knyttet til denne problemstillingen på 2,7 mill. Anslaget for 2014 er satt til 3,3 mill.
- **Supplerende opptak:** Det står til sammen 58 barn på venteliste til barnehageplass. 31 av disse har søkt oppstart etter 01.01.2016. Ved ledig plass i løpet av året, tilbys barn på venteliste barnehageplass.
- **Åpen barnehage:** Vi har vært opptatt av å følge utviklingen for å kunne tilpasse tilbudet etter behovet. Vi ser av besøkstallene

at de fleste barna som benytter seg av tilbudet i dag er i alderen mellom 0–1 ½ år. Vi registrer ellers at det ikke lenger går barn av flyktninger i den åpne barnehagen. Dette skyldes at flyktningene som gjennomfører introduksjonsprogrammet, har behov for tilbud om barnehageplass i ordinær barnehage. Mulig endring av antall flyktninger og eventuelle asylsøkere, kan føre til at den åpne barnehagen blir et viktig møtested også for denne gruppen de neste årene. Vi vil følge utviklingen for å vurdere driften videre.

Satsingsområder og prioriteringer 2016

- **Omstilling og effektivisering** vil ha stort fokus de kommende år, og vi er opptatt av å snu på steiner for å forbedre – forenkle og jobbe mer innovativt enn vi gjør i dag. Vår målsetting er å utnytte ressursene slik at vi får ” **Mer til flere – mindre til de få** ” Konsekvensen av denne tenkningen (FFI) er at vi har satt i gang og vil sette i gang nye prosjekter for å:
 - o **Jobbe mer helhetlig enn vi gjør i dag.** Vi vil prøve ut arbeidslag i ulike avdelinger bl.a. i Flassabekken barnehage
 - o **Jobbe med heltidskultur** For å kunne tilby gode tjenester i framtiden, ønsker vi å utnytte kompetansen vi allerede har i større grad enn vi gjør i dag. Det betyr at vi ønsker flere ansatte i større stillinger. Det vil også bety at barn og foreldre ikke trenger å forholde seg til så mange voksne som noen må i noen barnehager i dag.
 - o **Utnytte ressursene knyttet til barn med behov for spesiell oppfølging** på en bedre måte. Det betyr bl.a. at spesialpedagogene er fordelt ut i den enkelte barnehage
 - o **Utvikle 2 barnehager i tråd med ”Lean-tenkning”.** Bamsebo - og Oltedal barnehage vil delta i dette prosjektet
 - o **Prøve ut et elektronisk administrasjonsprogram** som vil gjøre

det lettere å ha oversikt over tjenesteområdet og framskaffe nødvendige analyser.

- **Tidlig innsats for barn fra 0-3 år** er et satsingsområde i kommuneplanen
Barn er født til å lære, og i de første leveårene skjer det en enorm utvikling og læring. Samtidig viser forskning at grunnleggende trygghet og tillit utvikles i nære og gode relasjoner de to første leveårene. Vi vil derfor neste år ha et ekstra fokus på de yngste ungene slik at vi sikrer at disse får et barnehage tilbud med høy kvalitet i alle barnehagene
- **Kompetanseheving for assistenter**

Gjesdal kommune vil, sammen med Time, Klepp og Hå, fortsette kompetansehevingen for assistenter som ønsker å ta fagbrevet i barne- og ungdomsfaget. Inneværende år deltar 7 ansatte i Gjesdal kommune i denne opplæringen. Vi har fått midler fra fylkesmannen og KS til å gjennomføre denne opplæringen i 2 nye år.

➤ **Prosjekt om lek**

De kommunale barnehagene er nå inne i sitt andre år i forhold til kompetanseheving på lek.

Vi vil bruke kompetansehevingsmidler fra fylkesmannen på ca 120 000 til felles planleggingsdager for alle ansatte, samt kompetansehevingsmidler på den enkelte avdeling for å finansiere prosjektet.

Områder det ikke er funnet plass til

	2016	2017	2018	2019
Mulighet for fleksibelt barnehageopptak Det er ikke rom for fleksibelt barnehage tilbud i budsjettforslaget. På bakgrunn av gjennomførte analyser, ser det ut til at det vil være flere barn med rett til barnehageplass neste høst enn for inneværende år. Skal en gi barn uten rett, tilbud om barnehageplass, må kapasiteten utvides med minst en avdeling utover det som ligger i rådmannens forslag.	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Veiledning av nyutdannede barnehagelærere Kommunene ble fra 2011 pålagt å ha en ordning i forhold til individuell veiledning av nyutdannede førskolelærere. For at de barnehagene som stiller veiledere til disposisjon ikke skal bli skadelidende i forhold til mangel på bemanning, må de aktuelle barnehagene tilføres vikarressurser. I 2014 var det avsatt til sammen 30 timer i måneden til veiledning.	200 000	470 000	470 000	470 000
Styrket barnehage tilbud Målet med omlegging av styrket barnehage tilbud er å jobbe forebyggende og ikke klientifiserende. Vi er avhengig av nok folk med nødvendig kompetanse i den enkelte barnehage. Personalet må evne å gi barn som trenger ekstra oppfølging (på grunn av helse, språk, eller andre problemer) det tilbudet de har krav på innenfor den ordinære rammen. Bekymringen ved å redusere rammen til styrket barnehage tilbud er at vi begrenser muligheten for å oppnå den effekten vi ønsker.	520 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000

Nøkkeltall

Område	Note	2011	2012	2013	2014
Innbyggere og brukere					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref. gruppe	1	84,3 % 85,7 %	84,4 % 87,1 %	85,6 % 86,4 %	85,1 % 86,6 %
Antall barn med barnehageplass	2	722	778	825	850
Brukertilfredshet, samlet for tj.omr.			5,1		5,0
Andel i barnehage med oppholdstid 33 t. eller mer per uke I ref. gruppe	3	85,4 % 88,4 %	89,6 % 90,1 %	92,3 % 91,3 %	93,1 % 92,4 %
Økonomi					
Brutto driftsutgifter i kr. pr. barn I ref. gruppe	4	140 795 148 929	143 964 154 469	157 061 160 524	176 297 183 284
Brutto driftsutgifter til styrket tilbud til før- skolebarn per barn som får ekstra res- surser, alle barnehager I ref.gruppe	5		91 009 83 437	95 696 89 095	108 250 88 103
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, målt mot alle barn i barnehage. I ref.gruppe	6		13,9 % 14,7 %	15,1 % 14,8 %	14,8 % 14,7 %

Ref. gruppe er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund. Tall i hele 1000.

Måltall – målsettinger i planperioden

Område	Note	Status 2014	2015	2016	2019
Innbyggere og brukere					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref. gruppe	7	85,1 % 86,6 %	87 %	88%	90 %
Medarbeidere					
Andel ansatte med barnehagelærerut- danning I ref. gruppe	8	30,2 % 27,6 %	30 %	30%	33 %
Andel ansatte menn til basisvirksomhet i bhg. I ref. gruppe	9	6,2 % 4,8 %	6 %	7 %	10 %
Årsverk kommunale barnehager	10	157	167	170	179
Årsverk private barnehager		54	54	54	54
Sykefravær	11	8,7 %	7,0 %	6,5 %	6,0 %
Medarbeidertilfredshet		4,9	5,0		5,0

Kommentarer til nøkkeltall og måltall

1. Dekningsgraden viser en liten nedgang i etterspørsel i motsetning til tidligere år. Det er vanskelig å forklare årsaken til denne tilbakegangen
2. Samtidig viser tabellen at 25 flere barn hadde tilbud i 2014 enn i 2013. Økningen skyldes en høy vekst i innbyggertall fra 1-5 år. Vi ser for oss at veksten i denne aldersgruppa vil fortsette,

- men er usikker på om veksten framover vil øke i samme takt som de siste årene
3. Tallene viser en fortsatt økning i antall barn som har heltidsplass.
4. Tallene viser at driftsutgiftene pr. barn har økt noe, men at vi fremdeles driver billigere enn de kommunene vi sammenligner oss med. Vi har stort fokus på å drive kostnadseffektivt, og vi fortsetter å jobbe med omstilling og effektivisering.

5. Utgiftene til barn med behov for spesiell tilrettelegging har vært økende de siste årene og ligger langt over referansegruppa. Vi har innværende år gjennomført et omfattende prosjekt innenfor styrket barnehagetilbud og ser at vi ved hjelp av omlegging vil utnytte ressursene på en bedre og mer effektiv måte
6. Andelen barn som har fått styrket barnehagetilbudet er omtrent den samme som for kommunene vi sammenligner oss med. Forklaringen på den store ressursbruken i forhold til andelen skyldes at vi har hatt forholdsvis mange barn med store og omfattende behov for tilrettelegging
7. Vekst i inbyggertall fra 0-5 år, samt signaler om to barnehageopptak, gir grunnlag for å tro at det vil være behov for flere barnehageplasser de neste årene. På den andre siden vet vi lite om hvilken betydning økt arbeidsledighet i regionen vil få for etterspørsel av barnehageplasser framover. Her er det stor usikkerhet.
8. For innværende år har vi 9 ansatte som har fått dispensasjon fra utdanningskravet for å kunne jobbe som barnehagelærere. Vi ser at vi med gode rekrutteringstiltak bidrar til å redusere antall ansatte på disp. Å oppnå målsettingen på 33 % i 2019 er utfordrende fordi sektoren fremdeles er i vekst.
9. Vi registrerer at det nå er flere menn som søker på ledige stillinger i barnehagesektoren. I tillegg meldte Universitetet i Stavanger at 1 av 4 studenter som begynte på barnehagelærerutdanningen høsten 2015 var menn.
10. Selv om det knytter seg stor usikkerhet til behovet for nye barnehageplasser de

nærmeste årene, har vi valgt å legge opp til en jevn økning.

11. Sykefraværet i barnehagene er stigende og er for innværende år rekordhøyt – over 9 %. Barnehagene har jobbet med nærvær i flere år og har utarbeidet gode rutiner for å følge opp langtidssykemeldte. Dette betyr at nærværet i barnehagene er høyere enn sykefraværet tilsier.

Vi vil fra neste år sette i gang en stor satsing innenfor hele tjenesteområdet der vi vil ha et større fokus på nærversarbeid og samtidig jobbe for å redusere korttidsfraværet.

Kommentarer til foreslåtte prioriteringer og omstillingstiltak i planperioden

1. **Nye barnehageplasser høsten 2016**
På bakgrunn av gjennomførte analyser vedr. behov for barnehageplasser, er det lagt inn midler til utviding med en ny avdeling fra høsten 2016.
2. **Reduksjon utvidede avdelinger**
Ved å redusere antall barn som er tatt inn ekstra i 3 barnehager og fjerne pedagogisk bemanning som er knyttet til disse, vil en spare lønnsutgifter til 2 barnehagelærere
3. **Omstilling av spes.ped.**
Ved omstilling av styrket barnehage der bl.a. spesialpedagogene nå er organisert i den enkelte barnehage i stedet for i en egen enhet, vil en kunne spare lønnsutgifter på tilsammen 770 000. I tillegg er det lagt inn en reduksjon i vikarutgifter på 230 000.

Rammeendring

Vedtatt budsjett 2015	110 600
Lønn- og pensjonsjusteringer	1 840
Prisjusteringer	486
Helårvirkning av vedtatte tiltak/interne justeringer	1 025
Innarbeide tiltak 2016	-300
Budsjettramme 2016	113 650

Foreslåtte prioriteringer og tiltak i perioden

Tjenesteområde barnehager	2016	2017	2018	2019
Nye barnehageplasser høsten 2016	900	2000	2000	2000
Reduksjon utvidede avdelinger	-420	-1 000	-1 000	-1 000
Omstilling spes ped ressurser	-780	-1100	-1100	-1100
Sum	-300	-100	-100	-100

2.f. Idrett, kirke og politiske organer

Foreslåtte prioriteringer i planperioden

Idrett

Idretten er høyt prioritert gjennom tidligere vedtak om etablering av nye anlegg. Alle prosjekter det har vært bevilget midler til i Gjesdal idrettspark er nå avsluttet. Siste del av parkeringsplass, flerbrukshall og tennisbaner er det ikke funnet plass til i planperioden. I henhold til avtale med ÅFK skal flerbrukshall stå ferdig innen 2021. Rådmannen vurderer å opprette et arbeidsutvalg med brukerrepresentanter og representanter fra kommunen for å se nærmere på utforming og tidsaspekt. Det er satt av 4,5 mill kroner som tilskudd til Ålgård Fotballklubb og Dirdalhallen, jf bevilgningsskjema drift. Disse midlene er satt av til nedbetaling av lån (renter og avdrag) knyttet til disse to byggeprosjektene. Beløpet vil reduseres i takt med nedbetaling av lån og når spillemidler for anleggene blir utbetalt.

Det vises videre til kommentarer under plan for idrett og friluftsliv.

Fellesrådet – drift av ny kirke på Ålgård

Arbeidet med Ålgård ble ferdigstilt våren 2015. Midler til dekking av renter og avdrag på lån er fra og med 2015 lagt inn i rammen til kirkelig fellesråd. Betjening av lånet er stipulert til 2,4 mill i 2016, og etterregnes i forbindelse med hvert årsoppgjør. Lånet har flytende rente, og rentesatsen er høsten 2015 i underkant av 2 %. Lånebetingelsene er de samme som for andre lån med flytende rente til Gjesdal kommune.

Kirkelig fellesråd har anslått at driftsutgifter til den nye kirken vil bli ca 900 000 kr pr år. Dette inkluderer utvidet stilling som kirketjener/vaktmester, strøm og renhold, samt til drift av tekniske løsninger i kirken. Rådmannen har ikke funnet rom for å øke den totale rammen med hele økningen i forventede driftskostnader. Dette er synliggjort i tabellen under som omstilinger og reduksjon kostnader. På grunn av det lave rentenivået sparer fellesrådet noe midler i form av renter og avdrag på lån til Oltedal kirke, anslagsvis 200 000 i forhold til det som opprinnelig ble lagt inn til dette. Videre legges det opp til at også fellesrådet må ta sin del av omstillingen, slik det legges opp til i tjenesteområdene.

Kirkelig fellesråd	2016	2017	2018	2019
Driftsutgifter ny kirke Ålgård	900	900	900	900
Driftstilpasning kirkelig fellesråd	-400	-400	-400	-400
Sum	500	500	500	500

Politiske organer

Budsjettet for 2016 er foreslått bevilget som en del av rammen til fellestjenester, og økes med 100 000 knyttet til ny politisk utvalgsstruktur. Videre er det trukket ut midler knyttet til valg, da

det ikke er valg i 2016. Totale kostnader knyttet til politiske organer er budsjettert med ca 4,4 millioner og dette er noe lavere enn i 2015. Kostnadene er først og fremst lønn til ordfører og varaordfører, samt godtgjørelse for møter og refusjoner for alle politikere.

2.g. Driftstiltak – samlet oversikt

Fellestjenester	2016	2017	2018	2019
Office 2013 og 365 - nye lisenser	600	700	700	700
Tilskudd LEAN - avdelinger	100	100	100	100
Velferdstiltak	-250	-250	-250	-250
Stillingsvurdering/kontroll vakanser	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Seniorordningen	-500	-500	-500	-500
Sum	-1 050	-950	-950	-950

Tjenesteområde opplæring	2016	2017	2018	2019
Økning naturfag	200	400	400	400
Økning elevtall/klassetall	700	2 200	3 600	5 000
Voksenopplæring	500	500	500	500
Omstillinger	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum	400	1 100	2 500	3 900

Tjenesteområde samfunnsutvikling	2016	2017	2018	2019
Ekstraordinære vedlikeholdsmidler	1 100			
Asfaltering kommunale veier	400	400	400	400
Økte leieinntekter utleieboliger	-550	-1 200	-1 400	-1 600
Driftskostnader nye bygg	550	1 000	1 300	1 500
Økt behovsstyrt renhold	-600	-850	-1 000	-1 000
Sum	900	-650	-700	-700

Tjenesteområde helse og velferd	2016	2017	2018	2019
Økt kapasitet sykehjem - 1 seng	900	900	900	900
Drift Flassabekken omsorgsboliger	2 600	2 600	2 600	2 600
Barnevern - nye plasseringer	1 100	1 100	1 100	1 100
Ressurskrevende tjenester	2 000	2 000	2 000	2 000
Fraværsregistrering	100	-50	-50	-50
Inntektstap ikke salg 5 sykehjemsplasser	0	4 650	4 650	4 650
Avvikling av 5 sengeplasser	0	-3 500	-3 500	-3 500
Styrking hjemmetjenester/rehabilitering	0	1 600	1 600	1 600
Heldøgnsstilbud rus	0	2 000	2 000	2 000
Barn og unge - prosjektmidler	0	0	1 100	1 100
Omlegging turnusordninger	0	-500	-750	-1 000
Reduksjon tjenestenivå/standard	-750	-2 350	-2 600	-2 600
Reduksjon sosialhjelp	0	-750	-750	-750
Legetjenesten	-250	-450	-450	-450
Bedre innkjøpskompetanse ress tjenester	-500	-500	-500	-500
Sum	5 200	6 750	7 350	7 100

Tjenesteområde barnehage	2016	2017	2018	2019
Nye barnehageplasser høsten 2016	900	2 000	2 000	2 000
Reduksjon utvidede avdelinger	-420	-1 000	-1 000	-1 000
Omstilling spes ped tiltak	-780	-1 100	-1 100	-1 100
Sum	-300	-100	-100	-100

Kirkelig fellesråd	2016	2017	2018	2019
Driftskostnader ny kirke Ålgård	900	900	900	900
Omstillinger og reduksjon kostnader	-400	-400	-400	-400
Sum	500	500	500	500

Summer totalt	5 650	6 650	8 600	9 750
----------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2.h. Ikke prioriterte driftstiltak

Nye tiltak/behovsøkninger - ikke prioritert	2016	2017	2018	2019
Elever med nedsatt funksjonsevne	850	850	850	850
Utvidelse kulturskoletilbudet	300	300	300	300
Drifts- og læremidler til skolene	1 300	1 300	1 300	1 300
Opprettholde byggvedlikehold ihht plan	900	2 000	2 000	2 000
Asfaltering ihht anbefalt nivå	1 100	1 100	1 100	1 100
Iverksetting av hverdagsrehab - utsatt til 2017	1 200			
Styrking ambulerende vaktmester kommunale boliger	500	500	500	500
Økning kompleksitet behandling sykehjem	600	600	600	600
Fleksibelt barnehageopptak	2 000	2 000	2 000	2 000
Veiledning nyutdannede barnehagelærere	200	470	470	470
Styrket barnehagetilbud	520	1 250	1 250	1 250
Barne- og ungdomsavdeling Ålgård kirke	1 000	1 000		
Drift og vedlikehold kirkene	570	400	400	400
Totalt ikke prioriterte driftstiltak	11 040	11 770	10 770	10 770

Ikke prioritert - pr tjenesteområde	2016	2017	2018	2018
Opplæring	2 450	2 450	2 450	2 450
Samfunnsutvikling	2 000	3 100	3 100	3 100
Helse og velferd	2 300	1 100	1 100	1 100
Barnehage	2 720	3 720	3 720	3 720
Kirkelig fellesråd	1 570	1 400	400	400
Totalt ikke prioriterte driftstiltak	11 040	11 770	10 770	10 770

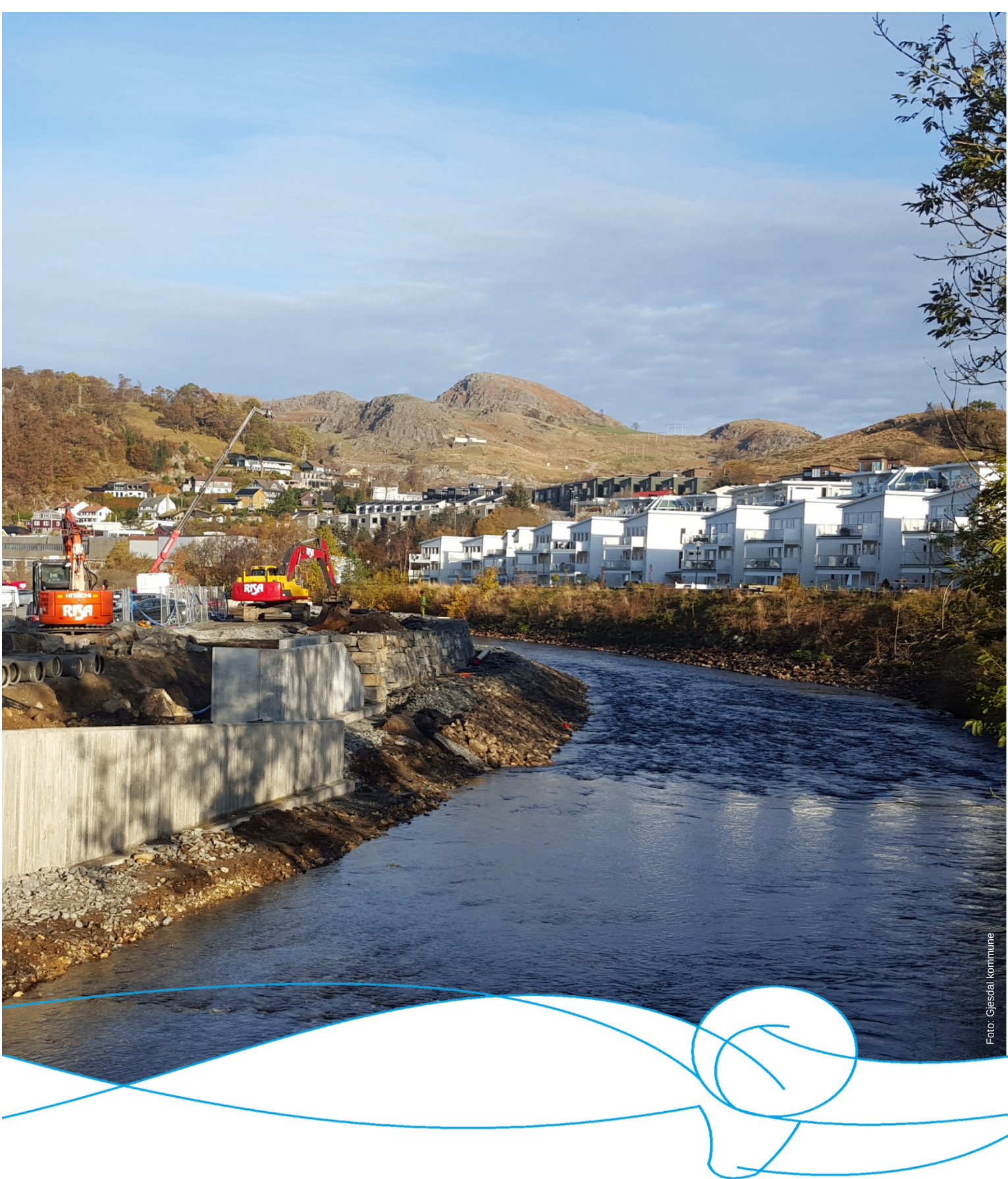

Foto: Gjesdal kommune

Del 3

Bevilgningsskjema, investeringsprogram og finansieringsplan

3.a. Bevilgningskjema drift

Budsjettskjema 1A	2015	Budsjett Rev 2015	2016	2017	2018	2019
Skatteinntekter	-300 500	-292 500	-314 000	-317 000	-320 000	-324 000
Eiendomsskatt	-15 700	-15 700	-15 900	-16 100	-16 300	-16 500
Rammetilskudd	-255 100	-258 700	-278 000	-280 000	-281 000	-284 000
Rentekompensasjon	-3 800	-3 800	-3 100	-3 100	-3 100	-3 100
Konsesjonskraft	-2 500	-2 500	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum frie disponible inntekter	-577 600	-573 200	-613 000	-618 200	-622 400	-629 600
Utbytte Lyse	-3 600	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Renteinntekter	-11 000	-11 000	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400
Renteutgifter	23 710	23 710	23 000	23 900	25 100	26 800
Renter VAR-sektor	-2 850	-2 850	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Avdragsutgifter	28 610	28 610	31 400	32 700	34 000	35 800
Avskrivninger VAR-sektor	-5 400	-5 800	-5 620	-5 920	-6 220	-6 520
Netto finansområdet	29 470	28 670	37 180	39 080	41 280	44 480
Overført kapitalregnskap	12 000	10 300	16 000	17 000	18 000	19 000
Tillegg avsatt/bruk reservefond	1 015	-4 000				
Netto avsetninger	13 015	6 300	16 000	17 000	18 000	19 000
Til fordeling fellesområder	-535 115	-538 230	-559 820	-562 120	-563 120	-566 120
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	535 115	538 230	559 820	562 120	563 120	566 120
Mer/mindreforbruk (prognose)	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B	2015	Budsjett Rev 2015	2016	2017	2018	2019
Fellesutgifter til fordeling						
Lønns og pensjonsreserve	9 500	3 271	11 400	11 400	11 400	11 400
Flyktningetilskudd	15 380	15 380	17 965	19 615	20 415	21 215
Flyktninger inkl. fondsavsetn/bruk	-15 380	-15 380	-17 965	-19 615	-20 415	-21 215
Ikke fordelt vekst nye behov	1 100	0	3 000	3 000	3 000	3 000
Vekst - barn og unge 2017-2019				1 300	350	2 200
Til fordeling tjenesteområdene						
Internt servicesenter	27 426	28 472	28 960	29 060	29 060	29 060
Kontrollutvalg	784	784	800	800	800	800
Opplæring	142 857	143 973	145 150	145 850	147 250	148 650
Samfunnsutvikling	58 347	58 596	59 940	58 390	58 340	58 340
Helse og velferd	171 271	178 535	183 600	185 150	185 750	185 500
Barnehage	110 600	111 369	113 650	113 850	113 850	113 850
Tilskudd ÅFK og Dirdalhallen	5 000	5 000	4 500	4 500	4 500	4 500
Kirkelig fellesråd	8 230	8 230	8 820	8 820	8 820	8 820
Sum bevilgningsområder	535 115	538 230	559 820	562 120	563 120	566 120

3.b. Investeringsprogram utstyr, vei og bygg

Utstyr, bygg og vei (2B-1)

Tiltaksnavn	2016	2017	2018	2019
Utstyr m.m				
Utstyr i henhold til beredskapsplan		1 000	500	400
Digital løsning politikere	250			
Inventar og utstyr personalbase Flassabekken	300			
Garderobe hjemmetjenesten - arbeidstøy	200			
Digital vaktbok HV	150			
Lagringskapasitet og servere IKT	300			
Ny minibuss HV		660		
IKT i skolen - til elevene	1 500	2 000	2 000	1 500
Egenkapitaltilskudd KLP	1 000	1 000	1 000	1 000
Kommunale bygg - påkostninger og nybygg				
Ålgård skole-utvidet kapasitet		4 000		
Solås skole - utvidet kapasitet	4 000		5 000	
Dirdal Skole/barnehage - byggetrinn 2			1 000	10 000
GUS - fuktskade K-fløy og vinduer			4 400	
Nye lokaler kulturskolen		500		
Ombygging Husafjell bhage til skolebruk		500		
Øygardsvatnet barnehage - 8 avdelinger	55 000			
Sikring av Solås Bo og rehab og ÅBOAS			600	
Bærlandshuset - dusjer og fasade	400			
Tilbakeslagssikring vann	700			
Bamsebo barnehage - arbeidsrom	500			
Påkostning kommunale boliger	750	2 500	2 500	
Rettetdalen 1, ventilasjon, rehabilitering			200	2 000
Rettetdalen 11, ventilasjon/lys voksenopplæring		500		
Ny brannstasjon Ålgård - planlegging	300			
Påkostning UU kom.bygg		800	300	
Energi og klimaplan - ENØK tiltak		1 000	1 000	1 000
Gjesdal kirke - påkostninger				3 000
Veier og G/S veier				
TS-plan-faste (straks)tiltak	300	300	300	300
Veveriplassen, fortau, p-plasser og ny bru			5 000	
Oppgradering bruer og kaier	2 000	2 000	2 000	2 000
Natursteinsmurer Rettedalen 1 og 7	500	2 000		
Utskifting kvikksølvperer gatelys		1 700	1 400	2 200
Utbedring gangvei Kamphållå		500		
Vintervedlikeholdsutstyr og traktorklipper		400	400	
Driftsmateriell samfunnsutvikling	1 050	1 250	400	400
Sum utstyr bygg og veier	69 200	22 610	28 000	23 800

Kommentarer:

Utstyr ihht beredskapsplan

Det er satt av 1,9 mill til dette i perioden 2017-2019. Dette er kjøp av utstyr og tiltak for å bedre kommunens beredskap.

Ny digital løsning for politikere

Restbevilgning for å fullfinansiere digitale løsninger for ny politikerperiode.

Inventar og utstyr til personalbase Flassabekken omsorgsboliger

Personalbasen må være utstyrt før driften settes i gang i begynnelsen av 2016.

Garderobe hjemmetjenesten – arbeidstøy

HMS-tiltak for ansatte i hjemmetjenesten. Pålegg fra Arbeidstilsynet.

Digital vaktbok HV

Forenkling av arbeidsprosess knyttet til innleie og dokumentasjon ved fravær for turnustjenestene vil frigjøre mer tid til direkte kontakt med brukerne og effektivisere tjenesten.

Lagringskapasitet og servere IKT

Utstyret som i dag brukes for å drifte infrastruktur er 7 år gammelt og mangler kapasitet og serviceavtaler for å sikre god drift, det må fornyes med moderne utstyr. Det eldre utstyret skal brukes i andre sammenhenger i vårt nettverk der kapasitet og serviceavtaler ikke er så viktig som det sentrale utstyret.

Ny minibuss omsorg

Eksisterende buss er gammel, og det er behov for å skifte ut denne.

IKT i skolene

Det er lagt inn en betydelig satsing på fremtidsrettede løsninger for IKT i skolene. Målsettingen er på sikt at hver elev skal ha sitt lesebrett/sin PC.

Egenkapitalinnskudd KLP

Antatt krav til økt egenkapitaltilskudd i sykepleierordningen og fellesordningen. Årlig økning.

Ålgård skole - utvidet kapasitet

Midlertidige klasserom i modulbygg for i ivareta forventet økning i elevtall på skolen og i språkstasjonen.

Solås skole - utvidet kapasitet

Midlertidige klasserom i modulbygg. Første utvidelse høsten 2016, deretter tas Husafjell barnehage inn som en del av skolens lokaler fra høsten 2017. I 2018 legges det inn ytterligere midler til flere modulbygg. Vi kan da påregne planlegging og realisering av nytt permanent bygg i 2020/2021.

Dirdal skole/barnehage – trinn 2

Ombygging av gymsal og garderober til undervisningsrom og grupperom samt utskifting av eldre tekniske installasjoner er grunnlaget for tallene i planen. Før dette iverksettes skal det gjøres en helhetlig vurdering av både Dirdal skole og barnehage for å finne de beste løsningene for fremtiden.

GUS - fuktskade K-fløy og vinduer

Fuktskader, vinduer, brostein, avløpsrør, elektroanlegg.

Nye lokaler kulturskolen

Midler til planlegging av nye lokaler kulturskolen. Utsettes 1 år da dette må ses i sammenheng med barnehage- og skolebruksplan og mulighetsstudie for Veveriet. I tillegg er det igangsatt arbeid med å se på alle kommunale administrasjonsbygg.

Husafjell barnehage – ombygging

Mindre tiltak for tilrettelegging for bruk av lokalene til SFO/skole fra og med august 2017.

Øygardsvatnet barnehage

Bygging av ny 8 avdelings barnehage på Nesjane. Omregulering og planlegging i 2015 og bygging i 2016.

Sikring av Solås Bo og rehab og ÅBOAS

Kameraovervåking.

Bærlandshuset - dusjer og

Vond lukt i dusjer/garderobeanlegg. Belastende for brukere og driftspersonell.

Tilbakeslagssikring vann

Gjelder pålegg om å sikre mot tilbakeslag og forurensning på vann-nettet.

Bamsebo barnehage - arbeidsrom

Endring av arbeidsrom og garderebeforhold i en avdeling for å bedre de ansattes arbeidsforhold.

Påkostning kommunale boliger

Gjelder oppussing/påkostninger av boliger i Fiskebekkveien samt 2 leiligheter i Oltedal.

Rettedalen 1, ventilasjon, rehabilitering

Nytt ventilasjonsanlegg, nye gulvbelegg og generell oppussing.

Rettedalen 11, ventilasjon/lys voksenopplæring

Ny ventilasjon i administrasjonslokaler for introduksjonsprogram/voksenopplæring samt på tannlegekontor.

Ny brannstasjon – planlegging

Utredning av framtidig brannstasjon på Ålgård. Tidspunkt for realisering og kalkyler for prosjektet utarbeides i løpet av 2016. Rogaland brann og redning IKS dekker de økonomiske konsekvensene av nytt bygg.

Påkostning universell utforming kommunale bygg

Utbedring av adkomst til hovedfunksjoner i kommunale arbeids- og publikumsbygg.

Energi- og klimaplan - ENØK tiltak

Utrede muligheten for energifleksible løsninger i egne eksisterende bygg. Alle større kommunale bygg skal tilknyttes sentralt driftsstyringsanlegg. Etablering av ladepunkt for elbiler, i første omgang i Ålgård sentrum.

TS-plan-faste (straks)tiltak

TS-plan omfatter midler kommunen har avsatt som egenkapital til kommunale trafikksikkerhetstiltak, hvorav noen midler blir benyttet til ulike strakstiltak som blir prioritert i arbeidsutvalget for trafikksaker.

Veveriplassen, fortau, p-plasser og ny bru

Opparbeidelse av fortau og nye parkeringsplasser på Veveriplassen, ny bro over kanalen og videreføring av gangforbindelse mellom kanalen og p-plass på Storahuset.

Bruer og kaier

Midler til rehabilitering av bruer og kaier videreføres. Det er foretatt en årsinspeksjon av samtlige bruer og kaier. Gjesdal kommune har 2 kaier og 22 bruer, og det planlegges jevnlig rehabilitering av i disse. I 2015 er 4 bruer rehabilitert, samt det er foretatt prosjektering og anbuds konkurranse av Frafjord kai.

Natursteinsmurer Rettedalen 1 og 7

Rettedalen 1: Murene har rast ut flere steder, og viser tegn til pågående utrasinger. Muren, og da spesielt nederste mur, vurderes å være i generelt dårlig forfatning. Gang og sykkelveg, samt trafikkert bilveg (Fv. 506) ligger like i bakkant av muren, og i samarbeid med Statens vegvesen må tiltak vurderes.

Rettedalen 7: Natursteinsmurene på sørsiden og vestsiden støtter opp terrenget mot Figgjoelva og parkeringsplass. Ifølge tilstandsrapport er deler av muren mot sør ustabil og kan være i ferd med å rase ut. Den anbefales utbedret umiddelbart.

Restmidler fra bevilgninger til rassikring i 2015 brukes i første omgang, og det legges inn noe ekstra midler i 2016 og 2017.

Utskifting kvikksølvperer gatelys

Lyse har meddelt kommunen at alle kvikksølv-armaturer i gatelysnettet må skiftes ut, da produksjonen av kvikksølvperer er forbudt. Utskiftingen vi skje i forbindelse med vanlig vedlikeholdsprogram fra Lyse. Kommunen har 1320 slike armaturer.

Utbedring gangvei Kamphåå

Asfaltering og sikring av gangveien slik at denne kan sommer- og vintervedlikeholdes.

Vintervedlikeholdsutstyr og traktorklipper

Vintervedlikeholdsutstyr er slitt og må skiftes ut. Både ploger, skjær og strøpparat er slitt etter harde vintre med mye vintervedlikeholdsarbeid på veiene.

Driftsmateriell samfunnsutvikling

Innkjøp av biler, traktor og diverse materiell til drift innen tjenesteområdet.

3.c. Investeringsprogram idrett og friluftsliv

Plan for idrett og friluftsliv (2B-2)

Prosjektnavn	Planperioden				Totalt
	2016	2017	2018	2019	
Nærmiljøanlegg					
Belysning grusbane GUS					640
Turkart Mån					80
Turkart Ålgård sentrum, Edlandshagen					100
Turkart Ålgård sentrum (trinn 4)					80
Ålgård sentrum - aktivitetsflater					
Gjesdal idrettspark - aktivitetsanlegg					
Gjesdal Idrettspark ballbinge					
Skateboardpark Ålgård					
Torvmyra/Rundaberget vel -ballbinge					
Mosaberget vel - belysning ballbinge					
Frisbee golfanlegg					
Ordinære anlegg					
Gjesdal IP - kunstgressbane - ny stadion					15 580
Gjesdal IP - friidrettsbane					6 019
Gjesdal IP - friidrett lysanlegg					4 388
Gjesdal IP - rehabilitering gressbane					1 011
Kunstgras på grusbane Bærland					4 000
Belysning turvei Øygardsvatnet	900				900
Dirdalhallen flerbrukshall					33 600
Kunstgras Ålgård skole			2 000		
Påkostninger gym/svømmehall Ålgård	2 500	1 500	15 000		19 000
Påkostninger Gjesdalhallen trinn 4				5 800	5 800
Kulturbygg/friluftsliv					
Samhald - rehabilitering					
Sanitæranlegg Frafjord/Dirdal					
Uprioriterte anlegg					
Gjesdal IP - flerbrukshall					
Gjesdal IP - tennisbaner					
Belysning turvei Oltedal					
Kunstgrasbane Dirdal					
Sum utgifter	3 400	1 500	17 000	5 800	
Utbetalt tilskudd kommunale	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-10 000
Netto finansiering kommunale	900	-1 000	14 500	3 300	

Kommentarer til tiltak idrett og friluftsliv

Anlegg uten kommunal bevilgning

Mange anlegg som står oppført i plan for idrett og friluftsliv er anlegg/tiltak som er gjennomført eller planlegges gjennomført uten kommunale bevilgninger. De må legges inn i prioritert rekkefølge i forhold til søknad om spillemidler.

Gjesdal idrettspark og kunstgras ved Bærland skole

Arbeidene er slutført og spillemidler til disse kommunale anleggene kan bli utbetalt i 2016/2017.

Belysning turvei Øygardsvatnet

Gjelder belysning på allerede opparbeidet turvei. Strekket som ikke er belyst er på ca 1 km. Total kostnader for belysningen anslås til 2,5 mill. Det anslås at vi kan få 700 000 i spillemidler til dette.

Dirdalhallen

Hallen er realisert og tatt i bruk våren 2015. Det antas at 10,4 mill kan utbetales i spillemidler til dette prosjektet. Gjesdal kommune må være

forberedt på å forskuttes denne summen minimum frem til 2018/2019. Utbetaling av spillemidler vil redusere kommunens årlige kostnader til dette prosjektet betydelig. Det er lagt ned stor dugnadsinnsats i prosjektet, og samlet kostnad har blitt flere millioner lavere på grunn av dette.

Påkostninger Ålgård svømmehall

Nødvendige tiltak i henhold til rapport fra Multi-consult. I 2016 settes det av midler til nytt ventilasjonsanlegg. Det gamle er utslitt og kan bryte sammen. Øvrige tiltak planlegges og utføres i 2017 og 2018. Det er muligheter for at det i 2017 kommer inn nye rentekompensasjonsmidler over statsbudsjettet for slike tiltak.

Påkostninger Gjesdalhallen

Flere tiltak er allerede utført, men det gjenstår diverse tiltak i henhold til vedlikeholdsplan for hallene.

Ikke prioriterte anlegg

De fire anleggene er det ikke funnet plass til i planperioden.

3.d. Investeringsprogram: Boligsosial handlingsplan, sentrum og tomteområder

Boligsosial handlingsplan (2B-3)

Målgruppe:

Vanskeligstilte på boligmarkedet er personer som ikke har mulighet til å skaffe seg bolig og/eller opprettholde en tilfredsstillende bosituasjon på egen hånd.

Mål og tiltak:

- Kjøp av boenheter/leiligheter i henhold til boligsosial handlingsplan for perioden 2016-2020
- Sikre boliger med personalbase til personer med nedsatt funksjonsevne i h.h.t. boligsosial handlingsplan 2016-2020
- Sikre boliger med heldøgnsomsorg for personer med rusproblemer.
- Sikre bofelleskap for personer med demens/kognitiv svikt.
- Boliger til flyktninger, ett og to roms.

Kommentar:

- To robuste småhus/boliger for personer med omfattende rusmisbruk/sosiale problemer skal være klar til å tas i bruk våren 2016.

- Ventelisten på bolig består i dag i hovedsak av personer med omfattende rusproblemer.
Det er forslått å bygge et botilbud med personalbase for personer med omfattende rus og psykiatri problemer. Dette ligger inne i 2016 og foreslås finansiert ved å selge de kommunale boligene i Friggsgaten.
- Det er foreslått å bygge om GBOAS slik en kan utvide bruken for å gi heldøgntilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Det foreslås å bygge et bofelleskap for personer med demens/kognitiv svikt for 8 personer i 2019.
- Det er lagt inn bygging av ett og to roms leiligheter for flyktninger. Disse skal stå ferdig i løpet av 2016.

Kjøp/bygging kommunale boliger	2016	2017	2018	2019
Flyktningeboliger	7 500		7 500	7 500
Kjøp kommunale boliger	2 500	7 500		
Boliger med heldøgns omsorg	12 000		10 000	
Boliger for demente				20 000
Samlet	22 000	7 500	17 500	27 500

Finansiering	2016	2017	2018	2019
Tilskudd fra Husbanken 35 %/40 %	7 700	2 625	6 125	11 000
Salg av Friggsgate/kommunale boliger	11 300	4 875		
Bruk av ubundne investeringsfond	3 000			
Låneopptak			11 375	16 500
Samlet	22 000	7 500	17 500	27 500

Sentrumsplan og tomteområder (2B-4)

Tomteområder og sentrumsplan	2016	2017	2018	2019
Adkomstvei og boligfelt Kodlidalen		21 000	25 000	50 000
Boligfelt Midtfjell	10 000	20 000	20 000	20 000
Torggate inkl Smart city løsninger	22 000			
Torg i Sentrum		21 000		
Grønt og kanal	10 000	22 000		
Samlet	42 000	84 000	45 000	70 000

Finansiering	2016	2017	2018	2019
MVA-kompensasjon	8 400	16 800	9 000	14 000
Salg fast eiendom		20 000	35 000	50 000
Låneopptak	33 600	47 200	1 000	6 000
Samlet	42 000	84 000	45 000	70 000

Adkomst og boliger Kodlidalen

Utbygging av tunell, samlevei fra tunell til Flassabekken, ny adkomstvei til Husafjell, detaljregulering av felt E og F, opparbeidelse av intern infrastruktur og salg av tomtene. Prosjektet antas tidligst kan starte i 2017, og vil avhenge av boligmarkedet og andre aktører i området.

Boligfelt Midtfjell

Det legges inn midler til innskudd av egenkapital i Midtfjell utviklingsselskap AS. Videre legges det inn midler til tilbakekjøp av ferdig opparbeidede arealer ut fra forpliktelser i aksjonæravtalen. Fremdriften og påfølgende kostnader for Gjesdal kommune er selvsagt avhengig av boligmarkedet de neste årene.

Torggate i sentrum

Det settes av midler for fullfinansiering av dette i 2016. Arbeidet slutføres høsten 2016.

Torg i Ålgård sentrum

Planleggingsmidler er allerede avsatt og opparbeidelse planlegges til 2017 etter at ny gate er etablert. Arbeidet vil bygge på vedtatt områdeplan. Opparbeidelsen må ses i sammenheng med bruken av Lokomotivstallen.

Grøntområder og kanal

Det settes av 10 mill til oppstart av arbeid med grøntområder og kanal i 2016. Arbeidet fullføres i 2017.

3.e. Investeringsprogram: selvfinansierende tjenester – vann, avløp og renovasjon

Selvfinansierende tjenester VAR (2B-5)

Tiltaksnavn	Område	2015	2016	2017	2018
Oppgradering Grovika	R	500	1 000		
Takoverbygg høydebasseng Myrhaugen	V	650			
VA - Ålgård Sentrum	VA	6 000			
Sanering VA Åfaret	VA	4 800			
Nye redskapsbærere	VA	1 650			
Rehabilitering utv høydebasseng Varaliå	V		1 500		
Vannledning Flådåveien - Ålgårdsheia	V			3 600	
Omlegging spillvann - v/Jæderfabrikken	A				2 500
Sikring vannforsyning Ålgårdsslått	V				2 400
Sanering Solåsveien nedre del, VA	VA		3 300		
Utskifting renovasjonsbil	R		2 500		
Vannmåleravlesning WEB	V	150			
Traktor - stor	VA		1 600		
Samlet		13 750	9 900	3 600	4 900

V = vann, A = avløp og R = Renovasjon

Oppgradering Grovika

Oppgradering av garderobeforhold inklusiv ventilasjon.

Takoverbygg høydebasseng Myrhaugen

Etter befaring av Mattilsynet ble det påpekt svakhet med treoverbygget og lukesystemet. Nytt takoverbygg med betongelementer.

VA – Ålgård Sentrum

Omlegging og nye hovedledninger knyttet til ny vei, og andre tiltak knyttet til utviklingen av Ålgård sentrum.

Sanering VA-ledning Åfaret-Myrveien

Sanering VA fra Åfaret til Myrveien. Setningsskader og brudd på eks ledninger. Har hatt brudd med tilbakeslag i kjellere. Ledning må fornyes.

Nye redskapsbærere

Ny redskapsbærer til å erstatte Wille 855B. Brukes til brøyting, kantslåt, kantklipping, utsetting av brøytestikker, masstransport, VA-prosjekter.

Rehabilitering høydebasseng Varaliå

Termostabiliserende kledning av underarmert basseng.

Vannledning Flådåveien – Ålgårdsheia

Ny ringledning VA, fra Flådåveien til Ålgårdsheia. 380 lm inkl 4 brannkummer.

Omlegging spillvann v/Jæderfabrikken

Gjelder gammel spillvannsledning som følger elva ned til kryssingen over elva ved Statoil. Den må legges om til gangstien på oversiden av fabrikken. Ca 250 m.

Sikring vannforsyning Ålgårdsslått

Med tanke på ringstruktur må det legges ledning fra Nordveien til øvre del av Ålgårdsslått. Avstanden er ca 300 m. I tillegg må det legges inn trykkreduksjon på passende sted i Ålgårdsslått.

Sanering Solåsveien – nedre del, VA

Det er ca 180 m med AC-ledning i nedre del av Solåsveien som gjenstår å sanere.

Utskifting renovasjonsbil

Utskifting av utslitt renovasjonsbil, med vinsj.

Vannmåleravlesning WEB

Ny nettløsning for vannmåleravlesning hvor kunder leser av vannmålerstand som kan lastes direkte inn i fagsystemet.

Traktor stor

Gammel traktor er 30 år og moden for utskifting. Kan ikke benyttes i driften lenger.

3.f. Finansieringsplan investeringer

Budsjettskjema 2A investering	Regnskap 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Investeringer (skjema 2B)	146 269	137 850	150 350	125 510	111 100	132 000
Utlån og forskutteringer	6 694	15 000		15 000	15 000	15 000
Avdrag på lån	14 806	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Avsetninger	24 700					
Årets finansierungsbehov	192 469	157 850	155 350	145 510	131 100	152 000
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-114 608	-104 550	-87 000	-75 330	-51 560	-46 480
Herav:						
Lån til videreutlån		-15 000	0	-15 000	-15 000	-15 000
Lån til investeringer VAR		-12 500	-13 750	-9 900	-3 600	-4 900
Lån til nærings- og bolig		-12 300	-33 600	-47 200	-1 000	-6 000
Lån til andre investeringer		-64 750	-39 650	-3 230	-31 960	-20 580
Inntekter fra salg av anlegg	-13 741	-5 000	-14 200	-24 800	-35 000	-50 000
Komp. mva investeringer	-20 206		-21 480	-17 280	-14 140	-19 620
Avdrag på lån og refusjoner	-19 684	-31 300	-16 670	-11 100	-12 400	-16 900
Andre inntekter	-559		0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-168 798	-140 850	-139 350	-128 510	-113 100	-133 000
Overført fra driftsbudsjett	-4 790	-12 000	-16 000	-17 000	-18 000	-19 000
Bruk av avsetninger	-18 881	-5 000		0	0	0
Sum finansiering	-192 469	-157 850	-155 350	-145 510	-131 100	-152 000
Udekket (-)/udisponert	0	0	0	0	0	0

Bruk av lån fordelt på ulike formål:

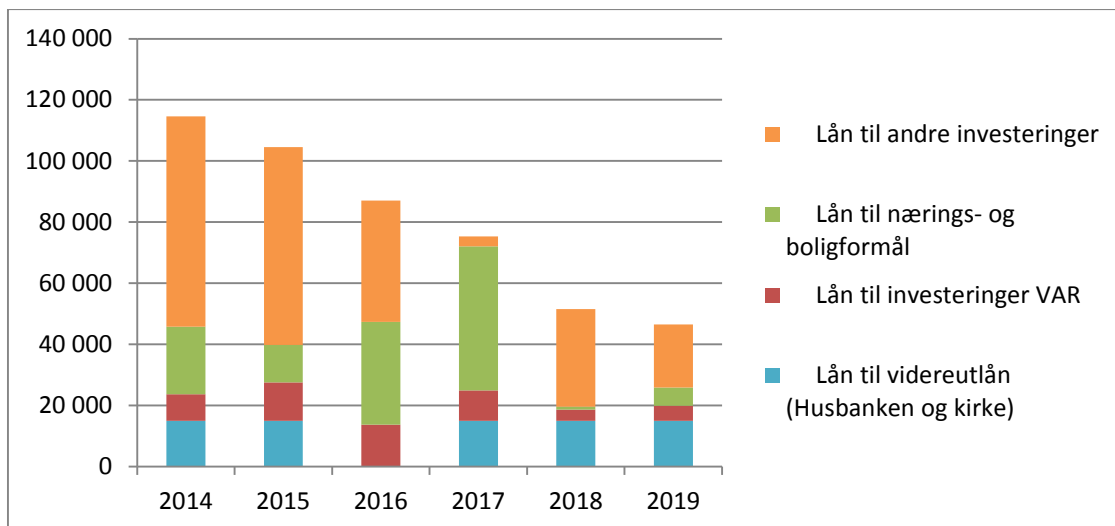

Foto: Gjesdal kommune

4. Vedlegg

4.a. Vedlegg - Gebyrsatser for 2016

1: VAR- sektoren

VANN OG AVLØP

TILKNYTNINGSGEBYR

Gruppe 1: 0-649 m2 bruksareal (BRA)
 Gruppe 2: 650-4999 m2 bruksareal (BRA)
 Gruppe 3: over 5000 m2 bruksareal (BRA)

VANN

Kr 9 735,-
 Kr 29 195,-
 Kr 87 590,-

AVLØP

Kr 10 120,-
 Kr 30 370,-
 Kr 91 100,-

ÅRSAVGIFT, FASTLEDD:

Gruppe 1: 0-649 m2 bruksareal (BRA)
 Gruppe 2: 650-4999 m2 bruksareal (BRA)
 Gruppe 3: over 5000 m2 bruksareal (BRA)

Kr 935,-
 Kr 4 675,-
 Kr 23 360,-

Kr 1 020,-
 Kr 5 080,-
 Kr 25 415,-

VARIABEL DEL PR M3:

Kr 9,77

Kr 8,90

LEIE VANNMÅLER, On= 2,5 m³

Kr 350,- pr år

LEIE AV VANNMÅLER, On > 2,5 m³

Kr 700,- pr år

GEBYR FOR ØDELAGT/FROSSEN VANNMÅLER

Kr 1 000,- + verdi av ny vannmåler

RENOVASJON:

Hustander med 120 l restavfall /brun/papir/glass/plast

Kr 2 610,- pr år

Hustander med 240 l restavfall /brun/papir/glass/plast

Kr 4 430,- pr år

Hustander med 120 l restavfall /papir/glass/plast/ kompostbinge

Kr 2 220,- pr år

Hustander med 240 l restavfall /papir/glass/plast/ kompostbinge

Kr 3 760,- pr år

Fellesløsninger:

F1: med 120 l restavfall /brun/papir /glass/plast

Kr 2 610,- pr år

F3: med 240 l restavfall + 2 brune/papir/glass/plast

Kr 5 210,- pr år

F5: med 660 l restavfall + 6 brune/glass/2x660papir/ plast

Kr 14 300,- pr år

Fellesløsninger med kompostbinge i stedet for brune dunker gis 15 % reduksjon

Fellesløsning m/nedgravde beholdere (pr. abonnement.)

Kr 2 220,- pr år

Bleiedunker:

Kr 470,- pr år

Hytterrenovasjon

Kr 1 080,- pr år

Byttegebyr for renovasjonsdunker

Kr 115,- pr gang

FEIEGEBYR:

Kr 164,- pr år/pipe

SLAMAVSKILLERE

Tømming av private slamavskillere

Kr 812,- pr år

GRAVEGEBYR:

Behandlingskompensasjon pr utstedt gravemelding i kommunalt areal:

Kr 1 500,-

I tillegg til alle satsene kommer 25 % merverdiavgift

2: Gebyr etter vedtekter for kirkegårdene i Gjesdal kommune

TJENESTE

Feste av grav

KR. PR. ÅR

100,-

Stell av grav

1 000,-

Engangskjøp selvvanningskasse

500,-

Kistegrav for avdøde som ikke er bosatt i kommunen

3 000,-

Urnegrav for avdøde som ikke er bosatt i kommunen

1 000,-

BESKRIVELSE

Faktureres hvert 4.år

Inkluderer 4 årlige stell

3: FORSKRIFT OM GEBYRREGULATIV FOR SAKSBEHANDLING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN I GJESDAL KOMMUNE - 2016

KAP. 1 - ALMINNELIGE BESTEMMELSER

§1 GEBYRET INNBEFATTER

Gebyret innbefatter saksbehandling, dokumentkontroll og tilsyn.

I byggesaker utstedes gebyret til tiltakshaver (hjemmelshaver ved delingssaker). I plansaker utstedes gebyret til forslagsstiller dersom ikke annet er avtalt.

§2 BETALINGSPLIKT

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

§3 TIDSPUNKT FOR BEREGNING AV GEBYR OG BETALINGSTIDSPUNKT

Ved beregning av gebyr benyttes gebyrsatsene ved søknadstidspunktet.

- Plansaker faktureres før saken tas opp til førstegangsbehandling. Gebyr skal ilegges selv om reguleringsplanen blir avvist av kommunen.
- Byggesaker faktureres med 50 % av fullt gebyr ved rammetillatelse. De resterende 50 % faktureres når igangsettingstillatelse gis. Ved delt igangsettingstillatelse betales særskilt gebyr for hver gitte tillatelse fra og med nr.2.
- Øvrige saker / dispensasjoner faktureres ved behandling av søknad.

§4 TILLEGGSGEBYR

Gebyr for behandling av ulovlig byggetiltak og gebyr som ikke er omhandlet i gebyrregulativet beregnes etter medgått tid med kr. 1200.- pr time.

§5 URIMELIG GEBYR

Hvis gebyret anses å være åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken eller anses urimelig av andre grunner, kan rådmannen fastsette et passende gebyr.

§6 VED KOMBINERTE BYGG

Består bygningen av flere funksjoner beregnes gebyret etter den del som har størst areal.

§7 DISPENSASJONSSØKNADER

Det beregnes ett gebyr pr. dispensasjonsbehandling.
Se pkt.2.10.

§8 REGULERING AV GEBYRSATSER

Gebyrregulativet reguleres normalt ved årsskiftet i forbindelse med behandling av økonomiplanen. Regulativet kan også endres på andre tidspunkt.
Endring kunngjøres i lokalpressen.

§9 AVSLAG

Ved vedtak som medfører avslag på søknad, blir tiltakshaver kun belastet gebyr for dispensasjonsbehandlingen.

§10 KLAGADGANG

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages der gebyrregulativet følges. Rådmannens avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages etter reglene i forvaltningsloven.

GEBYRREGULATIV FOR OG PLAN- OG BYGGESAKSBEHANDLING I GJESDAL KOMMUNE ÅR 2016

KAP. 2: SÆRSKILTE BESTEMMELSER

2.1	REGULERINGSPLANER	GEBYR
	For areal til og med 2 000 m ²	45 900
	For areal over 2 000m ² til og med 5 000 m ²	66 650
	For areal over 5 000m ² til og med 10 000 m ²	79 550
	For areal over 10 000 m ² til og med 20000 m ²	99 425
	For areal over 20 000 m ² betales et tillegg på	kr. 1 170,- pr. påbe- gynt 1 000 m ²
	Tilleggsgebyr for bygningsareal (BRA)	kr.700,- pr. 100 m ² tillatt BRA
	For masseuttak, massefyllinger og andre planer med store arealkrevende uspesifiserte flater	50 % av gebyret
	Max. gebyr	500 000

2.2	MINDRE ENDRINGER AV REGULERINGSPLAN	GEBYR
	For areal til og med 2 000 m ²	12 900
	For areal over 2 000 m ² til og med 5 000 m ²	20 475
	For areal over 5 000 m ² til og med 10 000 m ²	26 925
	For areal over 10 000 m ²	39 800

2.3	KONSEKVENsutREDNING	GEBYR
	Konsekvensutredning	75 % av arealgeby- ret for tilsvarende re- guleringsplan

TILTAK SOM KREVER SØKNAD OG TILLATELSE ETTER § 20-1 jfr. § 20-3		
I tillegg til basisgebyr betales et arealgebyr på kr. 15 pr. m² bruksareal BRA. For garasjer byggemeldt sammen med bolig betales kun arealgebyr. Ved ufullstendig søknad se pkt. 2.15		
2.4	BOLIGER, basisgebyr	
a.	Ren enebolig (111, 113)	15 000
b.	Enebolig med hybel/sokkelleilighet (112)	17 000
c.	Tomannsbolig (121-124)	20 000
d.	Rekkehus, pr. boenhet (131,133)	10 000
e.	Andre småhus (ikke over 4 leiligheter pr. hus) (136)	30 000
f.	Tilbygg/påbygg, tiltak a-e ≤ 50m ² BRA/BYA	5 500
	Tilbygg/påbygg > 50 m ² BRA/BYA	10 000
g.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA	10 000

	Ved ombygging tiltak a-e ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg	
h.	Bygg i 2 etasjer med 5 eller flere leiligheter (141, 144)	40 000
i.	Terrassehus, pr. boenhet (135)	10 000
j.	Boligbygg 3 og 4 etg. (142,145)	50 000
k.	Boligbygg 5 etg. eller mer (143,146)	60 000
l.	Bygning for bofellesskap (151, 152, 159)	30 000
m.	Tilbygg/påbygg, tiltak a-e $\leq 50\text{m}^2$ BRA/BYA Tilbygg/påbygg $> 50\text{m}^2$ BRA/BYA	5 500 10 000
n.	Ombygging tiltak i-m < 50 % av totalt BRA, Ved ombygging tiltak i-m ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg	10 000

2.5	VERKSTED OG INDUSTRIBYGG, basisgebyr	
a.	Etasjebygg for fabrikk eller verksted (211, 212), verksted kombinert med kontor og andre industribygg.	40 000
b.	Kraftstasjon (221, 229)	40 000
c.	Transformatorstasjon (223)	5 500
d.	Tilbygg / påbygg tiltak a-d $< 200\text{m}^2$ BRA	15 000
e.	Tilbygg / påbygg tiltak a-d $> 200\text{m}^2$ BRA	20 000
f.	Ombygging tiltak a-c, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori	

2.6	KONTOR-, FORRETNINGS- ELLER ANDRE NÆRINGSBYGG, basisgebyr	
a.	Kontorbygg og administrasjonsbygg (311)	50 000
b.	Kontor-, forretnings- eller andre næringsbygg (231 - 233, 239, 321, 323, 322, 411 - 416, 419, 429, 431, 439)	50 000
c.	Tilbygg / påbygg tiltak a-b, $< 200\text{m}^2$ BRA	15 000
	Tilbygg / påbygg tiltak a-f, $> 200\text{m}^2$ BRA	20 000
d.	Ombygging tiltak a-f < 50 % av totalt BRA, betales med i 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-f ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.7	HOTELL OG RESTAURANTBYGG, basisgebyr	
a.	Bygg med bygningstype (511, 512, 519, 521, 522, 523, 529, 531, 532, 533, 539)	50 000
b.	Tilbygg / påbygg tiltak a	25 000
c.	Ombygging tiltak a-b < 50 % av totalt BRA, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-b ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.8	BYGG FOR OFFENTLIGE OG PRIVATE TJENESTER, basisgebyr	
a.	Bygg for undervisning og forskning (613 – 616, 619)	50 000
b.	Barnehager (612)	30 000
c.	Sykehus, sykehjem (719, 721-723, 729)	50 000
d.	Omsorgsboliger, pr. boenhet	5 500
e.	Bygg for offentlige og private tjenester, (651 – 655, 659, 662, 661, 663, 671 – 675, 679)	50 000
f.	Tilbygg / påbygg tiltak a-e < 200m² BRA	15 000
g.	Tilbygg / påbygg tiltak a-e, ≥ 200m² BRA	20 000
h.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA, 50 % av fullt gebyr i vedkommende kategori Ombygging tiltak a-e ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	

2.9	ANDRE BYGG, basisgebyr	
a.	Fritidsbolig, med forhåndsgodkjent plan (161-163)	15 000
b.	Camping-/utleiehytte, med forhåndsgodkjent plan, pr. enhet (524)	10 000
c.	Garasje/uthus/anneks/naust (181, 182, 183)	5 500
d.	Driftsbygninger > 1000 m² BRA. Det betales ikke arealgebyr for denne posten.	15 000
e.	Andre bygg	5 500
f.	Tilbygg / påbygg tiltak a-e	5 500
g.	Ombygging tiltak a-e < 50 % av totalt BRA Ved ombygging tiltak a-h ≥ 50 % av totalt BRA betales som for nybygg (hovedombygging)	5 500

2.10	DISPENSASJONER, maks samlet gebyr for dispensasjon kr. 30 000.	
a.	Enkel dispensasjonsbehandling uten høring og /eller politisk behandling	5 000
b.	Dispensasjonsbehandling som krever høring eller politisk behandling	15 000
c.	Dispensasjonsbehandling som krever høring og politisk behandling	25 000
d.	Dispensasjon fra reguleringsplan eller kommuneplan for fradeling til nye boligtomter pr. tomt	25 000

2.11	MINDRE ENDRINGER, basisgebyr	
	Endring av tillatelse. Ved større endringer beregnes gebyr som ved ombygging	5 000

2.12	ANDRE TILTAK, basisgebyr	
a.	Bruksendring, det beregnes ikke arealgebyr ved bruksendring	80 % av fullt gebyr i vedkommende kategori
b.	Riving av bygning $\leq 100 \text{ m}^2$ BRA , det beregnes ikke areal gebyr ved riving	5 500
c.	Riving av bygning $\geq 100 \text{ m}^2$ BRA	10 000
d.	Fasadeendring, tekniske installasjoner, innhegninger, gjerde, støyskjerm, skilt og reklameinnretninger	5 500
e.	Mindre avløpsanlegg < 50 personenheter PE	5 500
f.	Mindre avløpsanlegg > 50 personenheter PE	15 000
g.	Deling av eiendom pr parsell (Maks behandlingsgebyr pr søknad kr. 20 000)	5 500
h.	Varige konstruksjoner/anlegg, basseng, støttemurer	5 500
i.	Vesentlig terrenginngrep: Massefylling, masseuttak mm.	15 000
j.	Forelegging av planer om tiltak (Nettstasjoner, trafokiosker)	5 500
k.	Andre søknadspliktige tiltak etter § 20-1 og som ikke er nevnt ovenfor	5 500

2.13	DELT IGANGSETTING	
	Gebyr for igangsetting nr 2, 3, 4 osv.	3 000

2.14	FERDIGATTEST ELDRE BYGG	
	Ferdigattest for bygg over 5 år	3 000
2.15	UFULLSTENDIGE SØKNADER etter § 20-1	
a.	Retur og/eller avslutning av ufullstendig søknad	2 000
b.	Innhenting av opplysninger ved ufullstendig søknad	2 000

2.16	GEBYRTILLEGG FOR ULOVLIGE TILTAK Uavhengig av utfall. Kommer i tillegg til ordinært saksbehandlingsgebyr. Overtredelsesgebyr vurderes i tillegg, se pkt. 2.17	
a.	Behandling av søknad som er sendt inn etter at kommunen har avdekket ulovlig tiltak, eller tiltak etter 2.17 som ikke kan godkjennes	Ekstraarbeid etter medgått tid
b.	Behandling av søknad som er sendt inn uoppfordret etter at tiltaket er oppført som kan godkjennes.	Kun ordinært saksbehandlingsgebyr
c.	Behandling av søknad om tiltak hvor arbeid er igangsatt etter utgang av saksbehandlingsfrist, men uten at tiltaket tilfredsstiller vilkårene for tillatelse.	Ekstraarbeid etter medgått tid
d.	Tillegg ved oppstart før igangsettingstillatelse er gitt.	Ekstraarbeid etter medgått tid.

2.17	Overtredelsesgebyr	
	Overtredelsesgebyr	I samsvar med pbl. § 32-8 og SAK10 § 16

2.18	Tiltak etter § 20-3 som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver	
a.	Mindre tiltak på bebygd eiendom jf. SAK § 4.1	5 500
b.	Alminnelige driftsbygninger i landbruket ≤ 1 000 m ² bruksareal (BRA)	5 500
c.	Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg	5 500
d.	Andre mindre tiltak	5 500
e.	Mindre tiltak på bebygd eiendom hvor det dispenseres fra reguleringsplan – ikke eget gebyr for dispensasjon	7 000

4: Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:

4.1 Oppretting av matrikkelenhet

4.1.1. Oppretting av grunneiendom og festegrunn

areal fra 0 – 1000 m ²	kr 15 700.-
areal fra 1001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr 525.-
Punktfeste:	kr 7 600.-
Maks gebyr: (pr.ny grunneiendom/festegrunn)	kr 42 000.-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjon i gebyret:

6 – 10 tomter: 10 % reduksjon
11 – 25 tomter: 15 % reduksjon
26 og flere: 20 % reduksjon

4.1.2. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Punktfeste:	kr 7 600.-
Andre saker faktureres etter medgått tid. - se pkt. 4.9	

4.1.3. Oppretting av uteareal på eierseksjon

Gebyr for tilleggsareal pr. eierseksjon	
areal fra 0 – 250 m ²	kr 7 750.-
areal fra 251 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr 525.-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjon i gebyret:

6 – 10 tomter: 10 % reduksjon
11 – 25 tomter: 15 % reduksjon
26 og flere: 20 % reduksjon

4.1.4. Oppretting av anleggseiendom

Gebyr for oppretting av anleggseiendom	
areal fra 0 – 2000 m ²	kr 27 040,-
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	Kr 1 050,-

4.1.5. Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. – se pkt 4.9

4.2. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Viser til 4.1.1, 4.1.2, 4.1.4 og 4.1.5. I tillegg kommer et tilleggsgebyr på 2 625.-.

4.2.2. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 4.1 og 4.2

4.3. Grensejustering

4.3.2. Grunneiendom

Ved grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

areal fra 0 – 250 m ²	kr 4 400.-
areal fra 251 – 500 m ²	kr 6 600.-

4.3.3. Anleggseiendom

En anleggseiendom kan justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens arealet, men den maksimale grensen settes til 1000 m²

areal fra 0 – 250 m ²	kr 11 021,-
areal fra 251 – 1000 m ²	kr 14 214,-

4.4. Arealoverføring

4.4.2. Grunneiendom

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift

areal fra 0 – 250 m² kr 11 250,-

areal fra 251 – 500 m² kr 14 500,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m² medfører en økning av gebyret på kr. 1 050,-

4.4.3. Anleggseiendom

For anleggseiendom kan areal som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Arealet kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende areal.

areal fra 0 – 250 m² kr 14 900,-

areal fra 251 – 500 m² kr 19 200,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m³ medfører en økning av gebyret på kr. 1500,-

4.5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For inntil 2 punkter kr 1 420,-

For overskytende grensepunkter, pr. punkt kr 265,-

4.6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

For inntil 2 punkter kr 5 565,-

For overskytende grensepunkter, pr. punkt kr 630,-

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid, se pkt 4.9.

Skal alle grenser for en eiendom klarlegges så skal det betales gebyr etter pkt. 4.1.1

4.7. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan Rådmannen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

4.8. Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 175,-

Matrikkelbrev over 10 sider kr 350,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen

4.9. Andre oppgaver

For arbeider som ikke passer inn i klassene over, vil arbeid bli fakturert slik:

Ingeniør / konsulent kr 675.- pr.time

4.10. Betalingsbestemmelser

Betaling skjer etter det gebyrregulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet.

Betaling kan kreves før forretning berammes eller annet arbeid igangsettes. Gebyrsatser inkluderer hjelpemannskap, bilgodtgjørelse, administrasjonsutgifter, merkemateriell og merking av grenser, tinglysningsgebyr kommer i tillegg.

4.b. Vedlegg - Obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift	Regnskap 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	25 586	26 262	28 496	28 496	28 496	28 496
Andre salgs- og leieinntekter	63 999	62 751	61 280	61 280	61 280	61 280
Overføringer med krav til motytelse	88 113	79 367	82 396	82 396	82 396	82 396
Rammetilskudd	255 818	257 100	278 000	280 000	281 000	284 000
Andre statlige overføringer	20 423	22 157	24 426	26 403	27 465	28 478
Andre overføringer	4 875	4 765	4 190	4 190	4 190	4 190
Skatt på inntekt og formue	281 779	292 500	314 000	317 000	320 000	324 000
Eiendomsskatt	15 486	15 700	15 900	16 100	16 300	16 500
Andre direkte og indirekte skatter	941	890	950	950	950	950
Sum driftsinntekter	757 021	761 492	809 638	816 815	822 077	830 290
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	377 750	394 360	401 499	401 799	401 799	401 799
Sosiale utgifter	102 473	108 043	109 269	109 269	109 269	109 269
Kjøp av varer og tjenester	88 515	75 785	78 999	78 999	78 999	78 999
Kjøp av tjenester	85 385	84 899	93 428	93 428	93 428	93 428
Overføringer	61 217	61 904	70 099	73 749	75 549	79 349
Avskrivninger	35 529	28 600	30 620	30 620	30 620	30 620
Fordelte utgifter	-15 621	-6 719	-4 020	-4 020	-4 020	-4 020
Sum driftsutgifter	735 247	746 872	779 894	783 844	785 644	789 444
Brutto driftsresultat	21 774	14 620	29 744	32 971	36 433	40 846
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	26 352	15 091	9 400	9 400	9 400	9 400
Mottatte avdrag på utlån	78	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	26 430	15 091	9 400	9 400	9 400	9 400
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	32 820	23 984	23 030	23 930	25 130	26 830
Avdrag på lån	28 264	28 610	31 400	32 700	34 000	35 800
Utlån	153	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	61 237	52 594	54 430	56 630	59 130	62 630
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-34 807	-37 503	-45 030	-47 230	-49 730	-53 230
Motpost avskrivninger	35 529	28 400	30 620	30 920	31 220	31 520
Netto driftsresultat	22 496	5 517	15 334	16 661	17 923	19 136
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års. mindreforbruk	20	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	10 362	5 573	312	312	312	312
Bruk av bundne fond	2 537	1 006	1 339	1 339	1 339	1 339
Sum bruk av avsetninger	12 919	6 579	1 651	1 651	1 651	1 651
Overført til investeringsregnskapet	4 790	12 000	16 000	17 000	18 000	19 000
Avsatt til disposisjonsfond	18 049	10	909	1 236	1 498	1 711
Avsatt til bundne fond	3 032	86	76	76	76	76
Sum avsetninger	25 872	12 096	16 985	18 312	19 574	20 787
Regnskapsm. mer/mindreforbruk	9 543	0	0	0	0	0

Hovedoversikt investeringer	Regn- skap 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Inntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	13 741	5 000	14 200	24 800	35 000	50 000
Andre salgsinntekter	559	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	12 779	6 700	10 760	5 200	6 500	11 000
Kompensasjon for merverdiavgift	20 206	18 720	21 480	17 280	14 140	19 620
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	47 285	30 420	46 440	47 280	55 640	80 620
Utgifter						
Lønnsutgifter	0	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	121 742	109 930	116 370	107 230	94 460	109 880
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	0	0	0	0	0	0
Overføringer	22 563	19 020	22 980	17 280	15 640	21 120
Renteutgifter og omkostninger	1 965	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	146 269	128 950	139 350	124 510	110 100	131 000
Finansstransaksjoner						
Avdrag på lån	5 971	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utlån	6 695	15 000	0	15 000	15 000	15 000
Kjøp av aksjer og andeler	8 834	9 000	11 000	1 000	1 000	1 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	24 702	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	46 202	29 000	16 000	21 000	21 000	21 000
Finansieringsbehov	145 186	127 530	108 910	98 230	75 460	71 380
	0	0				
Dekket slik:	0	0				
Bruk av lån	114 609	104 630	87 000	75 330	51 560	46 480
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	6 904	5 900	5 910	5 900	5 900	5 900
Overført fra driftsbudsjettet	4 790	12 000	16 000	17 000	18 000	19 000
Bruk av tidligere års udisponert	18 805	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	78	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	5 000	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	145 186	127 530	108 910	98 230	75 460	71 380
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Anskaffelse og anvendelse av midler	Regn- skap 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel	757 021	761 492	809 638	816 815	822 077	830 290
Inntekter investeringsdel	47 285	30 420	46 440	47 280	55 640	80 620
Innbet. ved eksterne finanstrans.	147 943	125 621	102 310	90 630	66 860	61 780
Sum anskaffelse av midler	952 249	917 533	958 388	954 725	944 577	972 690
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel	699 718	709 663	732 257	733 057	733 557	734 057
Utgifter investeringsdel	144 305	128 950	139 350	124 510	110 100	131 000
Utbet. ved eksterne finanstrans.	84 701	81 594	70 430	77 630	80 130	83 630
Sum anvendelse av midler	928 724	920 207	942 037	935 197	923 787	948 687
Anskaffelse - anvendelse av midler	15 200	6 910	8 917	23 142	25 234	28 526
Endring i ubrukte lånemidler	-24 309	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	-783	-2 674	16 351	19 528	20 790	24 003
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	65 122	96	985	1 312	1 574	1 787
Bruk av avsetninger	31 801	11 579	1 651	1 651	1 651	1 651
Til avsetning senere år	9 795	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	23 525	-11 483	-666	-339	-77	136
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	76 476	63 309	68 790	71 740	73 840	75 940
Interne utgifter mv	76 476	63 419	68 794	71 444	73 244	75 044
Netto interne overføringer	0	-110	-4	296	596	896
Budsjettskjema 2A - investering	Regn- skap 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Investeringer i anleggsmidler	146 269	128 950	139 350	124 510	110 100	131 000
Utlån og forskutteringer	6 695	15 000	0	15 000	15 000	15 000
	8 834	9 000	11 000	1 000	1 000	1 000
Avdrag på lån	5 971	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	24 702	0	0	0	0	0
Årets finansierungsbehov	192 471	157 950	155 350	145 510	131 100	152 000
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	114 609	104 630	87 000	75 330	51 560	46 480
Inntekter fra salg av anleggsmidler	13 741	5 000	14 200	24 800	35 000	50 000
Kompensasjon for merverdiavgift	20 206	18 720	21 480	17 280	14 140	19 620
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	19 684	12 600	16 670	11 100	12 400	16 900
Andre inntekter	559	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	168 798	140 950	139 350	128 510	113 100	133 000
Overført fra driftsbudsjettet	4 790	12 000	16 000	17 000	18 000	19 000
Bruk av tidligere års udisponert	18 805	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	78	5 000	0	0	0	0
Sum finansiering	192 471	157 950	155 350	145 510	131 100	152 000
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

4.c. Vedlegg - Prosjektliste – alle investeringer

Budsjettskjema 2B - investeringer	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Egenkapitaltilskudd KLP	1 000	1 000	1 000	1 000
Rettedalen 1, ventilasjon, rehabilitering	0	0	200	2 000
Rettedalen 11, ventilasjon voksenopplæring	0	500	0	0
Digital løsning politikere	250	0	0	0
Påkostninger universell utforming	0	800	300	0
Kapasitetsutvidelse og fornyelse servere	300	0	0	0
IKT til elever i skolene	1 500	2 000	2 000	1 500
Torg i Sentrum	0	21 000	0	0
Turvei Øygardsvatnet	900	0	0	0
Torggate inkl VA	28 000	0	0	0
Grøntområde og kanal sentrum	10 000	22 000	0	0
Ålgård skole - utvidelse moduler	0	4 000	0	0
Solås skole - utvidelse moduler	4 000	0	5 000	0
Dirdal skole/barnehage - utbedringer	0	0	1 000	10 000
Bærlandshuset - dusjer og fasade	400	0	0	0
Ålgård svømmehall - påkostninger	2 500	1 500	15 000	0
Gjesdal ungdomsskole - påkostninger		0	4 400	0
Gjesdalahallen - trinn 4	0	0	0	5 800
Nye lokaler kulturskolen	0	500	0	0
Kjøp av kommunale boliger	2 500	7 500	0	0
Digital vaktbok HV	150	0	0	0
Rehabilitering - utleieboliger	750	2 500	2 500	0
Flyktningeboliger/kommunal utleieboliger	7 500	0	7 500	7 500
Minibuss Helse og velferd	0	660	0	0
Utlån og avdrag på lån	5 000	20 000	20 000	20 000
Gjesdal Kirkelige Fellesråd	0	0	0	3 000
Sikring natursteinsmurer	500	2 000	0	0
Tilbakeslagssikring vann	700	0	0	0
Boliger med heldøgns omsorg	12 000	0	10 000	0
Utstyr vintervedlikehold	0	400	400	0

4.c. Vedlegg - Prosjektliste – alle investeringer

Budsjettskjema 2B – investeringer - fortsettelse	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Energi og klimaplan - ENØK tiltak	0	1 000	1 000	1 000
Utstyr boliger Flassabekken	300	0	0	0
Boliger for demente	0	0	0	20 000
Oppgradering veier og bruer	2 000	2 000	2 000	2 000
Lager Grovika - uteområde og garderober	500	1 000	0	0
Takoverbygg høydebasseng Myrhaugen	650	0	0	0
Utskifting renovasjonsbil	0	2 500	0	0
Traktor	0	1 600	0	0
Utredning ny brannstasjon	300	0	0	0
VA ledning Solåsveien	0	3 300	0	0
Utskifting kvikksølpværrer gatelys	0	1 700	1 400	2 200
Trafikksikkerhetstiltak	300	300	300	300
Gangsti kamphåla	0	500	0	0
Adkomstvei Kodlidalen /tunnel)	0	21 000	25 000	50 000
Utskifting AC-ledninger Åfaret	4 800	0	0	0
Vannmåleravlesning WEB	150	0	0	0
Utstyr beredskapsplan	0	1 000	500	400
Sikring vannforsyning Ålgårdsslåten	0	0	0	2 400
Omlegging spillvann - v/Jæderfabrikken	0	0	0	2 500
Vannledning Flådåveien-Ålgårdsheia	0	0	3 600	0
Boligfelt Midtfjell - ved Timegrensen	10 000	20 000	20 000	20 000
Garderober hjemmetjenesten	200	0	0	0
Redskapsbærer	1 650	0	0	0
Veveriplassen, fortau, p-plasser og ny bru	0	0	5 000	0
Sikringstiltak bygg	0	0	600	0
Høydebasseng Varaliå	0	1 500	0	0
Driftsmateriell teknisk	1 050	1 250	400	400
Kunstgras Ålgård skole	0	0	2 000	0
Øygardsvatnet barnehage	55 000	0	0	0
Ombygging Husafjell barnehage	0	500	0	0
TOTALT	155 350	145 510	131 100	152 000

4.d. Kostnadsoversikt pr. bygg

HMS-relaterte behov										Totalt behov	
Bygning/bygningsgruppe	Ansvar og gjennomføring	Bygning	Innemiljø	Universell utforming	Brann og beredskap	Ytre miljø	Offentlige pålegg	SUM IK-BYGG		TOTALT BEHOV - 2015	MERKNAD
Sum alle bygg	2	35 775	2 935	6 449	631	49	1	1	45 978	198 321	
Boliger										7 000	Estimert
SKOLER	0	15 870	1 495	2 239	63	23	1	1	19 691	142 981	
Bærland skole	0	1 660	732	364	11	0	0	0	2 767	69 844	Ca. 69 mill. som rehab. anbefalt innen 2025
Ålgård skole	0	4 267	357	486	20	20	0	0	5 150	44 392	Ca. 43 mill. som rehab. anbefalt innen 2022
Gjesdal u. skole	0	5 355	369	605	24	0	0	0	6 353	7 604	
Solås skole	0	1 027	4	150	3	1	0	0	1 185	1 185	
Olteidal skole	0	3 255	4	380	3	1	0	0	3 643	8 877	
Dirdal skole	0	306	29	254	2	1	1	1	593	11 079	Inkluderer ombygging av gym/garderober
IDRETTSBYGG	2	9 668	63	556	87	0	0	0	10 376	27 136	
Ålgård sv. Hall/gym	0	3 945	58	191	6	0	0	0	4 200	19 758	
Gjesdalshallen	2	5 723	5	365	81	0	0	0	6 176	7 378	
BARNEHAGER	0	3 153	643	1 519	65	22	0	0	5 538	10 775	
Bærland barnehage	0	1 619	359	200	10	0	0	0	2 188	2 202	Planlagt avviklet
Barnsebo barnehage	0	536	83	180	31	0	0	0	830	4 225	Ca. 4,2 mill. som rehab. anbefalt innen 2019
Husafjell barnehage	0	525	62	150	2	1	0	0	740	1 254	0,5 mill. er estimert til ombygging SFO i 2017
Solås barnehage	0	357	49	203	6	0	0	0	615	1 864	
Olteidal barnehage gml.	0	63	5	280	0	1	0	0	349	355	
Dirdal barnehage	0	1	33	171	10	0	0	0	215	217	
Nesjane barnehage	0	32	4	170	3	0	0	0	209	261	
Kodlidalen barnehage	0	20	48	165	3	20	0	0	256	260	
Gilja barnehage	0	1	1	104	0	0	0	0	106	106	
Flasabekken barnehage	0	17	5	0	8	0	0	0	31	31	
SYKEHEIM	0	1 310	51	324	2	2	0	0	1 689	1 590	
Solås bo- og rehab.	0	1 310	51	324	2	2	0	0	1 689	1 590	
OMSORGSBYGG	0	1 893	129	537	402	1	0	0	2 962	3 110	
Åboas	0	1 666	124	322	402	0	0	0	2 514	2 514	
Oboas	0	74	4	121	0	0	0	0	199	348	
Gboas	0	153	1	94	0	1	0	0	249	248	
RÅDHUS/ADM. BYGG	0	3 881	554	1 274	12	1	0	0	5 722	5 729	
Storhuset	0	1 977	108	334	3	1	0	0	2 423	2 426	
Rettedalen 7	0	1 053	9	477	7	0	0	0	1 546	1 548	
Rettedalen 11	0	851	437	463	2	0	0	0	1 753	1 755	

Deler av kostnadsbehovet i IK-bygg finansieres innenfor egne driftsrammer.

